

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ XXI століття

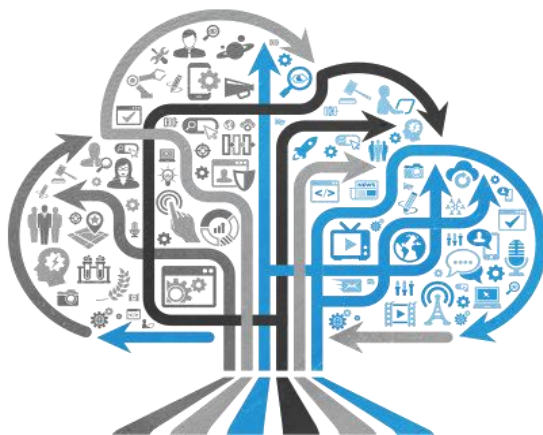
Хмельницький, 2019

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ ІНСТИТУТ
імені Блаженнішого Володимира, Митрополита Київського і всієї України
Приватного акціонерного товариства «Вищий навчальний заклад
«Міжрегіональна Академія управління персоналом»

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ХХІ СТОЛІТТЯ

Випуск 4

Хмельницький - 2019

УДК 381
ББК 74.04
З 83

З 41 Інноваційні технології XXI століття: зб. наук. пр. / гол. ред. Л. Г. Білий.
– Хмельницький : Вид-во Хмельниц. ін-ту МАУП, 2019. – Вип. 4. – 148 с.

У збірнику наукових праць «Інноваційні технології XXI століття» представлено узагальнені тези доповідей та виступів учасників засідання круглого столу «Інноваційні технології як основа професійного становлення особистості». Авторами статей розкрито широке коло актуальних проблем: майбутнє України в інформаційному просторі; комп'ютерні науки в контексті інноваційного розвитку українського суспільства; історичні, правові, економічні, філологічні, педагогічні науки в контексті інноваційного розвитку України; інноваційні технології у ході розвитку освітньої галузі: проблеми та перспективи.

Адресовано широкому колу читачів: учням, студентам, аспірантам, викладачам, науковцям.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Білий Л.Г., директор Хмельницького інституту МАУП, к.пед.н., доцент (*головний редактор*); **Парандій В.О.**, к.і.н., доцент (Хмельницький економіко-правовий коледж МАУП); **Савчук Л.О.**, к.пед.н., доцент (Хмельницький інститут МАУП); **Драч І.В.**, доцент кафедри прикладної математики та соціальної інформатики к.т.н., доцент (Хмельницький національний університет); **Синюк О.М.**, к.т.н., доцент (Хмельницький національний університет); **Кисіль Т.М.**, к.ф-м.н., доцент (Хмельницький національний університет); **Драпак Л.С.**, к.ф-м.н., доцент (Хмельницький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти); **Олійник В.В.**, к.пед.н., доцент (Хмельницький інститут МАУП).

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Григорук П. М., доктор економічних наук, професор.

Кулинич Р.О., доктор економічних наук, професор.

Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради
Хмельницького інституту Міжрегіональної академії управління персоналом
(протокол № 5 від 27 травня 2019 р.)

© Хмельницький інститут
Міжрегіональної Академії управління персоналом, 2019
© автори статей

ЗМІСТ

Білий Л. Г.

ВИКОРИСТАННЯ НОВІТНІХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ВИЩІЙ ШКОЛІ.....	6
--	---

Барановська В. М.

МЕТОДИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАТИЧНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ.....	7
--	---

Боднар Т.С., Никитюк С. І.

HUMOROUS ADVERTISEMENTS.....	15
------------------------------	----

Буряк В. Г.

СТВОРЕННЯ ПРОЕКТУ ПУБЛІКАЦІЇ ТА ДОСТУПУ НА ХМАРІ.....	18
--	----

Варфоломеева Ю.О., Никитюк С. І.

ENGLISH CHILDREN'S NICKNAMES.....	29
-----------------------------------	----

Герасимчук І. В.

ОРГАНІЗАЦІЯ ГРУПОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ЗАНЯТТІ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ.....	31
--	----

Гжехулка О. В.

РОЗВИТОК ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У СФЕРІ ТУРИЗМУ.....	41
---	----

Горбань О. В.

ОНЛАЙН-СЕРВІСИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ВЗАЄМОДІЇ ВЧИТЕЛЯ ТА УЧНІВ ПІД ЧАС ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ.....	48
--	----

Григор'єва А. А.

ПРОЕКТНА ТЕХНОЛОГІЯ НАВЧАННЯ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ.....	55
---	----

Джуравець Н. І.

ЗАСАДИ РЕАЛІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ
ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ У ГАЛУЗІ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ..... 62

Драпак Л. С.

ІННОВАЦІЙНА СПРЯМОВАНІСТЬ ПЕДАГОГІЧНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ ПРИ ВИКЛАДАННІ МАТЕМАТИКИ..... 70

Зварич В. В., Никитюк С. І.

ENGLISH ANTHROPONYMS IN THE
PHRASEOLOGICAL UNITS..... 75

Костенко Д. В.

МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ
ЯК НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА СУЧАСНОЇ ОСВІТИ..... 79

Лісова В.В., Никитюк С. І.

BRITISH AND UKRAINIAN ANTHROPONYMS..... 86

Мартинюк А.Т., Никитюк С. І.

BRITISH ZOONYMS..... 90

Михайлюк О. І., Никитюк С. І.

АНГЛОМОВНІ ПРИЗВИСЬКА НА ПОЗНАЧЕННЯ ОСОБИ..... 93

Олійник В. В.

ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ
В ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ..... 96

Петришин Д. О.

ВПРОВАДЖЕННЯ ХМАРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
У НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС..... 98

Потапкіна Л. В. ФУНКЦІЇ ДЛЯ РОБОТИ З МАСИВАМИ ТА БАЗАМИ ДАНИХ В ПРОГРАМІ MICROSOFT EXCEL.....	104
Рекіта В. В., Никитюк С. І. ІДІОМИ В ТЕКСТАХ АНГЛІЙСЬКИХ ПІСЕНЬ.....	120
Савчук Л. О. ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ СПЕЦІАЛІСТІВ У СУЧАСНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ.....	123
Сомик М. А., Никитюк С. І. WORLD PROBLEMS OF CYBERBULLYING.....	128
Стратейчук К. О., Никитюк С. І. PHENOMENON OF THE BRITISH PAPER «THE BBC».....	131
Успенська Л. І. ІННОВАЦІЇ В ОСВІТНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ: ПОЗИТИВНІ ТА НЕГАТИВНІ АСПЕКТИ.....	134
Ясиновська І. М., Никитюк С. І. ADVERTISING PHENOMENON INTRADEMARKS.....	140
ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ.....	144

Л. Г. Білий,
кандидат педагогічних наук, доцент
(м. Хмельницький)

ВИКОРИСТАННЯ НОВІТНІХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Термін «інновація» є надзвичайно різноманітним і вживається у різних значеннях. Одні автори, намагаючись розширити його охоплення, розмивають саму суть значення. Інші під поняттям інновація вбачають вузьке трактування, яке характеризує лише один із його аспектів.

Зазначимо, що в основі соціально-економічного розвитку інформаційного суспільства лежить не матеріальне виробництво, а виробництво інформації та знань. Для будь-якої країни ступінь її економічного і технологічного розвитку, добробуту суспільства пропорційні середньому рівню знань, умінь, навичок і кваліфікацій її активного населення.

З розвитком інформаційних технологій зростає їх роль та використання у сфері освіти. Світовим трендом у сфері освіти стають відкриті онлайн-курси MOOCs і медіа-освіта. Впровадження нових технологій навчання та досконале оволодіння ними вимагають певної внутрішньої готовності як викладачів, так і здобувачів вищої освіти до серйозних перетворень, що відповідають умовам швидкозмінного інформаційного суспільства [2].

Підкреслимо, що використання в освітній практиці технологій, пов'язаних з Інтернетом, дозволяє реалізувати принцип безперервної освіти – «навчання впродовж усього життя», перейти від догматичного заучування до діяльнісного та компетентного підходу – підготовки фахівців, здатних в умовах сучасного виробництва вирішувати наявні проблеми в незвичайних умовах. Інформаційно-комунікаційні технології мають великі можливості для особистісного розвитку людини, розкриття її потенціалу, тому на сучасному етапі значну роль відіграють дистанційні форми та технології навчання й виховання. Нині без широкого застосування дистанційного навчання

навчальні заклади не можуть перемагати в конкурентній боротьбі на ринку освітніх послуг та забезпечувати підготовку кваліфікованих фахівців на сучасному рівні [2].

Отже, завдяки інформаційних технологій людина здатна накопичувати, зберігати інформацію, працювати з будь-якою інформацією, застосовувати її в професійній діяльності.

Список використаних джерел та літератури:

1. Скворцов Д. І. Інновація, інноваційність та інноваційний розвиток з позицій економічної теорії [Електронний ресурс] / Д. І. Скворцов. – Режим доступу: <http://ena.lp.edu.ua/bitstream/ntb/24636/1/46-309-314.pdf>. – Назва з титул. екрану.

2. Хомишин І. Ю. Сучасні інформаційні технології в освіті [Електронний ресурс] / І. Ю. Хомишин. – Режим доступу: <http://aphd.ua/publication-157>. – Назва з титул. екрану.

УДК 378.091.12.011.3–051:004

В. М. Барановська,

*кандидат педагогічних наук, доцент
(м. Хмельницький)*

МЕТОДИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАТИЧНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

У статті проаналізовано різні типи програмних засобів навчального призначення, які використовуються в процесі навчання майбутніх учителів початкових класів. Специфічною особливістю цих програмних засобів є те, що вони є одночасно і об'єктом вивчення, і засобом професійної діяльності майбутніх учителів початкових класів. Тому використання комп'ютера в початковій школі повинне базуватися на знанні вчителями методів і прийомів роботи з програмними засобами навчального призначення.

Ключові слова: інформаційно-комунікаційні технології, програмних засобів навчального призначення інформативні компетентності, майбутні вчителі початкових класів.

Широке впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у навчальний процес породжує низку проблем, які стосуються змісту, методів, організаційних форм і засобів навчання, створення системи неперервної освіти, зокрема системи самоосвіти й самовдосконалення майбутніх учителів початкових класів, на основі якої можна було б забезпечувати формування їхніх інформативних компетентностей. Звідси випливає необхідність розробки й побудови методичної системи формування інформативних компетентностей майбутнього вчителя, яка б включала весь комплекс навчальних дисциплін із відповідно побудованим змістом, сукупністю методів, організаційних форм і засобів навчання, орієнтованих на широке використання інформаційно-комунікаційних технологій, і забезпечувала методологічну, спеціальну й методичну підготовку майбутнього вчителя разом з формуванням інформативних компетентностей й підготовкою до практичного використання інформаційно-комунікаційних технологій у майбутній професійній діяльності.

Здійснюючи інформативну підготовку майбутніх учителів початкових класів у вищих педагогічних навчальних закладах, потрібно виявити необхідний перелік знань і вмінь учителя в галузі використання комп'ютерно орієнтованих засобів навчання у професійній діяльності та розробити всі компоненти методичної системи їх формування. Для ефективного використання комп'ютера як універсального дидактичного засобу навчання у вищій школі студенти повинні опанувати основи необхідних знань та накопичити особистий досвід практичного використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, мати загальнокультурну і методичну підготовку з їх застосування у навчальному процесі [5].

У процесі формування інформативних компетентностей майбутніх учителів початкових класів особливу увагу необхідно приділити вивченню тих інформаційно-комунікаційних

технологій, які є базовими для майбутньої професійної діяльності вчителів.

Окремо розглянемо програмні засоби, які є одночасно і об'єктом вивчення, і засобом професійної діяльності майбутніх учителів початкових класів.

З усього різноманіття програмних засобів у зв'язку з їх важливістю використання в практиці освітнього процесу виокремлюють програмні засоби навчального призначення [1]. У процесі навчання майбутніх учителів початкових класів використовують різні типи програмних засобів навчального призначення: для організації та комп'ютерної підтримки навчально-пізнавальної діяльності студентів, програмні засоби загального призначення, програми для підготовки презентацій, діагностичні тестові програми для оцінювання знань і вмінь студентів, програмні засоби для комп'ютерної підтримки різних видів ігрової та навчально-пізнавальної діяльності.

Для організації та комп'ютерної підтримки навчально-пізнавальної діяльності студентів під час засвоєння основних теоретичних положень, відпрацювання сталих навичок практичного застосування і самостійної роботи використовують такі засоби, як: електронні підручники; енциклопедії, довідкові посібники, словники.

Електронний підручник – це поданий на електронних носіях навчально-методичний комплекс для організації самонавчання студентів у процесі їхньої самостійної навчально-пізнавальної діяльності з урахуванням майбутнього фаху, етапу навчання, робочої програми дисципліни, визначених форм, методів і засобів навчання.

Використання електронних підручників у навчальному процесі допомагає вирішувати проблему пропусків занять студентами, дозволяє скоротити час на вивчення на достатньому теоретичному рівні матеріалу на аудиторних заняттях і більше уваги приділити їхній практичній діяльності.

Однак електронний підручник потребує наявності комп'ютера, мережних засобів зв'язку та відповідної техніки для під'єднання до мережі Інтернет і не тільки цим поступаються паперовим носіям повідомлень і даних. Також проблемою

електронного підручника на CD-дисках є старіння даних. Тому важливо постійно мати доступ до даних на сервері, що періодично оновлюються.

Енциклопедії, довідкові посібники, словники відносяться до інформаційно-довідкових джерел, що використовуються для забезпечення загальної інформаційної підтримки процесу навчання майбутніх учителів початкових класів. Такі електронні ресурси використовуються для розв'язування творчих навчальних завдань, у тому числі тих, що виходять за рамки навчальної програми. Довідкові джерела наділені основними дидактичними якостями: автоматичністю та відкритістю змісту, можливістю копіювання окремих частин матеріалу, що подається, в будь-яких поєднаннях.

Специфіка роботи майбутніх учителів початкових класів з ресурсами мережі Інтернет полягає в тому, що в процесі її реалізації здійснюється досягнення як навчальних цілей (розширення і поглиблення теоретичної бази знань студентів, надання результатам практичної значущості, їх придатності і застосовності до розв'язування професійних проблем, диференціацію навчання у відповідності до нахилів і здібностей студентів), так і науково-дослідних (орієнтація майбутніх учителів на поєднання навчально-виховної роботи в школі з науковими пошуками і на усвідомлення вчительської роботи як наукової діяльності у стінах школи). Студенти вчаться самостійно здійснювати пошук потрібних інформаційних ресурсів (комп'ютерних енциклопедій, електронних підручників та навчально-ігрових програм), аналізувати та критично оцінювати їх.

Але багато з пропонованих електронних посібників і програм навчального призначення не відповідають загальноновизнаним дидактичним вимогам, недостатньо адаптовані до навчальної діяльності молодших школярів як у психологічному, так і в дидактичному плані. Вибрати майбутньому вчителеві потрібні матеріали досить не просто [5].

Результат навчально-виховної діяльності в початковій школі здебільшого залежить від умов використання різноманітних дидактичних засобів. Тому використання комп'ютера як

інструмента автоматизації підготовки та пред'явлення традиційних дидактичних матеріалів повинне базуватися на знанні вчителями методів і прийомів роботи з *програмними засобами загального призначення* [4, с. 218-224].

В операційній системі Windows реалізовано широкую гаму засобів для роботи з об'єктами різного типу, механізми їх поєднання, переміщення, групування тощо. Під час виготовлення дидактичних матеріалів за допомогою комп'ютера студентам необхідно чітко усвідомлювати такі види комп'ютерних інформаційних середовищ або форм відображення даних:

1. Текстове інформаційне середовище. Текстове відображення даних характеризують сторінкова, абзацна, рядкова, символічна структури. Подання текстових даних обумовлене їх введенням, редагуванням і форматуванням.

Зокрема в текстовому процесорі Word окрім засобів для роботи з лінійним текстом, передбачені потужні засоби для створення комплексних документів складної структури. В таких документах можуть міститися нестандартні символи і позначення, використовуватися нелінійне розташування тексту, різні елементи табличного та графічного оформлення. Власне такий вигляд і повинні мати наочні посібники для дітей – чіткість, виразність, привабливість, зрозумілість із належною кількістю візуальних матеріалів.

2. Електронні таблиці – прямокутна матриця клітинок таблиці, в кожній з яких зберігається числове, текстове значення чи графічний об'єкт. Особливість організації подання табличних даних в комп'ютері полягає в можливості швидкого редагування значень, а також у зміні структури таблиці шляхом маніпуляції її рядками і стовпцями.

3. Графічне середовище – графічне подання повідомлень і даних, спільно з екранним малюванням (за допомогою різних органів управління, наприклад, маніпулятора «мишка») чи з використанням різноманітних графічних об'єктів [3].

Серед *програм для підготовки презентацій*, які доцільно застосовувати у процесі навчання майбутніх учителів початкових класів і за допомогою яких вони зможуть власноруч створювати

мультимедійні комп'ютерні програми навчального призначення, особливої уваги заслуговує програма MS Power Point.

Для створення і демонстрації навчальних, довідкових, розважальних слайд-фільмів зручно використовувати програмний засіб MS PowerPoint – найпоширеніший засіб з-поміж засобів мультимедіа для розробки мультимедійних програм. Він входить в інтегровану систему Microsoft Office. Цей засіб досить зручний і призначений для роботи у середовищі Windows. У ньому використовуються стандартні елементи управління, а в підготовці презентації можна застосовувати фрагменти документів, створених за допомогою інших програм (Paint, Word, Excel). Кожна презентація складається з базових елементів – слайдів [3].

Навчальна презентація за сценарієм є традиційною презентацією з довільним набором слайдів. Її доповнюють засобами показу кольорової графіки й анімації для зручнішого і наочного подання навчальних матеріалів. Використання анімаційних текстів спільно з анімаційною графікою та ілюстраціями спрямовує увагу учнів на основне, що сприяє кращому засвоєнню знань.

Етапи роботи над мультимедійними комп'ютерними проектами включають у себе: пошук необхідних повідомлень та даних в мережі Інтернет, сканування ілюстрацій, фотографування наочного матеріалу, аудіо- відеомонтаж анімації слайдів і слайд-фільму в цілому.

Діагностичні тестові програми для оцінювання знань і вмінь студентів. Для проведення тестування знань майбутніх учителів початкових класів можна взяти будь-яку тестову оболонку, яка належить до програмного забезпечення. Розглянемо можливості застосування програми-тесту Test W2, програми MS PowerPoint, та тестів, які входять до мультимедійних навчальних програм для навчання учнів початкової школи. Універсальність всіх цих програм полягає в тому, що вони можуть використовуватися як засоби для навчання майбутніх учителів початкових класів, так і для навчання учнів початкової школи.

Програмне забезпечення комп'ютерної підтримки різних видів ігрової та навчально-пізнавальної діяльності. Сьогодні світ комп'ютерних ігор є надзвичайно різноманітним і за змістом, і за

відповідним програмним забезпеченням, яке за складністю не поступається найпередовішим технологіям. Використання комп'ютерних ігор навчального призначення є одним з напрямів комп'ютерної підтримки навчальної діяльності.

Психологічно обгрунтовані і педагогічно виважені комп'ютерні ігри можуть успішно використовуватись і на етапі подання нового матеріалу, і під час розв'язування задач, і на етапах закріплення матеріалу, систематизації знань, узагальнюючого повторення. Однак важливо, щоб гра обов'язково приводила до появи в учнів так званого ігрового феномену, тобто викликала інтерес, позитивні емоції, підвищувала мотивацію пізнавальної діяльності. Вчитель повинен знайти раціональне співвідношення між навчально-пізнавальною та ігровою діяльністю школярів [5].

Сьогодні розроблено чимало мультимедійних навчальних програм, які призначені для використання у навчальному процесі в початковій школі. Варто підкреслити необхідність ознайомлення майбутніх учителів початкової школи з існуючими мультимедійними програмами для дітей молодшого шкільного віку, набуття вчителями практичних навичок аналізу і вибору фрагментів таких програм, що є методично коректними і корисними для психологічного і розумового розвитку учнів початкової школи [5], а також гармонійного поєднання таких програм з традиційними засобами підтримки навчання того або іншого навчального предмета.

Успіх у навчанні майбутніх учителів початкових класів комп'ютерної підтримки різних видів ігрової та навчально-ігрової діяльності учнів забезпечує комплексне використання навчально-ігрових мультимедійних програм, що найбільш наближені до сучасної методики навчання в початковій школі.

Аналізуючи ці програми, можна зробити висновок: після детального і вдумливого перегляду їх майбутнім вчителем початкових класів програми можуть використовуватися на уроках в початковій школі з усіх предметів як під час пояснення нового матеріалу із залученням найновіших засобів демонстрації, так і під час закріплення чи тематичного повторення. Розв'язування дидактичних завдань в ігровій формі дозволяє зберегти постійний

інтерес учнів до навчання та сприяє закріпленню і поглибленню їхніх знань, умінь і навичок.

Отже, результат навчально-виховної діяльності в початковій школі здебільшого залежить від умов використання різноманітних дидактичних засобів. Тому використання комп'ютера як інструмента автоматизації підготовки та пред'явлення традиційних дидактичних матеріалів повинне базуватися на знанні вчителями методів і прийомів роботи з програмними засобами навчального призначення.

Список використаних джерел та літератури:

1. Морзе Н. В. Методика навчання інформатики : навч. посіб. : у 4 ч. / за ред. акад. М. І. Жалдака. – Київ : Навч. книга, 2003. – Ч. I : Загальна методика навчання інформатики. – 2003. – 254 с.
2. Талызина Н. Ф. Управление процессом усвоения знаний / Н.Ф.Талызина. – М. : МГУ, 1984. – 342 с.
3. Шиман О. І. Аналіз напрямків використання педагогічних програмних засобів майбутніми вчителями / О. І. Шиман // Наукові записки. Серія : Педагогічні науки : зб. наук. праць. – Кіровоград : Кіровоградський держ. пед. ун-т ім. В. Винниченка, 2009. – Вип. 82 (2). – С. 283–286.
4. Шиман О. І. Підготовка майбутніх учителів початкової школи до створення і використання комп'ютерної наочності / О. І. Шиман // Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського державного педагогічного університету : Серія педагогічна. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський держ. пед. ун-т, 2002. – Вип. 8. – С. 218–224.
5. Шиман О. І. Формування основ інформаційної культури майбутніх учителів початкової школи : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Шиман Олександра Іванівна. – Київ : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2005. – 194 с.

Т.С. Боднар,

студентка 3 курсу

(м. Кам'янець-Подільський)

Науковий керівник: С. І. Никитюк,

викладач англійської мови

(м. Кам'янець-Подільський)

HUMOROUS ADVERTISEMENTS

With the development of the market and the globalization of world economic processes, such a specific service of translators as the translation of advertising texts and slogans is becoming more and more relevant. One of the most difficult aspects of translation is the search for a variety of literary and historical parallels. A simple, though grammatically correct translation of foreign advertising does not give the result that the advertiser expects. Especially when there is an artistic technique in the statement, which cannot be conveyed by word-for-word translation [1].

A significant contribution to the study of various aspects of the translation advertising problem was made by O. Dubenko, Peter Torp, Mona Baker, Goda Rumsiene, D. Varksas and other native and foreign scientists.

The purpose of the article is to research the phenomenon of humor translation in advertising texts.

For the correct understanding of quotes, allusions, idioms given in advertising, background knowledge of the recipient of the text is necessary to be given. The translator is forced to look for specific means to convey the semantic and stylistic components of the original:

- effective translation of advertising is associated with predicting the linguistic and ethnic reaction of the recipient of the text in the target language, the peculiarities of national psychology, differences in cultural and historical traditions;

- advertising text, because of its specificity is not translated verbatim, because it loses its purpose and power of influence;

- translation of advertising texts requires a large amount of linguistic and extralinguistic knowledge.

The pragmatic equivalence between the original and the translation is only achieved, which determines the communicative effect of advertising.

In contrast to the translation of the plain text, in which its content (including images, connotations, background, author's style) should be poured into a new language form, here, when translating a pun, the external form of the original is subject to change – phonetic and/or graphic. Moreover, it is often necessary even to change the content of the original pun in the text of the translation (for the sake of form) to the new, if it is impossible to keep the old, because the plan of expression may be more important than the plan of the content. At the same time, a successful translation of the pun not only determines the true master of translation, but also preserves the author's intention, conveys a humorous effect, characterizes the characters and adds depth to the meaning of the depicted object. All these facts underline the interest of modern translation studies in the sphere of humour translation. An example of this is the well-known «Duracell» batteries advertising: «Energizer Bunny arrested–charged with battery». Played two meanings of the word «battery» – «батарейка» and «побої», which cannot be embodied in one word during the translation into Ukrainian.

The literal translation (i.e. transfer not only the content, but also the form), to which the translator aspires as to the ideal translation of humour, can be achieved rather in an exceptional case; as a rule, without losses. That is why the translator must first ask himself the question: what to sacrifice? Transfer the content, refusing to play words, or keep a humour for the help of replacing the image, deviation from the exact meaning, even generally focus only on the wordplay, completely abstracting from the content.

Another problem of translation of humorous advertising text is the socio-cultural factor. People speaking different languages, in fact, are from different worlds and closed in the circle of the native language. Therefore, the task of the translator is primarily to help a person to overcome the language barrier, to go beyond the circle of the native language and to understand the worlds. Hence, it is clear that the process of translation is not only a clash of different languages, but also different ethnic groups and cultures.

Here is an example comparing a sample of German advertising and its interpretation in Ukraine. In 2007, the German Agency Red Blues and the Agency GNIterpartners released an advertisement where the pig, who liked to save, invited to the supermarket Media Market. Introducing a foreign brand on the Ukrainian market, often do not take into account the peculiarities and differences in perception. This is exactly what happened to the German pig.

In Germany, the image of a pig or even a whole group of pigs very often used for various advertising. They can be found in the advertising of goods and services in the health sector, in the sale of real estate and even in the advertising of financial services. In the German colloquial language the word «pig» is closely related to luck. It is a symbol of prosperity and good life. Therefore, and in speech expressions like «I have a pig», meaning that I was really lucky, «like dirt cheap», «pig happiness», that is a very great happiness. In Germany the image of the pig of Media Market stores was a huge success, because it was based on the successful stereotype of a pig.

But, unfortunately, the Ukrainian language has a completely different stereotype of a pig: as a dirt, boorish attitude, with negative qualities. When in our language «enclose a pig», it does not mean that we are given a lot of money, and, on the contrary, we get trouble. During paganism in Ukraine the image of a pig was associated with a cloud that hid the clear sky, and likened it to a predator like a wolf. And in the Muslim part of the inhabitants of Ukraine, one mention of a pig can even cause anger and indignation [3].

Thus, the image of a pig in Ukraine causes negative emotions. Therefore advertising with the image of pigs in Ukraine is a feeling of rejection or just indifference to the advertising and gave the opposite result in comparison with Germany. Advertising pig is not adapted for Ukraine. Here it would be better to use a puppy or a kitten, as a cat is perceived as a symbol of prosperity, and a puppy or a chicken does not cause rejection. German pig tried to protect, but as a result Media Market had to abandon this character in advertising the brand in Ukraine.

In our opinion, attention to cultural roots and national characteristics allows the advertiser to anticipate and accurately calculate the audience's reaction to his advertising message. Practical

knowledge of the defining features of the culture of the country where the product is advertised, minimizes unpleasant surprises, the so-called filters possible in advertising communication [2].

Thus, it is worth noting that the purpose of each subsequent translation is not self – affirmation of its author, but creation of the maximum possible approximation of the translation to the original by its qualitative characteristics, taking into account the creative use of the positive experience of previous translators.

References:

1. Дубенко О. Ю. Порівняльна стилістика англійської та української мов : посіб. для студ. та викл. вищих навч. закл. Вінниця : Нова книга, 2005, 224 с.
2. Льюис Р.Д. Деловые культуры в международном бизнесе. От столкновения к пониманию : пер. с англ. Москва, 2001.
3. Мудре А. Н. Основы рекламы. Москва, 2008, 124 с.

В. Г. Буряк,

*кандидат технічних наук, доцент
(м. Хмельницький)*

СТВОРЕННЯ ПРОЕКТУ ПУБЛІКАЦІЇ ТА ДОСТУПУ НА ХМАРІ

Навчальні програми закладів загальної середньої освіти розробляються відповідно до Законів України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», Концепції Нової української школи, розпоряджень Кабінету Міністрів України №988-р від 14.12.2016 «Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року», №903-р від 13.12.2017 «Про затвердження плану заходів на 2017-2029 роки із запровадження Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська

школа», постанови КМУ від 21.02.2017 №87 «Про затвердження Державного стандарту початкової освіти», інших нормативно-правових актів і розпорядчих документів [1-3]. Кожен із Державних стандартів ґрунтується на засадах особистісно орієнтованого, діяльнісного і компетентнісного підходів, що реалізовані в освітніх галузях і відображені в складових змісту освіти [4-12].

Тобто йдеться про необхідність сформувати в учнів не тільки системи знань, умінь і навичок, а й сукупності взаємозалежних смислових орієнтацій, досвіду діяльності, спроможностей особистості застосовувати на практиці здобуті знання із різних навчальних предметів, здійснювати успішну адаптацію в соціумі, професійну самореалізацію, здатностей до колективної діяльності та самоосвіти.

Державна підсумкова атестація (ДПА) дозволяє перевірити рівень власних знань та успішно перейти в старші класи, або ж закінчити школу та здатизовнішнє незалежне оцінювання(ЗНО) [13, 14]. В Україні конституційне право громадян на рівний доступ до вищої освіти реалізується через створений механізм зовнішнього незалежного оцінювання (ЗНО). За період становлення з 2008 року, ЗНО постає потужним організаційно-технологічним потенціалом системи моніторингу якості освіти.

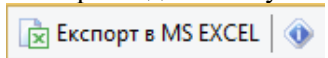
Технологічний потенціал матеріалів зовнішнього оцінювання очевидний. Виконання подальшого аналізу результатів оцінювання дозволяє формувати прозорі і суспільно прийнятні технологічні складові моніторингу якості освіти.

Пропонуються методичне виконання, отримання-перевірки і обробки реальних експортованих даних ЗНО (аналогічно ДПА) в щорічному неодмінному поповненні результатів.

Експорт та імпорт даних для аналізу якості навчання. Регіональні дані надаються Українським центром оцінювання якості освіти (УЦОЯО) за умови посилення на офіційний сайт УЦОЯО [14].

Для експортування масивів даних на сайті ЗНО 2010–2014 необхідно послідовно вибрати: Звіти ЗНО – Регіональні дані – Завантажити. Аналіз якості навчання доцільно проводити в порівнянні між окремими навчальними закладами та в динаміці

зростання/спадання показників за роками. Тому підготовку даних виконується для усіх навчальних закладів і за роками проведення ЗНО. Для експорту даних завантажений у власну теку файл потрібно відкрити, потім вибирається необхідне місто або район, предмет (наприклад, м. Хмельницький, математика), виконується експорт даних у власну теку ініціюванням кнопки

Регіональні дані ЗНО 2015 відсутні. На сучасному сайті УЦОЯО для подальшого дослідження пропонується збирати дані шляхом виділення, копіювання, вставлення і формування у відповідні файли.

Сукупність експортованих даних необхідно зібрати в один файл. Для цього потрібно відкрити табличний процесор, поставити курсор у відповідну адресну комірку, відкрити меню Дані і шляхом послідовного вибору елементів графічного інтерфейсу: Найвні підключення – Знайти інші (в діалоговому вікні вибрати наступний файл) – Виділити таблицю – ОК – Імпорт даних – ОК. Перед виконанням імпорту наступних даних попередньо необхідно слідкувати за місцеположенням курсору.

Створення проекту публікації. Аналіз у якості навчання за масивом даних виконується із застосуванням наглядних зображень: цільових таблиць, гістограм, діаграм, графіків тощо. Цей факт вимагає особливого форматування записів, чисел та створення скорочених записів. Скорочені записи формуються завдяки пошуковій системі Знайти – Замінити.

В експортованих даних район або місто та навчальний заклад знаходяться в різних комірках. Виникає необхідність в об'єднанні комірок для запису район/місто, заклад в одній комірці. Це трудомістка робота, так як в ЗНО з Хмельницької області щорічно беруть участь понад 400 навчальних закладів і те, що нами проведена підготовка даних для аналізу якості освіти щодо усіх предметів (в яких достовірність результатів досліджень є задовільною) та для дослідження міжпредметного досвіду за роками проведення оцінювання. При виконанні цих та інших дій, що повторюються, значне підвищення продуктивності підготовки документа досягається створенням макросу. Макрос, як

програмний алгоритм дій, записується користувачем особисто, згідно власного завдання. Макрос зберігається до часу його перезапису на існуюче власне сполучення клавіш або видалення.

На кафедрі теорії та методики природничо-математичних дисциплін і технологій Хмельницького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти формується якісна база даних міжпредметних зв'язків для аналізу і передачі досвіду щодо реформування навчального процесу.

Візуалізація результатів досліджень вже сформованих на кафедрі даних за роками проведення ЗНО дозволяє наглядно спостерігати і аналізувати критерії моніторингу якості освіти в динаміці зростання/спадання числових значень. Так, наприклад, загальна кількість учасників в ЗНО 2008 – 2018 роках з предметів природничо-математичного циклу (рис. 1) змінюється нелінійно. За характером ліній на графіках спостерігаються екстремальні випадки, зростання/спадання, зміна міжпредметних лідерів, а також кількісні показники тощо – все це може бути вихідними даними для аналізу і планування подальших дій.

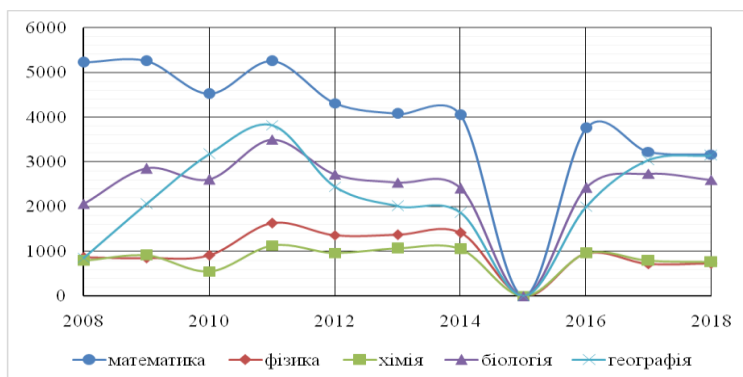

Рис. 1. Загальна кількість учасників у ЗНО з предметів природничо-математичного циклу

Для створення проекту публікації нами запропоновані технологічні критерії моніторингу якості освіти. Основні складові:

рейтингова оцінка; середній бал; якісні показники; вагова складова учасника; інтегральний показник; умовні бали: від 195,5 до 199,5; умовні бали – 200.

Рейтингова оцінка. Реальні рейтингові результати пропонується отримувати шляхом відповідного сортування або фільтрування експортованого масиву даних. Для фільтрування даних в головному меню вибирають Дані – Фільтр. За планом виконання вибираємо: текстові фільтри; фільтри чисел; фільтрування за кольором, а також відповідне сортування. Досвід багаторазового визначення рейтингових показників якості [15] показав, що найбільш ефективним методом є Настроюване сортування. Приклад визначення міжпредметного рейтингу успішності за кількістю учасників з природничо-математичних дисциплін (математика, фізика, хімія, біологія, географія) в ЗНО 2014, які мають якісний показник 150,5 і більше умовних балів показано в таблиці 1.

Таблиця 1

Результати виконання рейтингу успішності

№ з/п	Р-н/Місто, заклад, предмет	Взяли участь	Якість (≥150,5 балів)
56	Хмельницький спец. ліцей-інтернат в галузі науки, математика	122	95
12	Кам'янець-Подільський ліцей з військово-фізичною підготовкою, математика	134	62
54	Хмельницький ліцей №17, математика	69	58
1780	Стуфчинецька ЗОШ, географія	1	0
1781	Шаровечківський НВК, географія	1	0
	Всього:	10771	5681

Середній бал. Величина середнього балу прийнята як універсальна складова для оцінювання якості освіти як одного абітурієнта, так і для навчального закладу в цілому. Приклад отриманих результатів наведено на рис. 2.

Якісні показники. Якість як відносний показник, визначений для порівняння кількісно або у відсотках відповідно

між загальною кількістю учасників і числом учасників ЗНО, що отримали заданий умовний бал. Основні якісні показники учасників ЗНО 2014 з дисциплін природничо-математичного циклу наведено на рисунку 3. Якісні показники учасників ЗНО з усіх основних дисциплін представлені на хмарі [15]. В різних теках пропонуються файли для читання, а також для друку у вигляді брошури.

Вагова складова учасника. Умовна вага одного учасника в інтегральній складовій моніторингу якості освіти. Формула для визначення має вигляд [12]: $=((AE2-Y2)/AE2)*100$. Після виконання відповідних розрахунків формується рейтингова оцінка. Результати досліджень приведені за доступом [15] на хмарі.

Інтегральний показник. (інтегральна складова системи моніторингу якості освіти). Враховує сумарну кількість абітурієнтів, які отримали відповідний результат за шкалою 100–200 балів (див. таблицю УЦОЯО). Вага кожного діапазону балів (від 100 до 200) зростає експоненційно завдяки уведеного коефіцієнта k (табл. 2). Наприклад, числові значення інтегральної складової системи моніторингу якості освіти для учасників ЗНО–2014 з природничо-математичних дисциплін від усієї Хмельниччини показані на рис. 4.

ЗНО 2014		
р-н/Місто, навчальний заклад	Всього взяли участь	Середній бал одного учасника
Полонський р-н, гімназія, географія	17	175
м.Хмельницький, ліцей, хімія	89	175
м.Старокостянтинів, ліцей, хімія	7	172
м.Хмельницький, ліцей, фізика	76	171
м.Старокостянтинів, ліцей, географія	3	170
м.Хмельницький, ліцей, біологія	104	170
м.Хмельницький, гімназія, фізика	34	169
м.Кам'янець-Подільський, гімназія, фізика	6	169
м.Старокостянтинів, ліцей, математика	18	168

Рис. 2. Найбільший середній бал одного учасника

Рис. 3. Основні якісні показники учасників ЗНО 2014 р.

Умовні бали: від 195,5 до 199,5. Враховуються всі навчальні заклади Хмельниччини. Використовуються відфільтровані результати експортованого масиву реальних даних. Виконують з метою дослідження досвіду. Наприклад, рейтинг кількості учасників ЗНО 2014 з дисциплін природничо-математичного циклу за умовними балами від 195,5 до 199,5 представлений на рисунку 5.

Умовні бали – 200. Досліджуються всі навчальні заклади Хмельниччини. Отримують винятковий результат. Відфільтровані результати експортованого масиву реальних даних долучають до проекту.

Розширені результати досліджень показано за доступом [15] на хмарі.

Таблиця 2

Табличні дані до визначення інтегральної складової системи моніторингу якості освіти

% абітурієнтів, які отримали відповідний результат за шкалою 100-200 балів									
від 100 до 123,5		від 124 до 135,5	від 136 до 150	від 150,5 до 161,5	від 162 до 172,5	від 173 до 183	від 183,5 до 190	від 190,5 до 195	від 195,5 до 199,5
<i>k</i>	0,5	1,0	1,3	1,6	3,0	4,4	5,8	7,2	8,6
<i>ср.</i>	111,8	129,8	143,0	156,0	167,3	178,0	186,8	192,8	197,5
									200,0

ЗНО 2014		
р-н/Місто, навчальний заклад	Всього взяли участь	Інтегральний показник для навчального закладу
Хмельницький спец. ліцей-інтернат в галузі науки, математика	122	355
Хмельницький ліцей №17, математика	69	280
Хмельницький спец. ліцей-інтернат, біологія	65	250
Кам'янець-Подільський ліцей з військово-фізичною підготовкою, математика	134	248
Хмельницький спец. ліцей-інтернат в галузі науки, хімія	57	237
Славутський обласний спец. ліцей-інтернат в галузі науки, математика	124	226
Хмельницька гімназія №1 ім. В. Красницького, математика	51	197
Хмельницький спец. ліцей-інтернат в галузі науки, географія	58	188
Кам'янець-Подільський ліцей з військово-фізичною підготовкою, фізика	88	172
		157

Рис. 4. Інтегральна складова: найбільший показник

ЗНО 2010-2014		
ЗНО 2014		
Умовні бали: від 195,5 до 199,5		
Рейтинг кількості учасників		
р-н/Місто, навчальний заклад, предмет	Всього взяли участь	Кількість учасників (195,5-199,5 балів)
м.Хмельницький, ліцей, математика	248	7
м.Хмельницький, ліцей, хімія	89	7
м.Хмельницький, ліцей, фізика	76	6
м.Хмельницький, СЗОШ, географія	212	3
м.Славута, СЗОШ, математика	220	3
м.Хмельницький, СЗОШ, біологія	186	2
м.Хмельницький, гімназія, математика	95	2
м.Хмельницький, ліцей, біологія	104	2
м.Нетішин, СЗОШ, математика	172	2
		207

Рис. 5. Рейтинг кількості учасників ЗНО 2014 р.

Створення публікації

Пропонується для дослідження технологічних критеріїв системи моніторингу якості освіти формувати мультимедійний проект [15]. Проект створюють в програмі Microsoft Power Point. Для створення публікації в головному меню програми вибирають Acrobat – Створити PDF і виконати операцію – Розширений доступ. Створений файл направляють до власної теки – зберігають виконанням команди ОК.

Створення хмари – диску

1. Створюють акаунт ...@gmail.com.

2. Відкривають «Приложение Google» (меню) одноразовим тисненням лівої кнопки миші.

3. Відкривають диск одноразовим тисненням лівої кнопки миші.

4. В полі диску тиснуть правою кнопкою миші – вибирають – Завантажити файли (завантаження файлу можна виконати шляхом перетягування одного, декількох файлів або теки з файлами в полі диску).

5. На завантаженому файлі тиснуть правою кнопкою миші, вибирають: Сумісний доступ – Розширення – Змінити. Ставлять відмітку «всім в кого є посилання». Виконують «Зберегти».

6. Для відкриття посилання на документ на завантаженому файлі тиснуть правою кнопкою миші, вибирають: Показати посилання.

7. Копіюють посилання (слід виділити посилання і це забезпечить копіювання).

Після виконання завдання в новій вкладці інтернет-мережі вставляють отримане посилання, перевіряють відкриття документа за отриманим доступом.

Приклади створених проектів публікацій показано за доступом [15] на хмарі.

Висновки. У проведених дослідженнях слід пам'ятати, що високий результат – не панацея щодо кращого навчального закладу, вчителя. Від учня: його хисту, таланту, підготовки, стану здоров'я отримуємо високий результат. Батьки і вчителі у спільній

щоденній роботі, у співпраці можуть допомогти обрати предметну галузь і підготувати молоду людину до кращих результатів.

Список використаних джерел та літератури:

1. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти. (Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1392).

2. Додаток до листа Міністерства освіти і науки України від 17.08.2016 р. №1/9 – 437.

3. Інформаційна система КНЗ КОР Київський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів [Електронний ресурс] Нормативно-правове і навчально-методичне забезпечення освітнього процесу. – Режим доступу: <https://base.kristti.com.ua/?p=6948>, вільний. – Назва з титул. екрану.

4. Буряк В.Г., Павич Н.М. Без циркуля і олівця: програми DraftSight 2018, AutoCAD. – Хмельницький : Хмельницький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти, 2018. – 104 с.

5. Буряк В.Г., Лавренюк А.О. Моніторинг якості математичної освіти в загальноосвітній школі. Методичний посібник та вказівки до моніторингу якості математичної освіти в умовах реалізації Державних стандартів початкової, базової і повної загальної середньої освіти другого покоління щодо формування ключових, предметних математичних компетентностей учнів загальноосвітньої школи. – Хмельницький: Хмельницький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти, 2013. – 120 с.

6. Буряк А.В., Буряк В.Г., Лавренюк А.О. Компетентнісний підхід у позакласній роботі з математики / Технічна творчість / Збірник наукових праць. / Укл.: Гуржій А.М., Скиба М.Є., Поліщук О.С., Драпак Г.М., Онофрійчук В.І. Хмельницький: ХНУ. 2015. – № 1. – С. 43-45.

7. Буряк В.Г., Лавренюк А.О. Основи педагогічного моніторингу сформованості ключових компетентностей учнів школи / Післядипломна педагогічна освіта та методична служба на Хмельниччині: історія поступу (до 75-річчя Хмельницького ОПП)

/ Зб. наук. пр. [ред. кол.: В.Є. Берека (гол.) та ін.]. – Хмельницький: ПП Мельник А.А. 2014. – С. 63-69.

8. Буряк В.Г., Лавренюк А.О., Буряк А.В. Проектування і організація позакласної роботи з математики / Історія, культура та освіта: християнський вимір (до 20-річчя заснування Хмельницького інституту МАУП): зб. наук. пр. Хмельницького ін-ту МАУП. – Хмельницький: вид-во ХІ МАУП. 2016. – Вип. 6. – 416 с. – С. 67-74.

9. Берека В.Є., Буряк В.Г., Лавренюк А.О. Множина і її елементи. – Хмельницький: Хмельницький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти. 2019. – 76 с.

10. Буряк В.Г., Мирна Л.А. Формування інформаційно-статистичних даних за матеріалами зовнішнього незалежного оцінювання в умовах компетентнісного підходу у навчанні / Післядипломна педагогічна освіта в умовах децентралізації та модернізації: регіональний аспект: монографія / за заг. ред. В.Є. Береки - Хмельницький: ФОП Мельник А.А., 2017. – С. 418-435.

11. Буряк В.Г., Мирна Л.А. Інформаційно-статистичні дані в інтеграції природничих наук у змісті освіти основної та старшої школи. Нова українська школа : теорія та практика інтегрованого навчання : Матеріали міжнародної наукової конференції 17-18 червня 2018 р. – Тернопіль : Вектор, 2018. – С.150-153.

12. Буряк В.Г., Буряк В.В., Буряк А.В. Обробка масиву експортованих даних для аналізу якості навчання: створення проекту публікації та доступу на хмарі / Інформаційно-комунікаційні технології як засіб підвищення якості освіти / Зб. наук. пр. [ред. кол. В.Є. Берека (гол.) та ін.]. Хмельницький : Видавництво ХОІППО, 2015. – С. 13-34.

13. ДПА. [Електронний ресурс] Головна сторінка. – Режим доступу: <http://dpa.alldz.net/>, вільний. – Назва з титул. екрану.

14. УЦОЯО. [Електронний ресурс] Регіональні дані. – Режим доступу: www.testportal.gov.ua, вільний. – Назва з титул. екрану.

15. Обробка масиву експортованих даних для аналізу якості навчання [Електронний ресурс] ЗНО. – Режим доступу: <https://drive.google.com/open?id=0B03dz1Fu7YbTRjhCCQnVpV19yM1k>, вільний. – Назва з титул. екрану.

Ю. О. Варфоломєєва,

студентка 3 курсу

(м. Кам'янець-Подільський)

Науковий керівник: С. І. Никитюк,

викладач англійської мови

(м. Кам'янець-Подільський)

ENGLISH CHILDREN'S NICKNAMES

A nickname is a substitute for the proper name of a familiar person, place, or thing – commonly used for affection. Nicknames don't always have to be a play on your child's given name. In fact, sometimes when you're naming a son or daughter after yourself or a living relative, giving a unique nickname right from the start can limit the confusion. Of course, some nicknames that were common in earlier times, especially for girls, may not be known nicknames at all today. For example, Margaret: Maggie, Rita, Madge, Greta, Peggy, even Daisy (Marguerite is the French word for Daisy), Mary: Polly, Minnie, Polette (Polly/Mary is very common in early America), Minerva: Minnie, Alice: Lisa, Sonny, Amelia: Milly, Helen: Ailene, Elaine, Leonora, Nelly, Sarah: Sadie, Louise: Alison, Eloise, Lois.

Most male nicknames are more straightforward, although Hal and Harry for Henry or Neil for Cornelius are a little less obvious. What frequently happens with men is they decide to go by their middle name. Everyone will know them by the middle name and they will be written up in county histories under this name. John William may be called Bill most of the time. But when it comes to some official documents, he will trot out his full legal name. Your best piece of luck is when you encounter a document where he uses both names together [1].

Nicknames can have some similarities due to a physical feature or appearance or even characteristic of a personal identity. To prove it we may see Scottish nicknames, which assimilated to last names or even surnames. Because in the early days many Scots had the same name, these nicknames were usually used to distinguish one «Andrew» or «Tahmas» from another. Over time many of these became surnames, or last names. Here are some examples:

- Dunn (Olde English for «dark») or donn (Gaelic for «brown») could be used for someone who was dark-haired or dark-skinned. Dunn or Dunne is still used as a surname;

- «Ruadh» (Gaelic for «red») could be for someone with red hair and became the last name Reid;

- «Cam» (Gaelic for «crooked») could be combined with a physical feature such as «sron» (Gaelic for «nose») or «beul» (Gaelic for «mouth»). These became the very well-known Scottish surnames of Cameron and Campbell [3].

There are different ways of coining new nicknames. One of the most popular methods is making a new one by initials. Sometimes nicknames are as easy as working with the initials of a first and middle name (JT for Joseph Todd, AJ for Alexandra Jane) or abbreviating the full name.

Another method is based on creating good nicknames by last name. For example, if you have a last name starting with Mc, you can nickname your child Mick, Mac, Mack or Maks, no matter what their first name is.

Nowadays, gender neutral names, become really popular. And a great example is the short nickname Kit. This moniker has traditionally been used as an abbreviation for such classic names as Christopher and Katherine. This nickname has been around for centuries, so it's about time that its popularity as a given name caught on.

Also there is one more interesting thing that not only one person has his/her own nickname, but rather the nickname is given to all citizens of the certain location. Britain is divided up into many different regions and dialects, all with their own traditions and idiosyncrasies. On top of that, each region often has its own unique nickname for its natives. For example, it's common knowledge that Liverpudlians are known informally as «Scousers» and «Cockneys» are from East London. But there are nicknames allocated to inhabitants of certain areas of the country that are much less known. Yorkshire – a «Tyke», Wiltshire – a «Moonraker», Tarbert, Loch Fyne – a «Dooker», Lancashire – «Yonner», Leeds – «Loiner», Leicester – «Rat-eye» (from the Roman name for the city: Ratae), Leicestershire – «Beanbelly» (from the eating of broad beans) [2]. The origins of these unique

nicknames are often not completely clear but can be influenced by class, local food, sport, or the area's traditional trade.

This research has checked the traditional nicknames usage and modern transformation of this name giving process. Nicknames have a lot of traditional name roots, but also a great arrangement of modern usage. Nicknames have even the official status. They help to make an appropriate name shortening with saving all traditional, national and stylistic features. That's why we may conclude that nicknames have become as wonderful tool for making names not only shorter, but also stylistically and emotively complete.

References:

1. The importance of names and naming patterns [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://www.genealogy.com/articles/research/35_donna.html. – Назва з титул. екрану.

2. This list reveals your British regional nickname depending on where you live [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.countryliving.com/uk/wildlife/news/a3298/british-regional-nicknames>. – Назва з титул. екрану.

3. Your guide to Scottish surnames [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.scottish-at-heart.com/scottish-surnames.html>. – Назва з титул. екрану.

І. В. Герасимчук,

кандидат педагогічних наук, доцент

(м. Хмельницький)

ОРГАНІЗАЦІЯ ГРУПОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ЗАНЯТТІ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Європейська інтеграція та членство в Європейському Співтоваристві є стратегічною метою України, тому що це найкращий засіб реалізації національних інтересів – побудови економічно розвинутої та демократичної держави, зміцнення позицій у світовій системі міжнародних відносин [1, с. 39].

На основі порівняльного аналізу ряду країн за багатьма значущими параметрами вітчизняні дослідники П. М. Шеремет та Г. Л. Каніщенко зробили висновок, що Україна належить до країн, де традиційно переважають колективістичні тенденції. У країнах, де домінує «колективізм», кінцевою метою суспільства є не самореалізація кожної людини, а досягнення гармонії і консенсусу. Це має прояв на будь-яких рівнях взаємодії людини і суспільства. В умовах системи професійної підготовки навчальна група стає фактором, який суттєво визначає особливості навчальної діяльності тих, хто навчається. Дослідники пишуть: «В індивідуалістичному суспільстві ми не бачили, щоб викладачі мали проблеми з індивідуальною активністю американських студентів – врешті-решт вони виховані завжди мати свою думку і висловлювати її. ...Диплом про освіту в індивідуалістичному суспільстві піднімає не тільки ціну його власника на ринку праці, а, в першу чергу, його самоповагу і відчуття звернення». У країнах колективістського напрямку автори відзначають інші тенденції: «Типовою проблемою для викладачів, що працюють у середовищі, де переважає колективізм, є «розговорити аудиторію». Студенти часто сором'язливо мовчать навіть тоді, коли їм ставлять пряме запитання. У суспільстві, де переважають колективістські цінності, диплом є гордістю як для самого власника, так і для всієї її родини, оскільки дає власникові можливість піднятися у вищу за статусом соціальну групу». Отже, впровадження певних освітніх технологій повинно відбуватися з урахуванням цих загальних характеристик [2, с. 5].

Аналіз досліджень дозволяє зробити висновок, що в нашій країні зараз відбувається загальна переорієнтація суспільства з цінностей колективізму до цінностей індивідуального життя, але в їх найгіршому вираженні: пріоритет індивідуальних цінностей над суспільними, задоволення базових матеріальних потреб перед духовними, праці, спрямованої на самовиживання, а не на самореалізацію, байдужість до інших людей, скептицизм і відчуження. Очевидно, що ці тенденції є проявом загального кризового стану суспільства і слабо відповідають загальноосвітнім пріоритетам. Це підтверджує недостатню реалізацію ідеологічної функції освіти, яка не тільки не підтримує

загальносвітову тенденцію збалансованості індивідуального і колективного в суспільному розвитку, але й не забезпечує позитивність пріоритетної тенденції індивідуального існування [3, с. 4].

Така ситуація не може вважатись сприятливою, оскільки нівелює всі спроби вітчизняних освітніх політиків підняти освіту в Україні на світовий рівень. Вирішення зазначеної проблеми вимагає перш за все перегляду критеріїв якості освітньої підготовки. У відповідності до затвердження рівноцінності колективістських та індивідуальних цінностей, серед пріоритетних особистісних якостей повинні зазначатись здібності жити у соціумі та ефективно взаємодіяти з іншими людьми.

Наступним кроком є пошук ефективних способів реалізації цієї загальноосвітньої мети, що може спиратися як на розробку нових підходів до навчання та виховання, так і на розширення можливостей вже відомих, традиційних форм і методів роботи. Вважаємо, що перспективною формою організації навчання у закладах вищої освіти є групова навчальна діяльність, яка часто вважається ефективнішою за індивідуальну. Як свідчать дослідження, при груповій формі організації навчального процесу кількість виконаних вправ збільшується за обсягом на 20-30%, ніж при фронтальній. Таким чином, якщо групова робота займає лише половину заняття, то навіть в такому випадку час на відповідь кожного з тих, хто навчається, збільшується у 5 разів у порівнянні з традиційним заняттям.

Саме в умовах цієї форми організації навчання можливо гармонійно поєднувати індивідуальну і соціальну орієнтації у розвитку професійних здібностей тих, хто навчається.

Групова форма діяльності завжди була предметом уваги науковців. Зокрема, проблемами наукового обґрунтування ефективності групових форм діяльності займалися такі відомі педагоги та психологи, як Г. М. Андреева, Х. Браун, Є. І. Головаха, В. П. Казміренко, Я. Л. Коломінський, С. А. Кушнірук, М. Лонг, Р. С. Немов, М. М. Обозов, А. В. Петровський, Л. І. Уманський, Ю. Л. Ханін, О. Г. Ярошенко. Численними дослідженнями з педагогіки та психології вищої школи доведено, що використання групових форм навчання сприяє вирішенню ряду актуальних

проблем професійної підготовки: підвищенню ефективності та результативності навчання та виховання, забезпеченню особистісного розвитку тих, хто навчається, їх соціалізації та професіоналізації.

Слід зазначити, що і сам термін «групова навчальна діяльність» не завжди на практиці використовується коректно. Оскільки навчання іноземній мові здебільшого проходить у так званих академічних групах, чисельністю 14-18 осіб, то таке навчання вже називають груповим. Групова навчальна діяльність є формою організації навчальної діяльності, яка прямо спрямована на зміну її суб'єкта (приріст досвіду того, хто навчається) [4, с. 54].

Відмінною ознакою групової діяльності більшість дослідників вважають те, що вона здійснюється в складі малої (2-5 осіб) групи [5, с. 32].

При виборі оптимальної форми роботи для здійснення конкретного виду навчальної діяльності беруться до уваги всі компоненти процесу навчання: цільовий, стимулюючो-мотиваційний, змістовний, операційно-діяльнісний, контрольно-регулюючий, оцінно-результативний.

Дидактичний зміст групової роботи при виконанні вправ у різних видах мовленнєвої діяльності полягає в забезпеченні швидкого зворотнього зв'язку. При індивідуальній роботі студенти дізнаються про допущені ними помилки лише після того, як пройшов деякий час, – при фронтальному опитуванні (і то не безпосередньо, а через аналогічні помилки своїх товаришів) або після контролю письмових робіт з боку викладача. Участь у груповій роботі вимагає від студентів уміння активно виявляти причини своїх помилок і отримувати (при потребі) допомогу від членів групи або викладача, який за такої форми організації навчання може приділити більше уваги слабшим студентам.

Такий підхід до виконання вправ, що відрізняється особистісною зацікавленістю, радикально змінює ставлення до подальшої фронтальної роботи, де розглядаються результати групової діяльності та аналізуються найбільш складні випадки. Таким чином, спільне виконання вправ пов'язане з більшою пізнавальною активністю і тим самим сприяє більш глибокому усвідомленню й засвоєнню навчальної інформації.

Групову форму організації навчальної роботи варто використовувати і при тематичному та заключному повторенні, що дозволило також досягти більш високої активності усіх учасників навчального процесу. Така форма роботи дає можливість кожному безпосередньо використовувати накопичений усією групою «загальний фонд» знань. До того ж спільна діяльність і спілкування є найважливішими умовами перевірки та корекції раніше засвоєного матеріалу, а також виявлення забутого [6, с. 7]. Особливо продуктивно здійснюється повторення при роботі в динамічних парах, де має місце постійна зміна партнерів.

У більш обмежених масштабах за необхідності економити навчальний час групову роботу було застосовано при проходженні нового теоретичного матеріалу. Це дало можливість проаналізувати власний досвід кожного студента, а врахування точки зору партнера при формуванні понять дозволило позбутися суб'єктивізму. Завдяки спілкуванню розширюється база узагальнення та абстрагування. Спілкування також сприяє відбору та упорядкуванню знань.

У систему прийомів групового вирішення дидактичних завдань увійшли насамперед прийоми роботи з формування мовленнєвих умінь основних видів мовленнєвої діяльності (читання, аудіювання та говоріння), а також прийоми, що формують фонетичні, лексичні та граматичні мовленнєві навички, які є компонентами і базою для формування різних видів мовленнєвої діяльності. Уся групова навчальна діяльність з формування умінь та навичок була трьох основних видів:

1) взаємоперевірка та корекція індивідуально виконаних завдань;

2) спільна робота над незнайомими завданнями з формування певних вмінь та навичок;

3) взаємонавчання, тобто передавання іншим членам групи раніше усвідомленої інформації (зазвичай через консультантів з числа найбільш підготовлених студентів).

Семантизація лексики може здійснюватись завдяки перекладу або трактуванню понять і безперекладним шляхом за допомогою дефініції синонімів і антонімів або мовної здогадки (етимологічної – інтернаціональна лексика, кумулятивної – із

контексту).

Роботу над новими словами проводять в контексті при організації основних видів мовленнєвої діяльності та поза контекстом, в ізолюваному вигляді, оскільки контекстуальне значення слова не завжди є його номінальним значенням.

Вправи з ознайомлення, закріплення та застосування лексики поділяються на мовні (підготовчі) та мовленнєві.

До першого типу належать взаємоперевірка та корекція раніше вивчених базових лексичних одиниць; парна аудиторна робота з ключем над різними типами лексичних вправ. Наявність жорсткого взаємоконтролю у вигляді ключа в одного з членів діади забезпечує практичну миттєвість зворотного зв'язку без участі викладача.

Мовленнєві лексичні вправи слід виконувати безпосередньо в процесі мовлення та аудіювання, оскільки ці види мовленнєвої діяльності є цінним засобом засвоєння та накопичення словникового запасу.

Засвоєння поширених словотворчих моделей розпочинається із спільного заучування основних способів словотворення (афіксація, словоскладання, конверсія) і найбільш поширених префіксальних та суфіксальних морфем.

До переліку вправ, що сприяли формуванню навичок словотворення увійшли: спільне визначення частини мови за морфологічними ознаками, встановлення словникової форми слів, взятих із контексту, розшифрування та заучування військових скорочень, а також трансформаційні вправи у вигляді конструювання нових слів (в основному термінів) за заданими партнером словотвірними моделями.

При ознайомленні з граматичним матеріалом було застосовано практичний (функціональний) підхід, тобто подачу матеріалу в мовленнєвому зразку, та теоретичний підхід.

Грамматична основа курсу відображає основні характеристики побудови речення тексту за фактом.

Така форма введення теоретичного матеріалу дає можливість зекономити час, показати внутрішню системність граматики, взаємозв'язки між моделями, їх схожість та відмінності, не використовуючи складної лінгвістичної

термінології, та врахувати особливості контингенту студентів.

Уся робота з структурами проводиться у три етапи: 1) опис формальних ознак структури методом дистрибутивного аналізу; 2) розкриття змісту структури завдяки трансформації в структуру, яка має український еквівалент; 3) співставлення з українською структурою та підбір українського еквіваленту.

Склад граматичних вправ, що виконуються спільно, визначається вищезазначеним триетапним аналізом. Основними вправами з формування дискурсійно-операційних граматичних навичок аналізу (аналітичного декодування) граматичної інформації тексту є вправи на впізнавання структури відповідно до моделі і на трансформацію її в іншу структуру, що має український аналог.

Вправи, що найбільш часто використовуються для формування репродуктивних граматичних навичок, – це вправи на підстановку, конверсію, завершення, стягнення, трансформацію та переформулювання. Останнім типом вправи є вправа у перекладі, де застосовуються дві форми завдання: передавання змісту частини речення за допомогою заданої структури або вільний переклад цілого речення.

Усі типи граматичних речень можна виконувати в діадах. Це: взаємоперевірка завдань, які виконувались вдома або виконаних самостійно під час заняття, а також безпосередня спільна робота над граматичною вправою. Найбільш складні моменти завдання, що були незрозумілими для окремих студентів, перевіряються фронтально.

Систему прийомів групового способу вирішення дидактичних завдань з формування мовленнєвих рецептивних (аудіювання, читання) та репродуктивних (говоріння) вмінь реалізовано в процесі самої підготовленої і спонтанної мовленнєвої діяльності.

Навчання читанню займає провідне місце в процесі підготовки спеціаліста, оскільки його мовне навчання вважається завершеним лише за умови вільного сприйняття та переробки іншомовної письмової інформації за фахом.

За традиційної індивідуально-фронтальної форми навчання, внаслідок ліміту часу, викладач не має можливості приділити

багато часу цьому виду вправ. Як правило, при наданню переваг індивідуальній формі організації навчання лише деякі члени групи залучаються в цей вид навчальної діяльності під час заняття. При домінуванні фронтальної форми всі члени групи встигають прочитати із тексту лише декілька окремих речень.

Групова форма організації значно збільшує час для удосконалення техніки читання. Читання в парах дає можливість враховувати таку характеристику цього виду роботи, як звернення до студентів. При цьому кожен член діади прочитусе напарнику підготовлений текст (в межах 1000-1500 друкованих знаків). Студенти також тренуються в голосному читанні під час роботи над лексичними та граматичними вправами.

Як засіб контролю рекомендується почергове прослуховування читання студентів викладачем або одночасне прослуховування тексту з пульта керування у лінгафонному кабінеті.

Робота над читанням текстів за фахом, підготовка яких передбачає використання ознайомлювального виду читання з загальним охопленням змісту без мовного аналізу, є складним в плані організації його прийому при індивідуально-фронтальній формі навчання. Ці дві форми роботи призводять до безпідставної втрати навчального часу. При індивідуальному опитуванні інші члени групи, в кращому випадку, працюють самостійно, очікуючи своєї черги. Фронтальна форма, хоча й більш ефективна, але вона не завжди дозволяє адекватно виявити рівень підготовки кожного члена групи.

Робота над домашнім читанням при груповій формі організації дозволяє використовувати наступні прийоми групового вирішення навчальних завдань.

Перший, найбільш простий, складався з активної роботи діади над підготовленими текстами та різними вправами, що були складені на їх основі (відпрацювання лексичного мінімуму, відповіді на запитання, переказ та ін.) протягом 90 хвилин навчального заняття. Викладач почергово контролював роботу однієї із семи пар, на що йшло приблизно 11 хвилин (12,2%) аудиторного часу.

Другий прийом має на меті залучення консультантів з числа

найбільш підготовлених студентів. Найбільш сильні студенти у кількості трьох чоловік напередодні ретельно готують і здають викладачу читання та переказ тексту за фахом. На заняттях вони допомагають викладачеві, слідкуючи за роботою діад, здійснюють корекцію та надають необхідну допомогу. При оцінюванні роботи кожного члена групи враховується думка як викладача, так і консультантів.

Аудіювання, тобто сприйняття та розуміння іншомовного мовлення на слух, є одним із компонентів мовленнєвої діяльності та є необхідним для здійснення усного мовленнєвого спілкування.

При груповій формі навчання незнайомий аудіотекст зазвичай надає викладач, оскільки навички читання вголос з метою передачі іншомовної інформації іншим особам у студентів ще недостатньо розвинені. Далі можлива парна робота з обговорення заголовка, який найбільш підходить до тексту, передавання змісту тексту та інше з подальшою фронтальною роботою, завдання якої – визначити рівень розуміння тексту, що був прослуханий, всією групою.

При роботі із знайомим (найчастіше використовувався раніше пройдений текст, зміст якого відомий студентам) текстом практикувалося читання його одним із членів діади, далі була взаємоперевірка, причому той, хто перевіряв, міг користуватися, як ключем, письмовою опорою.

Система прийомів з формування навичок мовлення передбачала виконання усних вправ та взаємоперевірки приготлених раніше розмовних тем. Той, хто перевіряв, користувався письмовою опорою у вигляді розповіді, написаної його напарником. Це дозволило помітити помилки та неточності, здійснюючи тим самим безпосередній взаємозв'язок. Після цієї підготовчої роботи студенти могли тренуватись у спонтанному діалоговому мовленні, застосовуючи як опору структурні граматичні моделі й активний лексичний мінімум.

При традиційній індивідуально-фронтальній роботі над розмовними темами викладач може зробити по-різному: або питати по чергові кожного члена групи (інші в цей час будуть пасивно очікувати своєї черги), або звертатися з запитаннями до усіх членів групи, створюючи видимість мовного спілкування

іноземною мовою. При цьому роль викладача зводиться до прослуховування виступів або відповідей студентів, корекції помилок та оцінювання. Таким чином, він ставить себе в позицію стороннього спостерігача, а не зацікавленого учасника процесу спілкування. Це насамперед зменшує активність студентів.

Групове ж спілкування в діадах, опосередковане мовленням, знижує фруструючий фактор безпосереднього контролю та оцінки з боку викладача, веде до позитивного емоційного підкріплення мовного акту, сприяє активізації студентів, а значить – більш успішному оволодінню цим видом мовленнєвої діяльності.

Поряд з роботою над розмовними текстами було застосовано взаємоперевірку та спільне виконання різних вправ на формування навичок говоріння, а також анотування та переказ текстів іноземною мовою, мета яких, як вже зазначалося, – перевірити рівень розуміння тексту.

Таким чином, зміна форми організації навчального процесу з іноземної мови шляхом введення, поряд з індивідуально-фронтальною, групової форми навчання дає можливість визначити два шляхи вирішення протиріч між метою навчання – практичним оволодінням іноземною мовою – і формою її реалізації. Здійснення поставленої мети передбачає активне тренування основних мовленнєвих умінь у відповідних видах мовленнєвої діяльності у процесі навчання, тобто активізацію навчально-пізнавальної діяльності самих студентів. Застосування групових форм навчання дозволяє вивести студентів із стану пасивної рецепції і значно підвищити їх пізнавальну активність.

При груповій формі організації навчального процесу можуть вирішуватися всі типи дидактичних завдань: вивчення нового матеріалу, закріплення, повторення, застосування знань на практиці.

Успішне формування необхідних мовленнєвих умінь та навичок можливе за допомогою системи прийомів групового вирішення дидактичних завдань, зокрема системи прийомів з формування навчальних умінь основних видів мовленнєвої діяльності: читання, аудіювання, говоріння, а також прийомів, що формують фонетичні, лексичні та граматичні навички. Всю групову діяльність можна звести до трьох основних видів:

взаємоперевірка та корекція індивідуально виконаних завдань, спільна робота над новим матеріалом та взаємонавчання, тобто передача іншим членам групи раніше усвідомленої інформації. Усі види групової роботи тісно пов'язані і використовуються у різних поєднаннях.

Список використаних жерел та літератури:

1. Україна в міжнародних відносинах // Політика і час. – 2000. – №3. – С. 39.
2. Шеремета П. М. Кейс-метод: з досвіду викладання в українській бізнес-школі / П. М Шеремета, Г. Л. Каніщенко ; за ред. О. І. Сидоренка. – 2-ге вид. – Київ : Центр інновацій та розвитку, 1999. – С. 15.
3. Артющина М. В. Взаємозв'язок соціально-психологічних та дидактичних умов групової навчальної діяльності студентів: Автореф. дис. канд. пед. наук: 13.00.04 / М. В. Артющина. – Київ, 2000. – 20 с.
4. Психология: Словарь / Под общ. ред. А.В. Петровского, М.Г. Ярошевского. – М. : Политиздат, 1990. – 367 с.
5. Козаков В. А. Психологія діяльності та навчальний менеджмент: підручник / В.А.Козаков. – Київ: КНЕУ, 1999. – 276 с.
6. Савельєва Н. М. Групові форми навчальної діяльності як засіб підвищення ефективності загально-педагогічної підготовки студентів педвузів: Автореф. канд. пед. наук: 13.00.01 / Н. М. Савельєва. – Харків, 1994. – 14 с.

О. В. Гжехулка,
викладач
(м. Хмельницький)

РОЗВИТОК ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У СФЕРІ ТУРИЗМУ

Поняття «інформаційна технологія» виникло в останньому десятилітті ХХ століття. Головною особливістю інформаційних технологій є те, що в них і предметом, і продуктом праці є

інформація, а знаряддям праці – засоби комп'ютерної техніки і зв'язку. Причому сьогодні інформація стала розглядатися як цілком реальний виробничий ресурс поряд з іншими матеріальними ресурсами. Ще двадцять років тому інформаційні технології та туризм здавалися несумісними партнерами. Сьогодні ці два поняття настільки тісно взаємопов'язані між собою, що з'явився навіть новий вид туризму – «альтернативний туризм» або «електронний туризм» [1].

Дослідження щодо використання новітніх інформаційних технологій у діяльності підприємств туристичної сфери і туризмі в цілому здійснювали: С. Арімов, В. Балута, П. Бурцев, А. Галиновський, О. Губанова, В. Гуляєв, А. Демаш, М. Єфремова, І. Зорін, І. Калашников, В. Квартальнов, Д. Купінський, Ю. Миронов, М. Морозов, Н. Морозова, Т. Новгородцев, Н. Плотнікова, М. Огороков, М. Робсон, М. Скопень, О. Тоффлер, Ф. Уллах, М. Хайдеггер, А. Шлевков, С. Чупров та інші. Однак проведені дослідження частково розкривають питання впливу інформаційних технологій на розвиток туристичного бізнесу.

Туристичний ринок є одним із найбільш динамічних та, на відміну від інших ринків, характеризується великою кількістю учасників, значною їх географічною роз'єднаністю, швидким оновленням інформації. За три останні роки темпи розвитку світового туризму зросли на 20%. Особливо значним є зростання туристських прибуттів в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні (на 29%) та на Близькому Сході (на 23%). На цьому фоні вітчизняний туризм характеризується зменшенням темпів зростання на 3,4% [2].

Туристична діяльність й інформація нероздільні. Рішення про поїздку приймається, як правило, на основі інформації. Тур в момент купівлі – теж інформація. Для успішної діяльності туристичної фірми необхідно використовувати постійний потік правдивої і своєчасної інформації для прийняття важливих управлінських рішень з метою досягнення очікуваного кінцевого результату – отримання прибутку. У зв'язку з тим, що інформацією учасники туристського ринку обмінюються протягом дня, виникає необхідність у вмінні збирати, опрацьовувати її. Тому

розвиток інформаційних технологій (ІТ) в туризмі має бути першочерговим.

Глобалізація суспільних процесів, активна інтеграція України у світову економічну систему зумовлює появу потреби використання прогресивних інформаційних систем та телекомунікаційних технологій в її інноваційному розвитку. Внаслідок входження України до світової мережі інформаційних комунікацій поступово вдосконалюються умови функціонування інформаційних систем, зокрема, розроблена державна програма інформатизації, формується нормативно-правова база, збільшується кількість підприємств інформаційної інфраструктури, поліпшується якість каналів зв'язку, урізноманітнюються технічні засоби та інформаційні технології активізації інформаційних систем.

В Україні інформаційні системи, у тому числі, у формі електронних комунікацій, є новим засобом організації туристичної сфери, тому вітчизняними науковцями вони досліджені недостатньо. Разом з тим, неспростовним фактом є те, що в нинішніх умовах використання інформаційних технологій у сфері туристичних послуг є необхідною умовою успішного просування туристичного продукту на національний та міжнародний ринок послуг. Сфера туризму вимагає застосування систем, які за найкоротший проміжок часу можуть надати відомості про доступність транспортних засобів, забезпечити швидке резервування, вирішення ряду питань у момент надання туристичних послуг. Особливо актуальним це є для операторів, що працюють у сфері в'їзного туризму, а отже, мають справу з туристичними агенціями країн, в яких поширення інформаційних технологій має тривалу історію і на даний момент розвивається більш значними темпами.

Індустрія туризму ідеально пристосована для впровадження сучасних ІТ, тому за останні десятиліття зазнала значного впливу науково-технічного прогресу. Система ІТ у туризмі охоплює інформаційні системи менеджменту, глобальні системи бронювання, мультимедіа, інтегровані комунікаційні мережі [5, с. 44].

Серед найважливіших досягнень сфери туризму стала її комп'ютеризація. Персональний комп'ютер та мережа Інтернет дали змогу створювати загальнодоступну, надзвичайно інформаційно містку, та, порівняно з іншими інформаційно-технологічними системами, дешеву й швидко інформаційну інфраструктуру, їх доступність та надійність сприяли входженню у всі сфери суспільства нових інформаційних технологій, які повною мірою забезпечили ріст продуктивності у сфері послуг.

Завдяки використанню ресурсів персонального комп'ютера та каналів зв'язку було дано перший поштовх до всесвітньої інтеграції баз даних та внутрішніх систем бронювання. На ринку туристичних послуг почали з'являтися глобальні дистриб'юторські системи – SABRE, GALILEO, GABRIEL, AMADEUS та інші, які пропонували турагентствам можливості бронювання та доступ до баз даних постачальників туристичних послуг по всьому світу. З появою та поширенням Інтернету, підвищенням комп'ютерної грамотності необхідність в установці спеціального обладнання та навчанні співробітників турагентств, що гальмувала розвиток даних систем, відпала, з'явилась можливість виходу на кінцевого споживача.

Використання інформаційних технологій в туризмі пов'язано:

- використанням глобальної мережі Інтернет;
- локальних комп'ютерних мереж;
- прикладних програм автоматизації для формування, просування та реалізації туристичного продукту;
- локальної автоматизації туристичного офісу.

Майбутнє туризму за прикладними системами автоматизації туристичного офісу, які можуть забезпечити незалежність роботи, високу ступінь захисту інформації, online обмін інформацією з різними учасниками туристичного ринку, інтеграцією в системи бронювання та резервування, а також в глобальну мережу Інтернет.

На сьогоднішній день туризм став явищем, що увійшло у повсякденне життя майже третини населення планети. В багатьох країнах і регіонах туризм є основним джерелом прибутків.

Туристичну галузь просто неможливо уявити без інноваційних технологій. Адже це саме ті заходи, що мають якісну новизну, та приводять до позитивних зрушень, забезпечують стійке функціонування й розвиток галузі в регіонах.

Інновації у сфері туризму відповідають не лише за розвиток галузі до якої застосовуються, в наш час навіть не можливо уявити функціонування туристичного підприємства без використання передових технологій. Вони спрямовані на створення нового або зміни існуючого продукту, на вдосконалювання транспортних, готельних і інших послуг, освоєння нових ринків, впровадження передових інформаційних і телекомунікаційних технологій і сучасних форм організаційно-управлінської діяльності. Адже інноваційні технології в туризмі не «стоять на місці».

Ця галузь характеризується динамічними темпами розвитку, введенням нових технологій та стандартів, на які завжди слід звертати увагу. Інновації в туризмі слід розглядати як системні заходи, що мають якісну новизну, що й приводять до позитивних зрушень, що забезпечують стійке функціонування й розвиток галузі в регіоні. Під інноваціями розуміється прибуткове використання нововведень у вигляді нових технологій, видів продукції й послуг, організаційно-технічних і соціально-економічних розв'язків виробничого, фінансового, комерційного, адміністративного або іншого характеру.

Інформаційно-технічна революція змінила характер і методи ведення бізнесу. Використання можливостей технічного обміну сьогодні дозволяє легше і швидше створювати і продавати пакети послуг споживачам, вирішувати задачі фінансово-операційного управління, маркетингового планування, підвищувати конкурентоздатність і кількість продажів.

Ресторанне господарство, як галузь діяльності, сприяє задоволенню однієї з насущних потреб людини – в харчуванні. Ці потреби людини не безмежні, рамки їх задоволення чітко означені фізіологічними нормами. Від правильного харчування багато в чому залежить нормальний розвиток організму людини, фізичний стан, працездатність, опірність інфекційним захворюванням та ін. Тому, завдання ресторанного господарства полягає в тому, щоб

ставити харчування на науковій основі, вдосконалювати його структуру та забезпечувати його раціональність [4, с. 103].

Сьогодні багато рестораторів активно шукають нові напрями розвитку бізнесу шляхом його диверсифікації. Зростаюча конкуренція і високий рівень орендних ставок на приміщення, особливо у великих містах, змінюють звичну для компаній стратегію розвитку. Витратна частина бізнесу збільшується, тому кроки компаній стають більш раціональними: вони вже не прагнуть захопити будь-яке місце в центрі, як робили це раніше з метою реклами, а прораховують економічну ефективність кожного кроку.

Досвід процвітаючих фірм у країнах з розвиненою ринковою економікою і вітчизняних підприємств галузі громадського харчування говорить про те, що основою економічної стійкості та успішної діяльності підприємств є вивчення чинників, що визначають попит і формування найбільш оптимального пропозиції послуг і асортименту продукції.

Мова в даному випадку йде про проблеми пошуку найбільш ефективних методів управління як окремим підприємством харчування або їх мережею, так і в регіональному масштабі. У той же час, стало очевидним, що в країні відбулася переорієнтація з промислового виробництва на сферу послуг, і громадське харчування приносить до бюджету чималі гроші, стаючи важливою частиною економіки. У зв'язку з цим сфера громадського харчування є одним з найбільш привабливих об'єктів, а вивчення ринку ресторанного бізнесу в якості основи прийняття рішень підприємствами харчування, з розробки заходів підвищення ефективності своєї діяльності.

Швидкий розвиток інформаційних технологій і комп'ютерів поширилося майже на кожну сферу діяльності, в тому числі на галузі сфери обслуговування, бухгалтерський облік, банківську справу та роздрібну торгівлю, а також готельний бізнес. Сучасна технологія стає все більш доступною і дешевшає у використанні звичайних засобів автоматизації людської праці, і при зростанні вартості праці службовців в готелях можливості для економії можуть бути значними.

Нові технології прискорюють процеси, пов'язані з діяльністю у готелях – при відповіді гостям, агентам бюро подорожей і туроператорам, які роблять запити про наявність номерів, при здійсненні бронювання, при зв'язуванні резервування з реєстрацією гостей, нарахуваннях на гостей і остаточному розрахунку за рахунками. Показано можливості використання Інтернет ресурсів в туристичному підприємстві.

Інтернет дозволяє туристським організаціям, без більших витрат одержати доступ до більших груп споживачів з метою передачі конкретної інформації про пропоновані продукти й про організацію їх продажів, надійно поширювати повну й докладну інформацію про свою діяльність, швидко й ефективно ухвалювати заявки клієнтів і робити бронювання необхідних послуг, скоротити витрати на виробництво й поширення друкованої продукції, прискорити й спростити взаємодія з партнерами на ринку. Застосування комп'ютерів дозволяє фірмам створювати системи внутрішньої звітності, спроможні надавати інформаційне забезпечення для ухвалення рішення. У комп'ютері зберігаються дані про клієнтів, суми, отримані з кожного клієнта, суми витрат, уся необхідна інформація з туру.

Автоматизація різних процесів досягається шляхом інтеграції різних інформаційних технологій, метою яких є підвищення ефективності і продуктивності роботи працівників турфірми, і дає величезні потенційні можливості для підвищення ефективності управління турфірмою. Істотним елементом, від якого, буде залежати надійне функціонування всієї операційної системи турфірми, є інформаційний центр, що забезпечить об'єднання процесів постачання, споживання і виробництва, перетворюючи їх у єдину вискоелективну систему. Це дозволить в умовах швидкої зміни потреб і бажань клієнтів на ринку туристичних послуг оперативно і гнучко адаптувати операційну систему (рух трудових, інформаційних, матеріальних і фінансових потоків) під індивідуальні потреби різних сегментів клієнтів [3, с. 98].

Також це надасть можливість мінімізувати витрати на виробництво послуг і дозволить істотно скоротити час

обслуговування і доставки товарів, прискорити процес одержання інформації різними службами і підвищити рівень сервісу.

Підсумовуючи, можна з впевненістю сказати, що кожен день приносить нові та ще більш оптимістичні прогнози щодо ролі інноваційних технологій в туризмі. Ефективне автоматизоване інформаційне і технологічне управління – це ключова ланка в підвищенні економічної ефективності і поліпшенні якості послуг. Тому для швидкого і безпомилкового контролю, повноцінного аналізу існуючої ситуації, швидкості і повноти обслуговування клієнта, неминучим і незамінним стає використання інноваційних технологій.

Список використаних джерел та літератури:

1. Быстрянец С., Кузнецова Г. Информационные технологии в рекламе туристского продукта // Конкуренция и рынок. – 2006. – № 2 (13). – С. 20-21.
2. Гуляев В. Г. Новые информационные технологии в туризме / В. Г. Гуляев. – М.: Приор, 2009. – 144 с.
3. Малахова Н. Н., Ушаков Д. С. Инновации в туризме и сервисе. – М.: ИКЦ «МАРТ», 2008. – 224 с.
4. Опанащук Ю. Я. Развитие гостиничного хозяйства в Украине: тенденции и перспективы // Гостиничный и ресторанный бизнес. – 2012. – № 3. – С. 70-72.
5. Широкова Г. В. Информационные технологии в управлении туристским бизнесом // Вестник СПбГУ. Серия Экономика. – 2005. – 15 с.

О. В. Горбань,

*заступник директора з навчально-виховної роботи,
вчитель біології
(м. Хмельницький)*

ОНЛАЙН-СЕРВІСИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ВЗАЄМОДІЇ ВЧИТЕЛЯ ТА УЧНІВ ПІД ЧАС ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Сучасність диктує свої правила та розставляє пріоритети у взаємодії вчителя та учнів. Головна функція освіти – всебічний

розвиток особистості. Головне завдання сучасної освіти – навчити людину навчатися та вміти ефективно взаємодіяти в процесі навчальної діяльності, тобто формувати здатність цілеспрямовано оволодівати професійними навичками, розвивати вміння комунікувати, знаходити та опрацьовувати дані, проявляти свій творчий потенціал, знайти шлях до самовираження та реалізації себе в житті.

Модернізація української освіти передбачає спрямування на демократизацію взаємовідносин вчителя та учня. Це передбачає використання нових підходів до навчання: відхід від дублювання інформації та монологічного викладу матеріалу, демонстрація можливості отримання цих даних з доступних джерел, сприяння створенню атмосфери співробітництва, перехід до діалогу між вчителем та учнями та учнів між собою, впровадження в освітній процес активних методів навчання, які дають змогу розкрити творчі здібності, розвивати ініціативу й активізувати навчально-пізнавальну діяльність учня.

Нагальною потребою сьогодення в освітньому процесі є пошук найбільш ефективних освітніх технологій, які дають змогу інтенсифікувати процес навчання, зробити його більш наочним і динамічним, інтенсифікувати вивчення певної теми, посилити рівень сприймання і розуміння учнями матеріалу, розвивати мовленнєві уміння та формувати комунікативні навички.

Інноваційність освіти є цілеспрямованим процесом часткових змін, що ведуть до модифікації мети, змісту, форм і методів навчання й виховання, адаптації процесу навчання до нових вимог. Завдяки впровадженню інноваційних технологій навчання в освіту з'явилися нові можливості для індивідуалізації і диференціації освітнього процесу, зорієнтованого на розвиток самостійного мислення та ефективну організацію пізнавальної діяльності тих, хто навчається.

Під інноваційними технологіями навчання ми розуміємо цілеспрямований, систематичний і послідовний процес упровадження в практику освітніх закладів оригінальних, новаторських способів, прийомів, педагогічних дій і засобів навчання, що сприяють розвитку самостійної, самокритичної особистості, яка здатна до самоосвіти і саморозвитку, вміє

критично мислити, опрацьовувати різноманітну інформацію, застосовувати набуті знання і вміння для творчого розв'язання різноманітних проблем [2, с. 11].

Сьогодні нові інформаційно-комунікаційні технології є невід'ємною частиною життя суспільства. Таким чином, стоїть питання про підготовку учнів до життя в «цифровому суспільстві», що передбачає вміння використовувати інформаційно-комунікаційні технології для вирішення життєвих завдань.

Для того, щоб розуміти потреби сучасного учня, варто пам'ятати, чим живуть діти сьогодні. Не існує, мабуть, дитини, яка б не цікавилась різними гаджетами. Учень може забути взяти на урок будь-що: підручник, зошит, ручку, – але не мобільний телефон.

Діти з особливим захопленням зустрічають всі новинки технологічного прогресу. Використання ІКТ у навчанні дає змогу підвищити мотивацію для тих учнів, які не зацікавлені в засвоєнні системи знань за допомогою традиційних дидактичних засобів. Саме на уроках під керівництвом педагога школярі можуть навчитися використовувати комп'ютерні технології в освітніх цілях, оволодіти способами отримання інформації для вирішення навчальних, а згодом і більш широкого кола завдань, придбати навички, що забезпечують можливість продовжувати освіту упродовж усього життя.

Сучасні комп'ютерні технології допомагають економити час уроку, не зменшуючи ефективність роботи. Більш того, ІКТ дозволяють докорінно змінити освітній процес, і досягти:

- підвищити рівень комп'ютерної грамотності в дітей, учителів, адміністрацій школи;
- підвищити зацікавленість дітей до вивчення предмета;
- відкрити доступ до необмеженої кількості знань у світовому інформаційному просторі;
- створити безпечне місце для зберігання важливої інформації, документації;
- реалізувати світові тенденції в освіті та управлінні закладами.

Тому сьогодні існує гостра необхідність в педагогах, які володіють високою професійною компетентністю, вмінням зацікавити дітей у вивченні власного предмета засобами ІКТ.

Для реалізації нового підходу до викладання із застосуванням інформаційних технологій необхідно знати можливості, надані комп'ютером для удосконалення навчального процесу на кожному етапі уроку.

На етапі підготовки до уроку комп'ютер надає такі можливості:

- створювати комп'ютерні моделі конспекту уроку, теми, курсу в цілому;
- максимально доцільно розташовувати матеріал;
- забезпечувати основний матеріал додатковою інформацією;
- підбирати і систематизувати матеріал з урахуванням особливостей класу та окремих учнів.

На етапі проведення уроків комп'ютер дозволяє:

- економити час;
- барвисто оформляти матеріал;
- підвищувати емоційну, естетичну, наукову переконливість викладання;
- оптимізувати процес засвоєння знань, впливаючи на різні аналізатори;
- індивідуалізувати навчання;
- концентрувати увагу на найважливішій проблемі уроку;
- в будь-який момент повертатися до вже знайомого матеріалу;
- самостійно використовувати навчальний матеріал;

На етапі методичного опрацювання процесу навчання у вчителя з'являються додаткові можливості:

- акумулювати спільні зусилля вчителів;
- розвивати, модернізувати, коригувати електронні матеріали;
- систематично накопичувати матеріал;
- підвищувати мотивацію викладання та навчання.

Крім того, комп'ютерна техніка застосовується і як засіб контролю засвоєння знань учнями, значно розширює доступ до

джерел інформації, дає можливість отримання зворотного зв'язку [1, с. 31].

Ще одним аргументом на користь застосування інформаційних технологій є можливість швидкого та ефективного контролю знань учнів. Більшість електронних підручників містить вправи – тренажери, завдання з рішеннями, тестові завдання. Окремі програмні продукти містять електронний журнал, який дозволяє фіксувати рівень знань учня з кожної теми курсу (враховується не тільки відмітка і число спроб вирішення, але і витрачений час на виконання завдань). Система оцінки результатів дає можливість визначити рейтинг учня з кожної теми, простежити динаміку успішності та скорегувати навчальний процес відповідно до показаних результатів. Крім того, використання контролюючих програм сприяє формуванню адекватної самооцінки в учнів.

Серед усього різноманіття онлайн-інструментів, що можна використовувати з будь-якого гаджету, підключеного до мережі Інтернет під час занять, самостійної роботи варто виокремити:

- онлайн-інструмент Padlet
- онлайн-сервіс Learning Apps
- онлайн-сервіс «Kahoot!»
- онлайн-сервіс Word Art
- генератори QR-code

Онлайн-інструмент Padlet призначений для створення та наповнення контентом віртуальної дошки (простору) з можливістю спільного редагування. Цей сервіс можна назвати платформою для ідей, мозкових штурмів тощо. Якщо порівняти можливості звичайної інтерактивної дошки або папірців із написами та віртуальну інтерактивну дошку, де учні, працюючи з нею при виконанні запропонованого завдання, мають можливість одночасно бачити результати роботи інших груп, одразу їх аналізувати і дійти згоди зі спірних питань у режимі онлайн [3].

Онлайн-сервіс Learning Apps. Платформа є однією з хмарних сервісів веб 2.0 для організації і підтримки освітніх процесів та безкоштовним міжнародним відкритим освітнім ресурсом, що містить як представлені в режимі загального доступу навчальні готові навчальні матеріали (завдання-модулі; тести-модулі), так і конструктор для самостійного виробництва нових

інтерактивних навчально-методичних матеріалів з
найрізноманітніших дисциплін.

Навчальна платформа Learning Apps є конструктором для створення інтерактивних завдань за допомогою різноманітних шаблонів. Створені дидактичні матеріали можна використовувати при проведенні занять у вигляді інтерактиву.

В якості оцінки сформованості компетенції можуть використовуватися дидактичні матеріали, створені засобами інтернет-сервісу Learning Apps.org (<http://learningapps.org>), які роблять можливим включення в них мультимедіа компонентів для наочності уявлення інформації, дозволяють забезпечити високу інтерактивність і зворотний зв'язок. Перевагами інтерактивного навчання з використанням даного сервісу є те, що у роботі задіяні всі користувачі групи, які навчаються працювати у команді, в них формується доброзичливе ставлення до опонента, кожен має можливість висловлювати свою думку, за короткий час опановується велика кількість навчального матеріалу, формуються навички толерантного спілкування, учні навчаються обґрунтовувати свою думку та знаходити альтернативне вирішення проблеми [3].

Заслугує на увагу безоплатний **онлайн-сервіс «Kahoot!»**, дає змогу створювати інтерактивні навчальні ігри, що складаються з низки запитань із кількома варіантами відповідей. Такі ігрові форми роботи можуть бути застосовані у навчанні – для перевірки знань учнів. Цей сервіс повен переваг – він яскравий, соціальний, досить простий для вчителя та цікавий для учнів.

«Kahoot!» – це інструмент для швидкого виготовлення інтерактивних завдань: вікторин, опитувань і обговорень. Продукти, створені на платформі онлайн-сервісу, мають назву «кахути». У власноруч зроблені міні-ігри можна вставляти відео та зображення, а процес створення нової вправи займає декілька хвилин. Таким чином, значною мірою скорочується час для підготовки до уроку. Змагального ефекту додає таймер, значення якого встановлює вчитель при створенні гри. Учень, який першим відповів на запитання онлайн-тесту, отримує більшу кількість балів, ніж суперники. Отже, переможець у грі буде обов'язково [3].

WordArt.com – це онлайн-сервіс, що дозволяє створювати хмари слів у різному дизайні. Сервіс можна використовувати при роботі з термінами, при узагальненні теми.

QR-код (з англійської *Quick Response Code* «швидкий відгук») – це графічне зображення, в якому зашифрована певна інформація, посилання на сайт чи окрему його сторінку.

Такі графічні позначки є вдосконаленням лінійних штрих-кодів. Однак на відміну від них, QR-коди дозволяють отримати миттєвий доступ до будь-якої інформації з мережі інтернет за допомогою смартфонів.

За допомогою QR-кодів можна урізноманітнити навчальний процес наступним чином:

- кодування посилань на домашні завдання чи практичні роботи;
- проведення квесту, підказки до кожної схованки якого будуть зашифровані у вигляді відповідного QR-коду;
- організація виставки у класі чи коридорами школи, інформацію до експонатів якої можна отримати після сканування відповідного QR-коду.
- розміщення коридорами школи відповідних кодів, кожний з яких буде містити посилання на непересічні факти, цікаві статті тощо;
- розміщення кодів на підручниках чи книгах у бібліотеці з посиланнями доступу до електронної версії відповідного видання [3].

Список використаних джерел та літератури:

1. Редько В. В. Інтерактивні технології навчання іноземної мови. Рідна школа, 2011. № 8–9. С. 28–36.
2. Дичківська І. Інноваційні педагогічні технології : навч. посіб. / І. Дичківська. – Київ : Академвидав, 2004. – 352 с.
3. «Он-лайн сервіси» // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://prozorovskayv.blogspot.com/p/online.html>. – Назва з титул. екрану.

УДК 378.147.091.313:745/749

А. А. Григор'єва,
викладач
(м. Хмельницький)

ПРОЕКТНА ТЕХНОЛОГІЯ НАВЧАННЯ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

У освітній галузі «Технологія» метод проектів – це комплексний процес, який формує в школярів загально-навчальні уміння, основи технологічної грамотності, культуру праці і спрямований на оволодіння учнями способами перетворення матеріалів, енергії, інформації, технологіями їх обробки.

Проектування – це сукупність і послідовність емоційних, розумових та психомоторних дій, внаслідок яких створюються образи, схеми, макети матеріальних предметів. «Перед людиною відкриваються можливості конструювати і створювати, будувати і розглядати предмети і явища з елементів відомого і усвідомленого – в межах потенційної здійсненності» [1, с. 49].

Визначимо основні вимоги, які висуваються до навчальних проектів: реальність; дотримання оптимального рівня складності, з огляду на індивідуальні особливості учнів; комплексність; орієнтація на нове [4, с. 73].

Багато сучасних науковців беруть за основу класифікацію типів проектів Є. Полат:

1. За характером домінуючої у проекті діяльності: дослідницька (дослідницький проект), пошукова (пошуковий проект), творча (творчий проект), ролева (ігровий проект), прикладна (практико-орієнтований проект), ознайомча-орієнтована (орієнтований проект).

2. За предметно-змістовою галуззю: монопроект, в рамках однієї галузі знань; міжпредметний проект, на стику різних галузей.

3. За характером координації проекту: безпосередній (жорсткий, гнучкий); прихований (що імітує учасника проекту).

4. За характером контактів (серед учасників однієї школи, класу, міста, регіону, держави, різних країн світу).

5. За кількістю учасників проекту (індивідуальний, парний, груповий, колективний, масовий).

6. За тривалістю проекту (довготривалий, короткостроковий тощо) [2].

Цінність проектування полягає в тому, що саме ця діяльність привчає дітей до самостійної, практичної, планової і систематичної роботи, виховує прагнення до створення нового або існуючого, але вдосконаленого виробу, формує уявлення про перспективи його застосування: розвиває морально-трудові якості, загально-цінні мотиви вибору професії і працелюбність. Крім того, під час роботи над проектом у школярів розвиваються пізнавальні навички, формуються вміння самостійно конструювати свої знання, активно розвиваються комунікативні здібності, якості лідерів та здатність до спільної роботи в групі, створюються можливості для реалізації міжпредметних зв'язків.

Під проектно-технологічною діяльністю ми розуміємо обґрунтовану і сплановану діяльність, яка передбачає обґрунтування й розроблення конструкції, технології виготовлення і реалізацію об'єкта проектування, і спрямована на формування в учнів певної системи творчо-інтелектуальних і предметно-перетворюючих знань і вмінь [3].

Метою проектно-технологічної діяльності школярів є розроблення учнями проекту (продукт чи послуга), що розглядається нами як самостійно розроблений і виготовлений учнем від ідеї до її втілення, володіє суб'єктивною чи об'єктивною новизною і має особистісну чи соціальну значимість, в результаті чого на кожному етапі створення виробу творча активна діяльність школярів вимагає від них використання набутих знань, умінь і навичок.

Завдання проектно-технологічної діяльності учнів на уроках трудового навчання основної загальноосвітньої школи полягають у наступному:

- організувати дослідницьку, творчу, самостійну діяльність школярів;

- використовувати різноманітні методи і форми самостійної пізнавальної та практичної роботи;

– сприяти інтелектуальному розвитку учнів на уроках трудового навчання;

– встановити ділові контакти між учителями й учнями загальноосвітньої школи.

Перший етап проектно-технологічної діяльності – організаційно-підготовчий, на якому перед школярами постає важлива проблема – правильно вибрати об’єкт проектування, адже від цього залежить найбільшою мірою успіх подальшої роботи. На цьому етапі учні повинні вибрати і поставити перед собою проблему, усвідомити значення майбутнього виробу як для самих себе, так і для суспільства в цілому, тобто визначитись у доцільності виконання проекту. Школярі формують та пропонують різноманітні ідеї, а згодом і варіанти конструкції, визначають та обговорюють оптимальний варіант запропонованої конструкції, найбільш вдалі параметри своєї майбутньої конструкції.

Таким чином, на цьому етапі учні здійснюють генерацію ідей, що є найважливішим елементом у проектно-технологічній діяльності. Учень вчиться аналізувати, порівнювати, узагальнювати, проводити корекцію, планує свою наступну діяльність. Заключним елементом цього етапу буде узагальнення та визначення з дизайном, а також з часом, який буде необхідний для виготовлення об’єкту проектування.

Отже, цей етап проектно-технологічної діяльності складається з таких стадій: пошук проблеми, усвідомлення проблемної сфери, вироблення ідей та варіантів, формування основних параметрів, вибір оптимального варіанту та обґрунтування проекту, аналіз майбутньої діяльності, прогнозування майбутніх результатів. Засобами діяльності виступають особистий досвід учнів, досвід вчителів, батьків, а також засоби масової інформації – журнали, книги, Інтернет та ін. Результатами діяльності учнів на даному етапі є набуття нових знань, умінь, а також визначений оптимальний варіант конструкції.

Наступним етапом проектно-технологічної діяльності учнів є конструкторський – етап, на якому юні винахідники складають ескіз своєї найдосконалішої та найкращої конструкції,

яка відповідає сучасним вимогам та дизайну, здійснюють підбір матеріалів та інструментів, визначають найдоцільнішу технологію виготовлення обраної конструкції, виконують економічні, екологічні та міні-маркетингові дослідження. Засобами діяльності виступають всі робочі інструменти і пристрої, якими користуються учні при розробці проекту. Результатами діяльності учнів на цьому етапі є набуття нових знань, умінь і готові графічні документи.

Конструкторський етап містить такі стадії: складання ескізу, розробка конструкторсько-технологічної документації, добір матеріалів, вибір інструментів та обладнання, вибір технології обробки деталей виробу, їх з'єднання, обробка, організація робочого місця, економічне та екологічне обґрунтування, міні-маркетингові дослідження, в яких визначають доцільність виготовлення проекту з точки зору економії матеріалів та енергоресурсів для його виготовлення.

У перспекті творчого проекту на цьому етапі необхідно дати: обґрунтування витрат необхідних матеріалів, засобів, енергії для виготовлення виробу; визначення його собівартості та ціни, передбачуваних прибутку і термінів реалізації.

Наступним моментом цього етапу буде здійснення екологічної експертизи, де школярі повинні дати повну характеристику з точки зору екологічної безпеки виготовлення.

На 3-му етапі – технологічному, учні виконують заплановані операції, здійснюють самоконтроль та оцінку якості виробу. Мета – якісне і правильне виконання трудової операції. Предмет діяльності – створений матеріальний продукт, знання, вміння і навички. Засоби – інструменти і обладнання, з якими працює учень. Результат – набуття знань, умінь і навичок. Закінчені технологічні операції є проміжним результатом діяльності учнів на цьому етапі. Цей етап проектно-технологічної діяльності передбачає такі стадії як виконання технологічних операцій, передбачених технологічним процесом, самоконтроль своєї діяльності, дотримання технологічної, трудової дисципліни, культури праці і оцінка якості варіантів конструкцій.

На заключному етапі здійснюється кінцевий контроль, порівняння і випробування проекту, порівнюють виготовлену конструкцію із запланованою [3; 6].

Навчальні творчі проекти носять інтегративний характер, можуть виконуватись як на заняттях в освітній галузі «Технологія», так і в процесі вивчення інших шкільних предметів, а також у позакласній роботі та в гуртках додаткової освіти.

Проектування включає в себе три основні стадії: аналіз, синтез та оцінку. Іншими словами, ці стадії можна визначити відповідно як: розчленування цілого на частини, об'єднання частин по-новому та вивчення наслідків практичного застосування спроектованого. Звичайно, ці стадії повторюються багатократно, а кожний наступний цикл відрізняється від попереднього більшою деталізацією та меншою спільністю [5].

За своїм змістом С. Ящук виділяє такі види проектування:

- проектування як процес розробки не окремих предметів (об'єктів), а цілих систем;
- проектування як співучасть, як включення суспільства у процес прийняття рішень;
- проектування як творчість, потенційно властива кожному;
- проектування як навчальна дисципліна, що синтезує мистецтво та науку;
- проектування без об'єкта як процес або образ життєвих функцій [6].

У трудовому навчанні творчий проект найчастіше складається з пояснювальної записки та самого виробу (послуги).

У пояснювальній записці мають бути відображені:

1. Вибір та обґрунтування теми проекту, історична довідка проблеми проекту, генерування ідей.
2. Опис етапів конструювання об'єкта.
3. Вибір матеріалу для об'єкта, дизайн-аналіз.
4. Технологічна послідовність виготовлення виробу, графічні матеріали.
5. Добирання інструментів, обладнання та організація робочого місця.
6. Техніка безпеки під час виконання робіт.

7. Економічне, маркетингове та екологічне обґрунтування проекту та його реклама.

8. Використана література.

9. Додатки (ескізи, схеми, технологічна документація) [6].

Терміни виконання проектів більшою мірою залежать від змісту, цілей та завдань проекту і можуть змінюватися протягом тривалого часу – від 3-4 тижнів до року. У разі тривалого виконання проекту необхідно окреслити певні етапи з конкретними результатами роботи на кожному етапі. Проект, виконаний впродовж року, дає змогу викликати додаткову зацікавленість учнів стосовно отримання знань, необхідних для його виконання.

Діяльність учнів під час виконання творчих проектів називають проектною діяльністю. Характеризуючи діяльність учнів під час виконання творчих проектів, треба підкреслити, що тут органічно взаємопов'язуються навчання й праця, тобто доцільно розглядати творчу навчально-трудову діяльність як два етапи однієї цілісної діяльності. Отже, проектна діяльність учнів – це така діяльність, в основі якої лежить активізація пізнавальних і практичних складових, в результаті яких школяр виробляє продукт, що має суб'єктивну (іноді об'єктивну) новизну [3]. Найбільш повне визначення дає Н. Матяш: проектна діяльність учнів – форма навчально-пізнавальної активності учнів, яка полягає в мотиваційному досягненні свідомо поставленої мети щодо створення творчих проектів, що забезпечує єдність та наступність різних сторін процесу навчання, і яка є засобом розвитку особистості суб'єкта навчання.

Учитель повинен знати основні вимоги, які висуває проектна діяльність до її організації:

1) наявність значущої у дослідницькому, творчому плані проблеми (завдання), що потребує інтегрованих знань, дослідницького пошуку для її вирішення;

2) практична, теоретична, пізнавальна значущість передбачуваних результатів;

3) самостійна (індивідуальна, парна, групова) діяльність учнів;

4) структурування змістової частини проекту (з вказівкою поетапних результатів);

5) використання дослідницьких методів: визначення проблеми досліджуваних завдань, що впливають з неї, висунення гіпотези їх вирішення, обговорення методів дослідження, оформлення кінцевих результатів, аналіз отриманих даних, підбиття підсумків, коректування, висновки [6].

Отже, проектно-технологічна діяльність виконує творчу, перетворювальну, дослідницьку, економічну, технологічну функції. Зміст проектно-технологічної діяльності складає проведення дослідницьких підготовчих операцій, конструювання майбутнього виробу, практичне виготовлення виробу, оцінку і захист об'єкта діяльності. Зміст проектно-технологічної діяльності учнів складається з таких етапів (стадій), які взаємопов'язані між собою і найефективніше розкривають послідовність розроблення та виконання проекту: організаційно-підготовчий, конструкторський, технологічний, заключний.

Список використаних джерел та літератури:

1. Джонс Дж. К. Методы проектирования. Москва : Мир, 1986. 324 с.
2. Інноваційні педагогічні технології у трудовому навчанні: навч.-метод. посіб. / за заг. ред. О.М.Коберника, Г.В.Терещука. Тернопіль-Умань, 2007. 208 с.
3. Коберник О.М., Бялик О.В. Інноваційні технології навчання та виховання: навч. посіб. Умань: ПП Жовтий, 2010. 210 с.
4. Тименко В. П. Формування конструктивних умінь особистості. *Науковий вісник Ужгородського національного ун-ту*. 2005. Вип. 8. С. 185–187.
5. Эйнштейн М. Метод проектов в школе двадцатого века. Новая еврейская школа. *Педагогический альманах*. 2002. № 11. С. 136–150.
6. Ящук С. М. Організація проектно-технологічної діяльності молодших школярів на уроках трудового навчання. *Рідна школа*. 2009. №11. С. 49–52.

Н. І. Джуравець,
студентка
(м. Хмельницький)

ЗАСАДИ РЕАЛІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ У ГАЛУЗІ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ

Становлення нової системи освіти, орієнтованої на входження у світовий освітній простір, потребує суттєвих змін інноваційного спрямування у підготовці майбутніх фахівців у будь-якій галузі. Тому сьогодні перед вищою школою стоїть завдання створити умови для підготовки інноваційно орієнтованих фахівців, які були б здатні забезпечити у перспективі прискорений розвиток високотехнологічних галузей з високим експортним потенціалом. Сутністю інноваційних процесів в освіті є вивчення, узагальнення і розповсюдження передового педагогічного досвіду та впровадження досягнень психолого-педагогічної науки у практику. Проте проблема освітньої інноватики знаходиться у стані розробки. Цьому сприяє загострення суперечностей між фундаментальними науковими знаннями і складністю їх практичного використання, між фазою створення нового педагогічного знання і його досвідного впровадження – інноваційного. Інноваційні педагогічні технології мають гуманістичну спрямованість у системі освіти, зумовлену співіснуванням і складними взаєминами в науковій педагогіці й педагогічній практиці традиційної наукової педагогіки. Інноваційні педагогічні технології належать до системи загального наукового і педагогічного знання. Вони виникли і розвиваються на межі загальної інноватики, методології, теорії та історії педагогіки, психології, соціології і теорії управління, економіки освіти. Інноваційні педагогічні технології є однією з домінуючих тенденцій розвитку людства. Розвиток педагогічної інноватики в Україні пов'язаний із масовим громадсько-педагогічним рухом, спричиненим суперечностями між суспільними потребами щодо розвитку і функціонування навчально-виховних закладів і реальним буттям навчально-виховної справи. *Метою* даної

статті є висвітлення сутності інноваційних технологій професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи у галузі мистецької освіти.

Сучасний стан розвитку педагогічної науки характеризується інноватикою, яка охоплює всі аспекти освітньої проблематики, реформування процесів, спрямованих на створення умов формування і розвитку цілісної, творчої особистості, здатної до успішної соціалізації та самореалізації у суспільстві. Окресленим питанням присвятили праці відомі вітчизняні вчені: Г. П. Васянович, С. У. Гончаренко, О. А. Дубасенюк, І. А. Зязюн, В. Г. Кремень, С. В. Лісова, Н. Г. Ничкало, О. П. Рудницька, Д. М. Стеченко, О. С. Чмир. Ваважаємо, що мистецька освіта майбутніх учителів початкової школи покликана формувати професійні якості педагога: творче гнучке нестереотипне мислення, спілкування з мистецтвом та трансформація його цінностей, здатність продукувати нестандартні ідеї, розв'язувати педагогічні проблеми та ситуації, обирати інноваційні методи і прийоми викладу змісту дисциплін художньо-естетичного циклу, створювати спеціальні умови опанування практичними вміннями мистецько-творчої діяльності. Проблема актуальності мистецької освіти у структурі професійної підготовки майбутнього вчителя початкової школи розглядається в низці сучасних наукових досліджень. Значення фахової компетентності майбутнього вчителя як передумови його майбутнього професіоналізму у процесі викладання мистецьких дисциплін підкреслюється в педагогічних працях Г. Я. Фешиної, Г. М. Петрової, І. А. Зязюна, Л. О. Хомич, О. П. Рудницької, Л. М. Масол, О. М. Отич, О. Л. Шевнюк. Психологічні засади професійного формування майбутнього педагога розкривають Г. О. Балл, І. Д. Бех, В. О. Бодров, С. Д. Максименко, В. В. Моргун, В. Г. Панок, В. В. Рибалка, Б. М. Теплов. Особливості професійної та педагогічної освіти вивчаються В. П. Бехом, О. А. Бідою, Г. П. Васяновичем, О. А. Дубасенюк, В. Б. Євтухом, І. А. Зязюном, С. В. Лісовою, Н. Г. Ничкало, А. С. Нісімчуком, Л. А. Онищук, Г. Х. Яворською. Дослідження змісту, методів та засобів професійної підготовки всебічно вивчено А. М. Алексюком, В. І. Бондарем, О. О. Горською, А. Й. Капською, М. І. Шкілем, О. Г. Ярошенко. Наукові

положення теорії професійного становлення педагога представляють у своїх працях Г. П. Васянович, П. М. Воловик, О. М. Пехота, М. М. Солдатенко, Л. О. Хомич. Розкриття сутності інтегративного поліхудожнього підходу у викладанні мистецьких дисциплін репрезентують С. В. Коновець, Л. М. Масол, С. О. Соломаха. Ґрунтовний аналіз наукових та науково-методичних праць вищезазначених авторів дозволяє зробити висновок, що розробка проблематики мистецької освіти має місце в сучасній педагогічній науці, а вивчення теоретичних та методичних аспектів використання інноваційних технологій мистецької освіти у підготовці особистості майбутнього вчителя початкових класів не набуло достатнього висвітлення.

Наукова розробка проблеми реалізації інноваційних технологій мистецької освіти майбутніх учителів початкової школи має базуватися на глибокому осмисленні актуальних аспектів філософії освіти. Фахова підготовка педагогів початкової школи потребує всебічної, культурної та мистецької освіченості особистості майбутнього вчителя, формування професійно значущих знань та умінь, здатності до новаторства, творчості та самореалізації. Мистецька освіта містить потужний потенціал для навчання, виховання і розвитку професійної майстерності майбутнього педагога початкової школи і є компонентом змісту його фахової підготовки. Словник трактує термін «інновація» (італ. *innovazione*) – новина. У науково-методичній літературі визначена певна термінологія нововведення – нові форми організації праці та управління, нові види технологій, які охоплюють не тільки окремі установи та організації, а й різні сфери [3, с. 45]. Інновації в освіті – це процес творення, запровадження та поширення в освітній практиці нових ідей, засобів, педагогічних та управлінських технологій, у результаті яких підвищуються показники (рівні) досягнень структурних компонентів освіти, відбувається перехід системи до якісно нового стану. Слово «інновація» має багатомірне значення, оскільки складається з двох форм: власне ідеї та процесу її практичної реалізації [3, с. 48]. Отже, інновація освіти – цілеспрямований процес часткових змін, що ведуть до модифікації мети, змісту, методів, форм навчання й виховання, адаптації процесу навчання

до нових вимог. Під інноваційним розвитком мистецької освіти майбутніх учителів початкової школи ми розуміємо комплекс створених і впроваджених організаційних та змістових нововведень, розвиток низки чинників і умов, необхідних для нарощування інноваційного потенціалу професійної педагогічної підготовки студентів педагогічних факультетів до художньо-естетичного виховання молодших школярів. Під інноваціями мистецької освіти ми вбачаємо новизну, що ефективно змінює результати професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи у галузі художньо-естетичного виховання молодших школярів, створюючи вдосконалені нові освітні, дидактичні, виховні системи; освітні педагогічні технології; методи, форми, засоби розвитку особистості, організації навчання і виховання в умовах вищого навчального закладу. На сучасному етапі оволодіння мистецькою освітою стає запорукою професійного успіху майбутніх фахівців у галузі початкового навчання [2]. Інновації у вищій школі передбачають:

- 1) організацію науково-дослідницьких та навчально-методичних робіт з проблем професійної освіти;
- 2) вивчення, узагальнення та поширення кращого вітчизняного, європейського та світового досвіду в цій сфері;
- 3) організація і проведення конференцій, семінарів, круглих столів, тренінгових курсів з інноваційних методик викладання художньо-педагогічних дисциплін у непрофільному ВНЗ. Крім того, у ВНЗ України широко використовується рейтингова система контролю організації навчального процесу й оцінки знань студентів [5]. Головна мета – це поліпшення якості навчання шляхом активізації навчальної діяльності, стимулювання активної самостійної роботи студентів, а також створення умов для здорової конкуренції. У змісті освіти інноваційними є введення державних стандартів, формування концепцій навчання і виховання, створення авторських навчальних планів і програм, підручників і навчальних посібників, навчально-виховних систем. У формах, методах і технологіях процесу освіти – виникнення дистанційної форми навчання; пріоритетність діалогових, діагностичних, активних та інтерактивних методів навчання; впровадження модульно-рейтингової, проектної, особистісно

орієнтованої, тощо. У практиці навчально-виховної діяльності сучасного гуманітарного вищого навчального закладу останнім часом поширюються такі сучасні технології формування фахівців у галузі педагогічної освіти: диференційоване навчання, проблемне навчання, ігрові технології навчання, інформаційні технології навчання, кредитно-модульна технологія навчання, особистісно орієнтоване навчання. Реалізація даних освітніх технологій у підготовці майбутніх фахівців у галузі початкової освіти є одним із шляхів упровадження особистісно орієнтованого підходу та удосконалення процесу навчання в сучасному гуманітарному закладі вищої освіти. Оскільки у ході професійно-педагогічної підготовки у галузі мистецької освіти студентів педагогічних факультетів вони набувають різноманітних компетентностей (світоглядних, аксіологічних, мистецтвознавчих, педагогічних, комунікативних, загальнокультурних) та опановують досвід творчої педагогічно-мистецької діяльності, який зумовлює розвиток професійної свідомості, то функцією викладача у зв'язку з цим стає надання їм допомоги у виявленні цього досвіду й усвідомленні якостей і властивостей власної індивідуальності [4]. Тому основними формами аудиторної роботи у педагогічному закладі освіти стають такі, що ґрунтуються на використанні наявного досвіду студентів і розвитку їхнього творчого потенціалу: практичні заняття та лабораторні заняття, майстер-класи, тренінги, творчі проекти, розв'язання творчих педагогічних задач засобами мистецтва, дискусії, дебати, різноманітні види ігрової діяльності на художньо-педагогічному матеріалі. Кожна з академічних груп реалізує певні педагогічні завдання у розвитку особистості студентів, а саме: їхньої професіоналізації засобами мистецтва (професійно-мистецькі); їх навчання, виховання і розвитку, сприяння їм у сходженні до власної професійної майстерності завдяки участі у творчій педагогічно-мистецькій діяльності (педагогічно-мистецькі); залучення студентів до дослідження можливостей педагогіки мистецтва у розвитку професійної компетентності, педагогічної майстерності та творчої індивідуальності суб'єктів професійно-педагогічної діяльності (науково-мистецькі); сприяння самовиявленню й самореалізації творчої індивідуальності

майбутніх педагогів початкової школи у позанавчальній творчій професійно зорієнтованій мистецькій діяльності (культурно-мистецькі) [5, с. 95]. Серед аудиторних занять, на нашу думку, продуктивними є лекції та семінарські заняття з елементами проблемного навчання: дискусії, евристичної бесіди з висуненням науково-дослідницьких гіпотез, «мозкового штурму», колективного обговорення. Вони формують у майбутнього педагога такі креативні професійні вміння: самостійно бачити та виокремити педагогічну проблему; висунути гіпотезу і знайти шляхи її перевірки та методику розв'язання; побачити можливі шляхи практичного застосування результатів. Проблемне навчання викликає внутрішню зацікавленість студента, що стає чинником активізації навчального процесу та ефективності навчання. Цінність цих форм позанавчальної педагогічно-мистецької діяльності полягає в тому, що вони дозволяють водночас і виховувати майбутніх педагогів початкової школи, і розвивати їх професійні вміння та навички, і збагачувати їхній культурний досвід, й сприяти становленню їхньої національно-культурної ідентичності в єдності з формуванням професійно-творчої свідомості. На думку вітчизняної дослідниці педагогіки мистецтва О.М. Отич, реалізація викладених вище форм педагогічно-мистецької діяльності передбачає застосування відповідних їм методів розвитку професійної досконалості майбутніх педагогів початкової школи, які можна диференціювати за двома групами на основі критерію самостійності студентів [5, с. 25]. Вони охоплюють методи, що передбачають:

1) допомогу викладача – метод педагогічної інтерпретації ситуації з художнього твору; метод художньо-педагогічного аналізу твору мистецтва; метод порівняльного аналізу кількох мистецьких творів з метою виявлення відмінностей проявів творчих індивідуальностей їх героїв; метод творчих завдань щодо тематичного підбору творів мистецтва студентами до проведення навчальних занять та позанавчальних культурно-мистецьких заходів; метод творчих педагогічно-мистецьких проєктів тощо;

2) самостійну професійно зорієнтовану художньо-творчу діяльність майбутніх педагогів початкової освіти – метод «педагогічного роздуму» над змістом художнього твору; метод

вербалізації та педагогічної візуалізації художніх вражень, метод виконання практичних творчих завдань на матеріалі мистецтва. Найбільш ефективними інтерактивними методами розвитку професійних якостей студентів вважаємо метод розв'язання проблемних педагогічних ситуацій на основі використання мистецтва та метод творчих педагогічно-мистецьких проєктів, їх цінність у розвитку творчої індивідуальності майбутніх педагогів початкової освіти вбачаємо в тому, що при їх виконанні реалізується рівноправне співробітництво педагога й студентів, за якого викладач перебуває в позиції консультанта, координатора дій, експерта, завдяки чому надає студентам простір для самостійних творчих дій, за які вони відчують власну відповідальність. З метою забезпечення ефективності професійної підготовки майбутніх педагогів початкової освіти до навчально-виховного процесу у сучасній загальноосвітній школі нами розроблено її науково-методичний та навчально-методичний супровід, що охоплює: навчально-методичні комплекси з учбових дисциплін: «Образотворче мистецтво з методикою викладання у початковій школі», «Теорія та методика музичного виховання з основами хореографії», Методика викладання освітньої галузі «Мистецтво» дидактичні та наочні засоби, науково-методичне та навчально-методичне забезпечення, застосування комплексу електронних засобів навчання, що забезпечують власне наукову й образно-наочну, емоційно насичену інформацію.

Узагальнення викладеного в статті дозволяє зробити висновок, що професійна підготовка студентів педагогічних факультетів гуманітарних закладів вищої освіти засобами мистецтва відповідає сучасним вимогам до інноваційних педагогічних технологій і може значною мірою сприяти підвищенню її якості. Адже її метою є не просто формування в них системи професійних компетентностей, а й актуалізація їхнього культурного, життєвого, педагогічного й творчого досвіду шляхом залучення їх до професійно орієнтованої художньо-творчої діяльності, в якій вони неодмінно виявляють власне бачення педагогічних ситуацій, виробляють авторський підхід до їх розв'язання і завдяки цьому перетворюються на активних та зацікавлених суб'єктів розвитку своєї професійної свідомості.

Оскільки у невеликій за обсягом статті неможливо викласти усіх аспектів досліджуваної наукової проблеми, то перспективи подальших наукових досліджень пов'язуються нами з обґрунтуванням змісту та складових педагогічних технологій: форм і методів використання різних видів мистецтва у розвитку професійної свідомості студентів педагогічних спеціальностей вищих гуманітарних навчальних закладів. З метою формування особистості майбутнього педагога початкової школи у практиці навчально-виховної діяльності сучасного закладу вищої освіти слід використовувати такі інноваційні технології формування фахівців: диференційоване навчання, проблемне навчання, ігрові технології навчання, інформаційні технології навчання, кредитно-модульну технологію навчання, особистісно орієнтоване навчання. Реалізація даних освітніх технологій у підготовці майбутніх фахівців у галузі початкової освіти є одним із шляхів удосконалення процесу навчання в сучасному гуманітарному закладі вищої освіти.

Список використаних джерел та літератури:

1. Дичковська І. М. Інноваційні педагогічні технології : навч. посіб. – Київ, 2004. – 352 с.
2. Падалка Г. М. Педагогіка мистецтва. Теорія і методика викладання мистецьких дисциплін. – Київ : Освіта України, 2008. – 274 с.
3. Орлов В. Ф. Мистецтво і педагогічні технології // Мистецтво та освіта. 2001. № 1. С. 11-12.
4. Рудницька О. П. Педагогіка: загальна та мистецька : навч. посіб. – Тернопіль : Навчальна книга. – Богдан, 2005. – 360 с.
5. Сисоєва С. О. Основи педагогічної творчості : підручник. – Київ, 2006. – 240 с.

Л. С. Драпак,
кандидат фізико-математичних наук, доцент
(м. Хмельницький)

ІННОВАЦІЙНА СПРЯМОВАНІСТЬ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРИ ВИКЛАДАННІ МАТЕМАТИКИ

В наш час проводиться дуже багато семінарів, круглих столів з метою розширення знань про інноваційні технології навчання математики, вироблення методичних рекомендацій щодо особливостей моделювання сучасного уроку математики в школі (чи в коледжі) у системах діяльнісного, особистісно- та компетентнісно орієнтованих підходів [3].

Математична освіта – важлива складова загальноосвітньої підготовки. Математика – один з опорних предметів середньої школи, який забезпечує успішне виконання інших дисциплін, насамперед предметів природничо-наукового циклу. І тому сучасний урок має бути спрямований на високі кінцеві результати, на підвищення рівня якості й ефективності навчання, на всебічний розвиток особистості.

Метою роботи є аналіз сучасного стану математичної освіти України та висвітлення основних пріоритетів для забезпечення якості підготовки спеціалістів на рівні міжнародних стандартів.

Як показує аналіз [4, 5], *найактуальнішою проблемою математичної освіти 12-річної школи є відбір її змісту.* В світлі переходу від знанневої або традиційної освіти до компетентнісного підходу в навчанні, слід зазначити, що традиційний зміст навчання математики, що складався десятиліттями, забезпечував високий рівень математичної підготовки учнів. Проте неможливо не враховувати ті зміни, які сьогодні відбуваються в галузі техніки, освіти, комунікацій, виробництва, які спонукають до переосмислення традиційного змісту, які ставлять нові вимоги до математичної підготовки професійних кадрів. Сьогодні дедалі більше зростає роль формально-логічного апарату математики, роль алгоритмів і евристик, статистико-ймовірнісних методів в економіці, роль

математичного моделювання, тощо. *Тому відповідність змісту навчання суспільно-економічним запитам держави має бути основою нової філософії шкільної математичної освіти.*

Інновація має латинське походження і в перекладі означає оновлення, введення нового. У педагогічній інтерпретації інновація означає нововведення, що поліпшує хід та результати навчально-виховного процесу [1, 10]. Інновацію можна розглядати як процес (масштабну або часткову зміну системи і відповідну діяльність) і продукт (результат) цієї діяльності. Інноваційні педагогічні технології як процес – це «цілеспрямоване, систематичне й послідовне впровадження в практику оригінальних, новаторських способів, прийомів педагогічних дій і засобів, що охоплюють цілісний навчальний процес від визначення його мети до очікуваних результатів» [7]. У значенні продукту діяльності інновація – це оригінальні, новаторські способи та прийоми педагогічних дій та засоби.

Якщо звертатися до джерел поняття «технологія», то ми повинні зазначити, що воно походить від двох грецьких слів – мистецтво, майстерність і слово, навчання. Таким чином, технологію можна визначити як усвідомлене практичне мистецтво, усвідомлена майстерність.

Забезпечити реалізацію цих вимог повинен спектр методик і технологій особистісно-орієнтованої освіти. Слід зазначити, що при плануванні навчальних програм з математики потрібно враховувати такі пріоритети розвитку математичної освіти, як [5, 6]:

1) особистісна орієнтація освіти, що передбачає рівневу та профільну диференціацію навчання, створення реальних умов для інтелектуального, соціального та морального розвитку особистості, посилення практично-діяльнісної та творчої складових у змісті математичної освіти;

2) цілісне відображення компонентів математичної науки в шкільному змісті математичної освіти, в тому числі реалізація в змісті освітнього, розвивального та виховного потенціалу математики. *Зміст навчального матеріалу має забезпечувати перенесення акцентів із збільшення обсягу інформації на вироблення вмінь її використовувати для досягнення певних цілей,*

тобто на інтелектуальний розвиток учня. Адже знати математику – це вміти її застосовувати.

3) Забезпечення наступності змісту та вимог щодо його засвоєння;

4) Орієнтація на інтегровані курси математики; пошук нових підходів до інтеграції змісту, структурування знань з неперервної та дискретної математики як засобу цілісного розуміння та пізнання світу. Зміст шкільної математики пов'язаний, в основному, з поняттям неперервності. Проте розвиток комп'ютеризації, автоматизованих інформаційних систем висуває інші вимоги до стилю мислення людини, а отже, і до шкільної математики. Одна з них пов'язана з необхідністю включення до шкільного курсу елементів дискретної математики, а саме: комбінаторики, елементів теорії графів, елементів математичної логіки в їх прикладному аспекті, систем числення, що посилять прикладну спрямованість математичних методів у природничих, гуманітарних та соціальних дисциплінах. Отже, *вдале поєднання неперервної та дискретної математики – важлива риса сучасних її курсів.*

5) Посилення практичної та прикладної спрямованості навчання математики – орієнтація змісту та методів навчання на застосування математики в техніці і суміжних науках, у професійній діяльності та в побуті.

6) Використання у процесі навчання математики нових педагогічних технологій, зокрема інформаційних.

Відомо, що сьогодні в сучасній школі використовуються різноманітні інноваційні технології, а саме: групові технології, технології індивідуалізації навчання, технологія продуктивного навчання, адаптивна система навчання А. Границької, навчання на основі індивідуально-орієнтованого навчального плану В. Шадрікова, ігрові технології навчання (Й. Гензерг), технології інтерактивного навчання [8, 9].

Найпоширенішою технологією освіти є *мультимедійні технології*, які пов'язані із створенням мультимедіа-продуктів: електронних книг, комп'ютерних фільмів, баз даних. *Мережеві технології* призначені для телекомунікаційного спілкування учнів (студентів) з викладачами, колегами, працівниками бібліотек,

лабораторій, установ освіти тощо. Телекомунікаційний доступ до баз даних здійснюється через всесвітню мережу Інтернет. Так формами мережевої комунікації є електронна пошта, телеконференція тощо [9].

Сьогодні у всіх розвинутих країнах світу зроблений поворот у розвитку педагогічних технологій на навчання умінню самостійно добувати потрібну інформацію, виділяти проблеми і шукати шляхи їх раціонального розв'язання. Використання сучасних комп'ютерних і телекомунікаційних технологій у навчальному процесі – один із способів включення кожного учня в освітню систему в активній позиції. Необхідний поворот від вербальних методів до інтеграції візуальних та вербальних методів навчання. Адже давно відомо, що образна інформація засвоюється краще, ніж текстова [2].

Залучення ІКТ на різних етапах навчання допомагає реалізувати основний принцип особистісно-орієнтованого підходу в освіті – принцип діяльності. Сутність цього принципу полягає в стимуляції учнів (студентів) до освітньої діяльності і забезпечує можливості саморозвитку, самовираження і самоосвіти. Поєднання традиційних форм і видів роботи з комп'ютерною підтримкою дає можливість максимально диференціювати та індивідуалізувати навчання, зробити його творчим та цікавим.

Розв'язанню цієї проблеми сприяє також впровадження *інтерактивних технологій* навчання на уроках математики. Вони сприяють інтелектуальному, соціальному й духовному розвитку школяра, готовність жити й працювати в гуманному, демократичному суспільстві. В. Сухомлинський говорив, що школа має бути не коморою знань, а середовищем думки. Тоді предмет, що його викладає вчитель, стає не кінцевою метою його діяльності, а засобом розвитку дитини. Організація інтерактивного навчання передбачає моделювання життєвих ситуацій, спільне розв'язання проблем. Воно ефективно сприяє формуванню навичок і вмінь, виробленню цінностей, створенню атмосфери співробітництва, взаємодії. Прикладами інтерактивних вправ є такі вправи, як: «Робота в парах», «Робота в групах», «Карусель», «Пошук інформації», «Мозкові атаки», «Синтез думок», «Діалог», «Спільний проект», «Пошук інформації», «Коло ідей» та інші.

Вони допомагають осмислити матеріал, дослідити факти, проаналізувати алгоритм розв'язків, зрозуміти їхню суть. Інтерактивні методи навчання дають можливість активізувати мислення учнів, залучати учнів до плідної бесіди, мотивувати навчання, показувати різні точки зору, ставити свої запитання та формувати власну думку. Велике значення мають і *нестандартні уроки*, які призначені для збудження інтересу школярів до навчання, серед яких можна зазначити такі як: урок-гра, урок-подорож, урок-казка, урок-аукціон, урок-прес-конференція, уроки-фантазії, урок-КВК, урок-змагання, вікторини тощо.

Інноваційна діяльність є специфічною та досить складною. Вона потребує особливих знань, навичок, здібностей. Педагогів-новаторів такого типу називають педагогами інноваційного спрямування. Вони володіють системним мисленням, розвиненою здатністю до творчості, готовністю до інновацій, здатністю не лише включатися в інноваційні процеси, але й бути їх ініціатором.

Отже, можна сказати, що одним з найважливіших стратегічних завдань на сьогоднішньому етапі модернізації освіти України є забезпечення якості підготовки спеціалістів на рівні міжнародних стандартів. Це завдання можна реалізувати за умови зміни педагогічних методик та впровадження інноваційних технологій навчання.

Лейтмотивом сучасної математичної освіти стають: методологічна переорієнтація її змісту на особистість, на забезпечення її активної пізнавальної позиції; спрямованість освіти на найповнішу реалізацію здібностей, інтелектуального, духовного і творчого потенціалу особистості, а також вироблення стійких механізмів самонавчання та саморозвитку.

Список використаних джерел та літератури:

1. Буркова Л. Ключ до управління: Класифікація педагогічних інновацій як елемент механізму керування інноваційним процесом в освіті / Л.Буркова // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2000. – С. 31-37.

2. Драпак Л. С. Використання інформаційно-комунікаційних технологій при вивченні математики в середній школі / Інформаційно-комунікаційні технології як засіб підвищення якості освіти / Зб. наук. пр. [ред. кол. В.Є. Берека

(гол) та ін.]. Хмельницький: Видавництво ХОІППО, 2015. – С. 52-55.

3. Драпак Л. С., Новосад О. П. Компетентнісний підхід до навчання на заняттях з математики / Історія, культура та освіта: християнський вимір / Зб. наук. праць Хмельницького інституту МАУП. – Випуск 6. – Хмельницький, 2016. – С. 164-170.

4. Закон України «Про освіту», від 5 вересня 2017 року (набрав чинності 28 вересня 2017 року).

5. Концепція математичної освіти 12-річної школи (проект) // Математика у рідній школі: Науково-методичний журнал. – № 9.

6. Нова українська школа: poradnik dla vchytelja / za zag. red. N. M. Bibik. – Kyiv : Litera LTD, 2018. – 160 s.

7. Олійник В. Система педагогічної освіти та педагогічні інновації / В. Олійник // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2001. – №4. – С. 61-69.

8. Підласий І. Педагогічні інновації / І. Підласий, А. Підласий // Рідна школа. – 1998. – №12. – С. 3-17.

9. Світові інновації [Електронний ресурс] // The Economist. – Режим доступу : www.innovations.com.ua.

10. Шоробура І. М., Гільберг Т. Г. Інноваційні технології навчання в сучасній школі / Людина віртуальна: нові горизонти / Зб. наук. пр. (за матер. IV Міжнар. наук.-практ. конф. від 20-21 березня 2017 року) / за заг. ред. д. філос. наук Журби М. А. – Ч. 2. – Монреаль: СРМ «ASF», 2017. – С. 103-106.

В. В. Зварич,

студентка

Науковий керівник: С. І. Никитюк,

викладач англійської мови

(м. Кам'янець-Подільський)

ENGLISH ANTHROPONYMS IN THE PHRASEOLOGICAL UNITS

У тезах розкрито порівняльний аналіз британських та українських антропонімів та фактори, які керують людиною при виборі імені для своєї дитини.

Ключові слова: антропоніми (власні імена), фактори, вибір.

Proper names are extremely important for communication and mutual understanding of people. Proper name (onim) – (from Greek – the name, title) is a word, phrase or sentence that is used to allocate to the object, which is called from the crowd, personalizing and identifying the object [3]. The proper names are not directly related to the concept; their main meaning lies in their connection with the denotate and they are a layer of vocabulary that does not require translation. In the linguistic meaning of proper names, the sign of «individual significance» is brought under the category of objectivity, because in the system of language the proper name, as well as the common noun, correlates with the class of objects, reflecting the individuality of each element of this class.

Research questions of proper names in phraseological units are engaged by such scientists as M. Y. Eldzhurkaiieva, A. V. Kunin, A. I. Molotkov, U. Weinreich.

So, the aim of the article is to consider the proper names and analyze phraseological units like: antroponyms, toponyms, zoonyms and mythonyms.

The meaning of proper names at the language level also reflects a number of the most typical group features, such as:

- correlation with the corresponding lexical and grammatical category – «human», «animal», «city», «river», etc.

- distinction of persons by sex;
- nationality;
- more.

The proper names include:

- (proper names of people),
- toponyms (proper names of geographic features),
- theonomies (proper names of deities),
- zoonyms (names and pet's names),
- astronomies (proper names of celestial bodies),
- cosmonites (proper names of areas of outer space and constellations),
- phytonyms (proper names of plants),

– chromosome (proper names of periods of time associated with historical events) etc.

The phraseological fund of any language involves a certain number of phraseological units with a proper name. According to I. A. Molotkov, there are about 2% of the total composition of the phraseological units include the proper name [2].

Phraseological units usually include anthroponyms, toponyms, zoonyms, mythonyms.

1. The Anthroponyms, but do not describe any properties. The invaluable pragmatic convenience of proper names lies in the fact that they make it possible to speak publicly about someone, without agreeing in advance what properties should ensure the identity of the referent [4].

Despite the fact that anthroponyms refer to the naming of people, they give an extremely complex range of categories of names, which is associated with the history of culture, especially the psychology of people, with traditions and many others. They have a conceptual meaning, which is based on the idea of a category, a class of objects. This value is characterized by the following features:

1) an indication that the carrier of the anthroponym-man: *laugh like little Audrey* – «сміятися, як малятко Одри», *from the heart to laugh*; *Billy Hunter* – *ненажерливий, товстий, незграбний підліток*, *Brown, Jones and Robinson* – «Браун, Джонс і Робінсон», *прості, рядові англієць*; *Good – time Charlie* – *гуляка, гульвіса, марнотратник життя*;

2) an indication of belonging to a national language community: *David and Jonathan* – *Давид та Іонафан, нерозлучні друзі*; *Dr. Jekyll and Mr. Hyde* – *людина, в якій бере верх то добрий початок, то злий*; *let George do it* – *нехай несе відповідальність інший, мені немає діла до цього*;

3) Indication of gender: *Tom Tiddler's ground as opposed to nice Nelly*;

a) individual anthroponyms – *the admirable Crichton* – *незрівнянний Крайтон, учений, освічена людина, вчена людина*; *clever Dick* – *розумничок, розумниця*; *big Bertha* – *німецька гармата великого калібру*, *John Hancock* – *власноручний підпис*;

b) group anthroponyms – *the Scavenger's daughter* – *лещата (знаряддя катування)*; *Vox and Cox* – *люди, що займають приміщення по черзі*; *to astonish the Browns* – *кинути виклик громадській думці*; *Dr. Jekyll and Mr. Hyde* – *людина, в якому бере то добрий початок, то злий*.

One of the main features characterizing phraseological units with the component-anthroponym is the semantic solidity of components allowing them to act as the uniform semantically not dissected unit of language expressing the uniform concept of objectivity. Thus, the semantic structure of phraseological units, expressing the materiality is different [1].

2. Mythonymy is a peculiar sector of the onomastic space, set up like a real part of it. It includes the names of people, animals, plants, peoples, geographical and cosmographic objects, various objects, etc., never actually existed. A special place is occupied by theanimes (names of gods), is most clearly represented in religion, and demonomania (names of various spirits). The names of heroes and titans is the closest likeness of anthroponymy.

This group includes biblical legends and ancient myths.

a) biblical legends: *The Apple of Sodom* – *«красивий, але гнилий плід», який обіцяє задоволення, насолоду, але приносить лише гірке розчарування*; *A doubting Thomas* – *Фома невіруючий, скептик*; *The old Adam* – *«старий Адам», гріховність людської натури*; *Alpha and Omega* – *Альфа і Омега, початок і кінець*; *A Juda's kiss* – *поцілунок Іуди, зрадницький поцілунок*; *As poor as Job* – *бідний як Іов*; *As old as Methuselah* – *древній, як Мафусаї*; *Is Saul also among the prophets?* *Саул у пророках?* (про людину, яка відстоює те, на що перед цим він енергійно нападав).

The peculiarity of phraseological units of biblical origin lies in the fact that the original forms of many of them are established in the text of the Bible [3].

Biblical comparative phrases can express a positive or negative assessment, the nature of which depends on the semantics of the first component of the turnover: as beautiful as Lucifer – *«красивий, як Люцифер»*.

b) ancient myths – *a Sisyphean labor* – *сізіфова праця, важка і марна праця*; *the Procrustean bed* – *прокрустове ложе*; *a Hercules*

labor – геркулесова праця, виключно важка справа; the Gordian knot – гордіїв вузол, заплутане сплетіння обставин.

3. Toponyms as proper names serve the category of geographical objects. In the meaning of place names, as well as other proper names, they consist of at least three components: existential, classifying, individual. Toponymic de notates are numerous – names of continents, oceans, seas, countries, etc.

So, as a conclusion it was found a certain number of phraseological units with proper names and some examples of them. And we must admit that the proper names of the language is an inexhaustible source, which gives the language the brightness of the features of the national character and ensures its enrichment with new expressive means and possibilities.

References:

1. Кунин А.В. Английская фразеология. Теоретический курс. Москва: Высшая шк., 1970. 169 с.
2. Молотков А.И. Фразеологический словарь русского языка. Москва: Русский язык, 1978. с. 65.
3. Эльжуркаева М. Я. Проблемы перевода фразеологических единиц: материалы II Междунар. науч. конф. г. Санкт-Петербург, ноябрь 2013 г. Санкт-Петербург: Реноме, 2013. 106 с.
4. Weinreich U. Problems in the Analysis of Idioms: Substance and Structure of Language. University of California Press: Berkley and Los Angeles, 1984.

Д. В. Костенко,

*доктор філософії в галузі державного управління, асистент
(м. Київ)*

МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА СУЧАСНОЇ ОСВІТИ

Основу модернізації сучасної системи лінгвістичної освіти становить міжкультурний підхід. Головне призначення цього підходу в навчанні іноземної мови полягає у формуванні

міжкультурної/міжкультурної комунікативної компетентності. У даній статті ми ставимо за мету визначити змістовну сутність міжкультурної/міжкультурної комунікативної компетентності, виявити її статус серед суміжних і споріднених понять.

На сьогодні став очевидним підхід до міжкультурної підготовки лінгвістів. З'являються численні формулювання міжкультурної компетентності (МК) (І. Соловйова, Н. Яковлева, Ю. Вторушина, Н. Губіна, Г. Єлізарова, Л. Гришаєва, Л. Цурікова, О. Садохіна, Т. Ларіна, М. Плеханова, Н. Тирхєєва, М. Корочкіна та ін.), наводяться погляди щодо її структурних особливостей (Г. Єлізарова, К. Ірісханова, О. Садохін, І. Соловйова, Н. Губіна, М. Плеханова, Н. Тирхєєва та ін.). Аналіз трактувань дозволив підсумувати, що всі підходи вчених до інтерпретації МК можуть бути умовно поділені на певні групи.

Перша група вчених дотримується думки, що МК є особливим комплексом знань і умінь, якостей, здібностей людини «Оволодіння міжкультурною компетентністю передбачає володіння цілим комплексом знань (не тільки про мову і культуру, а й сам процес міжкультурного спілкування), формування спеціальних здібностей і вмінь міжкультурного спілкування, виховання особливого ставлення до співрозмовника і процесу спілкування» [7, с. 92]. Це також стверджує інший автор: «Міжкультурна компетентність є складним поєднанням знань, умінь, якостей і здібностей особистості, що забезпечують вибір адекватних способів і стратегій комунікативної діяльності і поведінки комуніканта в умовах міжкультурної взаємодії» [5, с. 23].

Друга група вчених пропонує формулювати особливості МК з позицій лишеособистісних домінант: «Під міжкультурною компетентністю розуміється здатність, що дозволяє особистостіреалізувати себе в рамках діалогу культур, тобто в умовах міжкультурної комунікації » [8, с. 36]. Подібне висловлювання ми знаходимо в наступній цитаті: «Міжкультурна компетентність – це здатність здійснювати міжкультурне спілкування за допомогою створення спільного для комунікантів значення того, що відбувається і досягати в результаті позитивних для обох сторін результатів спілкування» [2, с. 20].

Відтак, завдання визначення специфіки цільової установки в рамках міжкультурного підходу вирішене. Однак аналіз досліджень останніх років (2012–2019 рр.) показує, що це не зовсім так. Учені все наполегливіше починають заявляти про міжкультурну комунікативну компетентність (МКК) (О. Бондаренко, В. Сафонова, Т. Ларіна, І. Голованова, В. Брилова, Н. Яковлева, М. Алексєєва, І. Плужник, М. Корочкін, К. Голубина, В. Громова, Т. Кожевнікова, Л. Ковтун, Г. Дубініна, Т. Плєсцова, І. Гусєйнова, S. Luchtenberg та ін.).

Поняття «МК» вже давно починає зазнавати змін в своєму трактуванні. Так, Т. Баумер розрізняє МК в широкому та вузькому сенсі. «Під міжкультурною компетентністю ми розуміємо в широкому сенсі здатність успішно комунікувати з іншими людьми. Ця здатність може з'явитися вже в дитинстві або розвинутися пізніше при відповідній схильності і зусиллях» [9, с. 76]. На думку багатьох учених «міжкультурна компетентність – це здатність сприймати, розуміти, інтерпретувати феномени іншої культури і вміння порівнювати, знаходити відмінне та спільне з ціннісним складом рідної ментальності і національними традиціями, критично їх осмислювати і вбудовувати в свою власну картину світу. При цьому необхідна не лише загальна готовність до комунікації і взаємодії, а й особлива культурна самосвідомість, реалістична самооцінка, емпатія інокультурного індивіда, толерантність, емоційна стабільність, упевненість у власних силах, вміння долати суперечливості та уникати конфліктів» [3, с. 53].

Як можна помітити, широка інтерпретація МК фіксує увагу на необхідності врахування культурно-обумовлених чинників взаємодії людей незалежно від їх приналежності до однієї чи різних лінгвокультурних спільнот.

Вузьке розуміння МК направлено на більш чітку конкретизацію цих особливостей спілкування.

«Міжкультурна компетенція у вузькому сенсі є здатністю до повноцінного і неконфліктного спілкування з людьми різних культур (в загальноприйнятому сенсі інших країн або континентів), а в широкому сенсі – до спілкування з іншими людьми» [9, с. 76]. Така більш специфічна інтерпретація МК властива багатьом дослідникам (М. Корочкін, Н. Яковлева,

І. Соловйова, Н. Губіна, Ю. Вторушин, Д. Цикалов, Т. Ваумер та ін.)

Існує й інша думка, по-своєму конкретизувати поняття МК, його «вузьке» значення. Зокрема, Г. Єлізарова пише: «Міжкультурна компетентність – це компетентність, що має особливу природу, заснована на знаннях й уміннях та здатності здійснювати МКС (міжкультурне спілкування) за допомогою створення спільного для комунікантів значення того, що відбувається і досягати, як результат, позитивного для обох сторін результату спілкування. МКК (міжкультурна комунікативна компетентність) немає аналогії з комунікативною компетентністю носіїв мови і може бути властива тільки медіатору культур – мовній особистості, яка вивчає певну мову як іноземну.

Метою формування МКК є досягнення такої якості мовної особистості, яка дозволить їй вийти за межі власної культури і набути якостей медіатора культур, не втрачаючи власної культурної ідентичності» [4, с. 236]. В даному визначенні чітко виражене прагнення автора вказати, що засобом (і необхідною умовою) міжкультурного спілкування є іноземна мова.

Таким чином, поняття МК у «вузькому» його значенні зазнає подвійної конкретизації: щодо уточнення а) учасників спілкування і б) володіння ними (учасниками) іноземною мовою як засобом їх взаємодії.

Отже, можна зрозуміти, що виникає необхідність більш широкої та конкретизованої інтерпретації терміну «міжкультурна компетентність». Зняти цю неоднозначність покликане нове поняття – «міжкультурна комунікативна компетентність», яке з'явилося у дослідженнях за останні кілька років.

Зупинимось на інтерпретації МКК з метою виявлення того визначення МКК, яке з найбільш можливою на сьогодні точністю відобразить сутність досліджуваного явища.

Найперше і найбільш широко цитоване (в роботах І. Голованова, Н. Яковлевої, В. Брильова та ін.) визначення МКК, сформульоване О. Бондаренко. Вона кваліфікує МКК як «зовнішню культурну комунікативну компетентність» і розуміє її як «орієнтацію до спілкування іноземною мовою не носіями мови своєї мовної поведінки на іноземного адресата, тобто успішне

використання фонових знань про культурно обумовлені комунікативні особливості іншомовного адресата, а також комплекс умінь враховувати наявні міжкультурні комунікативні розходження в процесі спілкування з носіями даної іноземної мови» [1, с. 40].

Аналіз цього визначення показує, що характеристика комунікації як «зовнішньокультурної» вказує на зовнішній (причому односпрямований) вектор спілкування партнерів по діалогу, орієнтування цього спілкування на інокультурного комуніканта. У такій інтерпретації компетенція набуває швидше соціокультурного характеру.

Інший ракурс розуміння й інтерпретації МКК обумовлений необхідністю її розгляду з погляду професійної діяльності фахівців. Відповідно до цього сутність явища, поняття МКК «являє собою функціональне вміння розуміти погляди і думки представників іншої культури, коригувати свою поведінку, долати конфлікти в процесі комунікації, визнавати право на існування різних цінностей, норм поведінки, стає максимально затребуваним для сучасного фахівця. Вона створює основу для професійної мобільності, підготовки до швидкоплинних умов життя, долучає фахівця до стандартів світових досягнень, збільшує можливості професійної самореалізації на основі комунікативності і толерантності» [6, с. 4-5]. В даному визначенні увага акцентується на здатності фахівця коригувати свою комунікативну поведінку, враховуючи на партнера з міжкультурного спілкування. Важливо виокремити професійну складову МКК, яка впливає на мету і процес підготовки фахівців в галузі міжкультурної комунікації.

Поділяючи в цілому думку автора, ми відзначаємо, що дане визначення не орієнтоване конкретно на підготовку фахівців лінгвістичного профілю, хоч воно інтерпретує досить широко змістовну сутність МКК. До того ж, в даному визначенні відсутня вказівка щодо мови комунікації. З огляду на ці аспекти аналізу точки зору автора, ми робимо висновок, що існує ще одна можливість (третя за рахунком) конкретизації МКК – щодо професійної діяльності людини. Ми вважаємо цю конкретизацію надзвичайно важливою в контексті завдань даної статті.

Для повноти аналізу позицій авторів до інтерпретації МКК звернемо увагу на визначення З. Лухтенберг, яке є важливим для цілей інтерпретації МКК. «Поняття» міжкультурна комунікативна компетентність» розширює давно усталене поняття комунікативної компетентності через здатність відповідати соціальному і ситуативному [контексту] за допомогою семантико-структурних знань. [Такі здібності] необхідні в комунікативних ситуаціях, в яких беруть участь співрозмовники, які пройшли соціалізацію в різних країнах або етнічних спільнотах, і мають тим самим культурно обумовлені особливості. Ці особливості в більшості випадків пов'язані з різними рідними мовами [комунікантів]» [10, с. 202].

Це визначення виявляє важливі характеристики МКК:

1) МКК ширше за своїм змістом, ніж комунікативна компетентність: «семантико-структурних знань», а також здатністю «відповідати соціальному і ситуативному контекстам» виявляється недостатнім в умовах міжкультурного діалогу;

2) для МКК необхідна соціалізація (швидше вторинна соціалізація) в іншій країні або етнічній спільноті;

3) у партнерів за міжкультурним спілкуванням є «різний культурний фон», який повинен враховуватись кожним з комунікантів;

4) учасники міжкультурного діалогу – носії різних мов, і це впливає на їх світосприйняття та комунікативну поведінку.

Враховуючи вищезазначене, ми робимо висновок про те, що міжкультурна комунікативна компетентність студентів ЗВО є сформованою повноцінно (в соціальному, професійному, ситуативному плані) здатністю до міжкультурної комунікації з представниками іншокультурного соціуму іноземною мовою – мовою партнерів по діалогу. Таке спілкування можна назвати спілкуванням між лінгвокультурами, оскільки воно здійснюється в процесі і як результат взаємодії культурних і комунікативних особливостей партнерів. Поєднання і комбінування при нашому аналізі трьох аспектів конкретизації міжкультурної компетентності, врахування її особливих характеристик дозволили нам сформулювати визначення поняття «міжкультурна

комунікативна компетентність» і, таким чином, обґрунтувати його статус в якості мети навчання в ЗВО.

Список використаних джерел та літератури:

1. Бондаренко О.Р. Межкультурные аспекты коммуникативной компетенции на иностранном языке // Методы и организация обучения иностранному языку в языковом вузе. Сборник научных трудов. Выпуск 370. М.: МГЛУ, 1991. С. 38-48.
2. Вторушина Ю. Л. Формирование межкультурной компетенции в контексте профессиональной подготовки будущих учителей иностранного языка (на материале преподавания английского языка с использованием народного фольклора). Дис. ... канд. пед. наук. М.: 2007. 187 с.
3. Губина Н.М. Формирование межкультурной компетенции студентов при обучении деловому английскому языку в элективном спецкурсе (продвинутый уровень, специальность «Мировая экономика»). Дис. ... канд. пед. наук. М., 2004. 226 с.
4. Елизарова Г.В. Культура и обучение иностранным языкам. СПб.: КАРО, 2005. 352 с.
5. Плеханова М.В. Формирование межкультурной компетенции на основе использования аутентичных видеоматериалов при обучении иноязычному общению студентов технического вуза (немецкий язык, базовый курс). Дис. ... канд. пед. наук. Томск, 2006. 228 с.
6. Плужник И.Л. Формирование межкультурной коммуникативной компетенции студентов гуманитарного профиля в процессе профессиональной подготовки. Дис. ... д-ра пед. наук. Тюмень, 2003. 326 с.
7. Тыхеева Н.С. Формирование межкультурной компетенции при обучении иностранному языку на языковых курсах (на материале французского языка, начальный этап). Дис. ... канд. пед. наук. СПб., 2005. 208 с.
8. Яковлева Н.Е. Формирование межкультурной коммуникативной компетенции учащихся 8 класса якутской школы на основе интегрированного подхода (на материале немецкого языка). Дис. ... канд. пед. наук. СПб., 2005. 183 с.

9. Baumer, Thomas Hand buchinter kulturelle Kompetenz. Zürich: Orell Füssli, 2002. S.223

10. Luchtenberg Sigrd Inter kulturelle kommunikative Kompetenz. Kommunikations felderin Schuleund Gesellschaft. Opladen: Westd. Verl., 1999. – S. 271.

В.В. Лісова,
студентка

Науковий керівник: С. І. Никитюк,
викладач англійської мови
(м. Кам'янець-Подільський)

BRITISH AND UKRAINIAN ANTHROPONYMS

У тезах досліджено прізвиська та їх вплив на традиційні імена. Вказано, що даючи дитині прізвисько, важливість імені та його значення може повністю змінитися. Прізвисько, яке замінює офіційне ім'я близької людини, друга, місця або речі, використовується для виявлення прихильності. Визначено, що прізвиська в Великобританії можуть указувати на фізичні особливості, зовнішній вигляд, характер або на певні риси особистості.

Ключові слова: *прізвиська, особисті імена, традиційні імена.*

In any society every person has his or her own proper name, furthermore it makes his or her own world. During the choosing of name, it takes into account the prevalence, popularity and nevertheless euphony. All the proper names, in some way, have passed a certain stage of development and it is due to the science, which we called anthroponymic. The derivatives of this science are anthroponyms.

Anthroponyms are special linguistic units that distinguish and specify the object, but do not classify it [1, p. 85]. SuchscientistsasS.Bevzenko, A.S.Popovych, L.G.Skrypnyk, L. Masenko, O.A. Leonovych, V.A. Nikonov, J. Karpenko have been engaged in this branch.

The purpose of article is to compare Ukrainian and British anthroponymsand find out the main factors of their choosing.

The choosing of Ukrainian proper names started in pre-Christian times. It depends on diverse situations of the child's born in the family, for example, Kotyhoroshko sounds like when one mother had seen the rolling pea she had ate it and after that she gave a birth to her child); Semylytochka – when a couple did not have a child during seven years; Solovej denotes the child was able to sing in a proper way; or for example Sereda is the day when a child was born) [1, p.87].

As for the British people, they also have their own history of the choosing the proper names. For example, as a result of the Norman invasion, the proper names gained the momentum under this influence (there were popular such names as William, Richard, Robert, Hugh, Ralph). In that time it was also very popular to give children the names as saints people have. For boys :John, Peter, James, Michael, Simon; and for girls : Mary, Catherine, Margaret, Ann(e).

In Ukraine we may also observe the emergence of canonized names with the adoption of Christianity, for example: Vasyl, Jurij, Klym, Nechai, Marija, Anna, Olga, Varvara.

In the Ukrainian system of usage of the proper names, the clear distribution is official. In the English language reduced derivatives exist, which gradually become official names: Dick Cheiney, Bill Clinton. There are many names, which symbolize the belonging to a certain linguistic culture or for instance a representative of any English-speaking country – John; an Irishman – Patric, Paddy, Mickey, Pad [3,118].

The proper names are also associated with the famous state and political people, artists and scientists: Julius (Caesar), Vincent (Van Gogh), Charles (Darvin), William (Shakespeare).

There are a lot of different kinds and styles of proper names in Britain. It is relevant to define the main factors of such choice [2,46] :

1. *The influence of modern fashion and society* is one of the most popular factor, which could change our thoughts and of course our choice. There are a lot of weird British proper names: Jason, Cameron, Morgan, Nigel, Prentis, Fionnula, Cedrik, Pip, Mia, Cordelia, Lulu, Derek. In some way it is very interesting to have an unusual proper name, but in the other hand it sounds so bizzare for another people: Pepper, Apple, Flower, Lady, Sofa, Catty.

2. *The religious influence.* As it was mentioned, in times, when Britain was in a significant dependence of the church, all baptized children were named like some saints, in order to commemorate them, for example: Adam, Eve, Mary, Luke, Mark, Peter.

3. *People often could give a name for child in order to honour someone from their relatives,* like to appreciate him or her: Rose, Felix, Nicholas, Antonia, Addison, Hazel, Clifford.

4. *The desire to stay unique plays also significant amount of weird proper names.* Maybe in such way parents try to make everything good for their children: Queen, Mimi, Popo, Dodo.

5. *A connection with the history, traditions and culture affect people too.* In the British society such names as Goodwin, Wolsey, Robert, Beatrice, Cecily, William, Maud, Alice, Grace, Prudence, Alfred, Bruce, Marilyn appeared.

6. *An integral part of the proper names associated with the territory, where the child was born.* So, there are a lot of parents, which do not think so long: Anon, Cornwall, Cumbria, Devon, Essex, Kent, Sussex, Tyrone.

7. *Some of the names appeared in order to highlight some person's occupations,* such as Barber, Kitchener, Shepherd [3, 119].

So, Ukraine also has a lot of significant information for everybody, because our history and culture, our traditions and mentality play significant role in all the times.

The main factors of the choosing proper name in Ukraine are [2, с. 47] :

1. *The desire to remain original and famous all the time:* Milasha, Shamama, Igorina, Princessa, Stasyniia, Ona, Italiia, Vesna, Medeia – for girls; Leopold, Bomond, Peresvit, Bertran, Azarij, Mychva – for boys.

2. *The respect for the ancestors, our past times:* Roksolana, Taras, Ivan, Solomiia.

3. *To honour of grandfather-great-grandfather* (from my own experience, I was named to the memory of my great-grandfather – Vladyslava).

4. *To «glorify» someone or something very famous:* Aaron, Aleksandr, Andrij, Apostol – for boys; Afina, Bohemiia, Vanda, Varta, Venera, Vyspa, Kalabriia – for girls.

5. *To borrow something abroad in order to stay modern*: Alisa, Varvara, Rodion, Adam, Damir, Ovsij, Herman.

6. *To give a name of someone's favourite movies or book hero*: Pajper, Star, Harfild, Bella, Harry, Synderella.

So, we could see the diverse number of the factors, which plays significant role in our life, in the life of our children. All of them are interconnected and close, despite of the country. We think that the problem of the choosing proper name will be during all the time. For example, we have such problem that parents really do not know which name is appropriate for their child. As a result, in Ukraine were registered such proper names as Domysla, Olianna, Sofra, Ajva, Leriia, Antos, Rusalina, Kalyna, Myla, Islam, etc. But, the main anthroponyms were: Anna, Daryna, Valeriia, Karina, Veronika, Kateryna – among girls; Artem, Pavlo, Tymofij, Ivan – among boys.

As for the British people, nowadays the main proper names are Oliver, Olivia, Zoe, Lydia, Amelia, George, Thomas, Annie, Flori, Izzy, Luna. Their choice was caused by religious, historic, fashionable, family, person's occupation, and territorial factors.

As a conclusion we must admit that it is very important and responsible how to name your child in our time. Anthroponyms are the most serious theme of our society, because one should always stay between a lot of contradictions and choices. They are worth researching and defining in a specific way.

References:

1. Кочан І. М. Лінгвістичний аналіз тексту. Навч. посіб. – 2-ге вид., перероб. і доп. – Київ : Знання, 2008. – 423 с.

2. Никитюк С.І. Визначальні фактори у виборі власних імен // Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка: зб. за підсумками звітної наук. конф. викладачів, докторантів і аспірантів: у 3-х т. – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський нац. ун-т імені Івана Огієнка, 2018. – Вип. 17. – Т. 3. – С. 46-47.

3. Шипко М. Специфіка антропоніма як одиниці номінації в англійській мові // Збірник наукових праць. Філологічні науки. Херсон, 2009. – С. 116-120.

А.Т. Мартинюк,
студентка

Науковий керівник: С. І. Никитюк,
викладач англійської мови
(м. Кам'янець-Подільський)

BRITISH ZOONYMS

In the UK there is a real cult of animals. Dozens of special newspapers and magazines for «our little brothers» are published, clubs for lovers of different types of animals, societies for the protection of animals are created. A striking example is the RSPCA (Royal society for the protection of animals). It is estimated that almost every second home in Britain keeps pets. In the first place are dogs (more than 6 million), then cats (almost 5 million), parrots (3 million), rabbits (about a million), as well as horses and other pets [1, p. 102].

Animal names in the English language were explored by the following researchers: A. F. Artemova, O. A. Leonovich, V. F. Nagaitseva, L. A. Pechenina. A. D. Aleshina investigated the origin of the vocabulary of naming animals.

The purpose of the article is to determine the sources of animal names (zoonyms) origin and their formation.

First of all, it is necessary to determine the sources of zoonyms origin and their formation. So among the sources can be identified:

a) multiple anthroponyms: in the English language the derivatives are widely used (i.e. abbreviated forms – Mag, Sam, Ben, and diminutive forms with the suffix -in or -ie – Molly, Nicky, Maggie);

b) single anthroponyms are the names of famous figures of today and the past, as well as characters of myths, literary works, movies and TV shows. For example: Nixon (the name of the former President of the USA), Nefertiti (the name of the Queen of ancient Egypt), Genghis Khan (the name of the Mongol Khan-conqueror), Capone (the name of the gangster), Athena, Venus (the names of the ancient goddesses), Romeo, Capulet (literary names), Gomez and Morticia (the names of the characters of the TV series «Family Adams», which served as the

basis for the pair nicknames of two animals); among the nicknames you can find such proper names: Max, Charlie, Tom, Jones.

c) names of places, for example: Egypt, Nile, Alaska;

d) trademarks, products and product names: Hershey, Cadbury (chocolate brand), Havana (cigar name), Capuccino (coffee recipe), Bugle Boy (branded clothing);

e) common names and others characterize words and expressions. They are usually used to emphasize some external feature of the animal or Association with it, for example: Jasmine, Danger, Ferocious, Sweetie Pie, Honey, Tiny. Names: Spotsie, Blackberry Patch, Spot, Smoky, Darky, White, Redhead, Sandy, Amber, Rusty, Blackie, Brownie talk about the color of the animal, Socks - about the special color of the limbs. Frequent nicknames that reflect the character traits of the animal: Patience, Lady, Joy.

By choosing names for newborn puppies purebred, English dog lovers often are guided by the following rules: nicknames puppies should be linked with the names of their parents thematically. Since dogs Duster and Mop, puppies called Bucket, Scrubber, Polish, Sponge, Flannel, Brush, Broom, Soap. It is also customary to the of a dog with the same letter as the name of his father or mother. For example, the Spaniel Solo has the puppies called Secombe, Sykes, Santana, Songster, Satchmo, etc. The dog's name may consist of no more than twenty-four letters, but in practice, these names are much shorter and include often two of syllables. The next names were listed as Royal hunting hounds of Artillery club: Tracey, Playboy, Pancy, Fancy, Promise, Pancake, Polestar, Mercy, Practice, Famous, Planet, Passion, RSPs. Less common three-syllable names: Manager, Merryman. The short nickname is obviously more convenient because it allows you to achieve rapid implementation of service commands [2, p. 33].

A separate group can be identified names of livestock, which have long been rooted in the English language. It is divided into a number of semantic species. You can find among them the names of their own: Oliver (goose), Charles (lamb), Tom Jones (lamb), Othello (the black lamb), Betsy (hen), Molly, Polly, Dolly (calves); the names of specific items: Salt and Pepper, Penny and Twopence, Mustard and Cress (all nicknames of the lambs), Poppy (horse), Captain (cow),

Crumpet (the cock); words denoting abstract concepts: Sanctity (cow), Boredom (wild boar), Magic (cow).

Summing up, let's look at the names, which are the most widespread:

- for dogs: Penny, Trixie, Rusty, Tommy, Nettle, Lady, Judy, Duke, Prince, Snoopy, Rex, Tiger, Cindy, Caesar;

- for cats (except already named names): Molly, Felix, Sylvester, Honey, Lucky, Twinkle, Sherry, Mandy, Smokie, Brandy, Tom, Kitty, Sandy, Ginger, Sally;

- for parrots: Polly, Jimmy, George, Jackie, Joe, Toby;

- for rabbits: Percy, Harry, Snowy, Queen, Basher, Skipper, Cavalier;

- for Guinea pigs: Midge, Peter, Drooper, Bubble, Hamburger;

- for cows: Kitty, Pixie, Jewel, Dolly, Dainty, Samantha, Smokey;

- for fish: Fred, Charlie, Spark, Goldy, Flash, Pinky, Perky, Mouldy;

- for hamsters: Jeremy, Peter, Paul, Tina, Honey, Squeaker, Sandy;

- for turtles: Terry, Fred, Tommy, Cupid, Herby, Luck, Tiny, Rocky.

Thus, the British call Pets name as they like. British names can be attributed to certain group: multiple anthroponyms, single anthroponyms, names of places, trademarks, common names and others words and expressions characterized. The largest group is a group of names that coincide with the names of people.

References:

1. Артёмов А.Ф., Леонович О.А. Английские имена собственные и пополнение словарного состава: ИЯШ, 2005. № 1, С. 102.

2. Ногайцева В.Ф., Печенина Л.А. Животные и растения в английской речи: Английский язык. М. : Первое сентября, 2005. № 18, С. 33-34.

О. І. Михайлюк,
студентка

Науковий керівник: С. І. Никитюк,
викладач англійської мови
(м. Кам'янець-Подільський)

АНГЛОМОВНІ ПРИЗВИСЬКА НА ПОЗНАЧЕННЯ ОСОБИ

У тезах розкрито прізвиська особи (групи осіб) у словниковому складі англійської мови, їх класифікації.

Ключові слова: *прізвиська, англломовна лінгвістика, множинні й одиничні прізвиська.*

Поняття прізвисько (nickname) в англломовній лінгвістиці трактується по-різному і в досить невизначених межах. Так, відомий англійський лінгвіст Е. Партрідж розкриває термін «nickname» як доповнення або заміна імені, в той час як в українській ономастиці прийнято визначати їх як «вид антропонімів. Додаткове ім'я, дане людині оточуючими людьми відповідно до його характерних рис, супроводжуючою його життя обставиною або з якої-небудь аналогії» [3]. Необхідно згадати, що прізвисько має велику виразність. І. Р. Гальперін трактував: «Відомо, яку сильну емоційну навантаження зазвичай несе на собі кличка. Вона, помічаючи якусь випадкову, але характерну рису, прилипає до людини, іноді успішно конкуруючи з власним ім'ям» [2].

Метою тез є розглянути різні класифікації прізвиськ, визначити їхнє походження в англломовних країнах.

Безумовно, що такий великий пласт лексичних одиниць як прізвиська, необхідно класифікувати. Кількісна класифікація заснована на виділенні серед прізвиськ-номінацій особи множинних (колективних) і одиничних. Виділення множинних прізвиськ головним чином пов'язано з посиланням на національну приналежність, в той час як до одиничних ми відносимо прізвиська, дані людям виходячи з особливостей їх зовнішності, характеру, звичок, роду діяльності. Слід зазначити, що до множинних прізвиськ в даній класифікації слід відносити і

прізвиська в однині, номінують цілу групу людей. Так, наприклад, John Bull – збірне прізвисько англіїців (по персонажу твору англійського публіциста Дж. Арбетнота «The History of John Bull») [5].

Це прізвисько нерідко вживається в періодичній пресі, а також в художній літературі. Наприклад:

The world is a bundle of hay,
Mankind are the asses who pull;
Each tugs it a different way,
And the greatest of all is John Bull [1].

Jock, Jocks – прізвисько шотландців, особливо шотландських солдат (Jock – шотландська форма імені Jack). Sandy – також прізвисько шотландців (скорочено від Alexander, популярного в Шотландії імені).

Taffy – прізвиська жителів Уельсу (від валлійського Dafydd – David – Saint David, який вважається покровителем Уельсу).

Mick, Paddy – прізвисько ірландців (скорочено від Michael і Patrick, поширених в Ірландії імен. Ім'я Patrick дуже популярне в Ірландії, оскільки це ім'я покровителя Ірландії – Saint Patrick (Святий Патрік).

Limey – у США прізвисько англійських моряків та англійців у загальному (від lime – juice – «сік лайма», який вживався в раціоні англійських корабельних команд, щоб запобігти захворюванню на цингу).

Yankee – збірне прізвисько жителів США. Спочатку вживалося по відношенню до населення Нової Англії (New England). У південних районах Сполучених Штатів прізвисько Yankee незмінно пов'язують з жителями півночі країни. Деякі автори відзначають певний зневажливий характер цього прізвиська.

Заслугує на увагу і той факт, що жителі практично кожного штату в Америці також мають свої традиційні прізвиська. Badgers – «борсуки» – прізвисько жителів штату Вісконсин; Hoosiers – «здоровані» – прізвисько жителів Індіани.

Оцінювальні (оцінювальні) класифікації підлягають прізвиська – номінації особи, які деталізуються на основі їх позитивного, нейтрального або негативного значення.

Оцінювальні компоненти в залежності від виду оцінки можуть бути: позитивними (меліоративними), нейтральними, негативними (пейоративними).

У кількісному відношенні, безумовно, прізвиськ з позитивно-оцінним значенням набагато менше: Spunky, Pistol, Whiz, Ballsy, Bub, Pops, в той час як, прізвиська – номінації особи з негативним значенням становлять набагато більш численну групу: Butter-fingers, Hanger-on, Heckler, Jerk, Chicken, Dude, Pimp, Kiddo, Perisher, Creep, Boo Tom Fool, Tom O'Bedlam, Birdbrain. Безумовно, це пов'язано з позамовними факторами. Психологічно людина схильна в першу чергу помічати негативні характеристики оточуючих, вважаючи, що вони можуть становити небезпеку, у той час як позитивні якості сприймаються як звичайні, самі собою зрозумілі [4].

Прізвиська – номінації особи с нейтральним оцінним значенням складають порівняно невелику частину словника: Lofty, Molly-dook, Mucker.

Підсумовуючи проаналізований матеріал, хотілося б відзначити наступне:

1) склад лексичних одиниць прізвиськ – номінацій особи в англійській мові досить різноманітний;

2) прізвиська-номінації особи асоціюються з досить широким рядом тематичних груп, що обумовлюється антропоцентричною спрямованістю даного пласта лексики;

3) переважання зовнішніх і внутрішніх характеристик над родом занять (діяльністю);

4) переважання в оціночній класифікації пейоративних (негативних) характеристик над меліоративними (позитивними), що обумовлено психологічними особливостями людей, звертати увагу, перш за все, на негативні риси характеру, результатів діяльності та зовнішні вираження недоліків один одного.

References:

1. Байрон Дж. Г. Избранные произведения. – М. : Художественная литература, 2004. – 816 с.

2. Гальперин И. Р. Стилистика английского языка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.e-lingvo.net/files/unfo/30/2/65.php>. – Назва з титул. екрану.

3. Бучко Д. Г. Словник української ономастичної термінології [Текст] / Д. Г. Бучко, Н. В. Ткачова. Харків : Ранок-НТ, 2012. 256 с.

4. Сергєєнкова О. П., Столярчук О. А., Коханова О. П., Пасєка О. В. Загальна психологія. Навч. посіб. – Київ : Центр учб. літ., 2012. – 296 с.

5. Arbuthnot J. The History of John Bull [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.gutenberg.org/files/2643/2643-h/2643-h.htm>. – Назва з титул. екрану.

В. В. Олійник,
кандидат педагогічних наук, доцент
(м. Хмельницький)

ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ В ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Нині важливим є проблема інтеграції вищої освіти України у світовий і європейський освітньо-науковий простір. Перед закладами вищої освіти стоїть завдання постійного підвищення якості освіти, модернізації її змісту, розробка й упровадження освітніх інновацій та інформаційних технологій.

Англійський науковець Чарльз Дарвін зазначав, що виживає не найсильніший і не найрозумніший, а той, що краще інших відкликається на зміни.

Під інновацією в освіті розуміється упровадження та поширення в освітній діяльності нових підходів, ідей, методів та прийомів, технологій, спрямованих на оновлення, модернізацію, трансформацію освітнього процесу.

Втілення інноваційних технологій в навчання передбачає досягнення мети високоякісної освіти, тобто освіти конкурентноздатної, спроможної забезпечити кожній людині

умови для самостійного досягнення тієї чи іншої цілі, творчого самоутвердження у різних соціальних сферах.

Підкреслимо, інноваційність в освітньому процесі приводить до зміни взаємовідносин викладачів та здобувачів вищої освіти. Здобувачу вищої освіти відводиться важлива роль, він залучений до активної, творчої співпраці з викладачем, зацікавлений у здобутті глибоких і актуальних професійних знань.

Викладацький колектив повинен у своїй роботі використовувати інноваційні методи і форми (діалогові, діагностичні, активні, інтерактивні, дистанційні, комп'ютерні, мультимедійні, телекомунікаційні, тренінгові, проектні) та технології (індивідуалізована, диференційована, модульна, колективна робота) навчання. Варто зазначити про контролюючі програми, які дозволяють контролювати дитину не лише на рівні тестів, а й на рівні введення власних відповідей, привчаючи здобувачів вищої освіти до самостійного мислення, знімають психологічний бар'єр здобувач вищої освіти-викладач.

Отже, використання інноваційних технологій дає можливість: проводити контроль здобувачів вищої освіти; навчити володіти ефективними готовими програмами, що дозволяють вирішувати різні завдання; скласти індивідуальну програму навчання для кожного здобувача вищої освіти. Також інноваційні технології дають здобувачам освіти можливість самим у процесі навчання, незалежно від викладача, довідатися про нове поняття, помітити закономірність, висунути власну гіпотезу. Відповідно є і негативні аспекти.

Список використаних джерел та літератури:

1. Кляп М. Інноваційні методи навчання у ВНЗ як інструмент інтернаціоналізації вищої освіти України / М. Кляп // Вища освіта України. – 2015. – № 4. – С. 45-52.

2. Проект Стратегії реформування вищої освіти в Україні до 2020 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/NT1109.html. – Назва з титул. екрану.

Д. О. Петришин,
викладач
(м. Хмельницький)

ВПРОВАДЖЕННЯ ХМАРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС

Розвиток інформаційних технологій в усьому світі веде до усвідомлення зручностей і переваг їх використання. Перехід України до інформаційного суспільства, коли сьогодні до Інтернету може підключись практично будь-яка людина, обумовлює можливість переходу до так званих «Хмарних послуг». Останнім часом впровадження хмарних технологій стрімко зростає, завдяки хмарним технологіям освіта стає ще доступнішою, адже, вчитися можна скрізь.

Хмарні технології (Cloud Computing) – це парадигма, що передбачає віддалену обробку та зберігання даних. Хмара – сервер або мережа, де зберігаються дані та програми, що з'єднуються з користувачами через Інтернет. Хмарні технології дозволяють використовувати програми без установки і доступу до особистих файлів з будь-якого комп'ютера, що має доступ в Інтернет [2].

Основними перевагами використання хмарних сервісів є мінімальні вимоги до апаратного забезпечення: хмарні технології не вимагають витрат на придбання та обслуговування спеціального програмного забезпечення (доступ до додатків можна отримати через вікно будь-якого браузера); вони спроможні підтримувати всі операційні системи і клієнтські програми, що використовуються активно; всі інструменти хмарних технологій – безкоштовні [6].

Наразі в україномовному сегменті мережі Інтернет найбільшою популярністю серед освітян користуються сервіси хмарних обчислень таких корпорацій, як Microsoft та Google. Саме вони дають змогу організувати швидке впровадження технологій хмарних обчислень у навчально-виховний процес.

Так, Microsoft пропонує низку інструментів, що базуються на спільній взаємодії вчителя та учня (пакет Microsoft Office 365), а саме: систему електронної пошти; інтерактивні календарі;

контакти Outlook Line; веб-додатки та архіви One Drive; систему обміну миттєвими повідомленнями Lync Online; міні-сайти тощо. Служба Microsoft Office 365 може підтримувати як персональне використання онлайнових інтерактивних додатків, так і корпоративне десятками тисяч користувачів [6].

У свою чергу, Google для впровадження в освітній процес хмарних технологій пропонує сучасний інструмент побудови навчальних порталів – службу Google Apps for Education.

Google Apps – це набір хмарних служб, які допомагають користувачам послуг інформаційного простору продуктивно спілкуватися незалежно від місця перебування та характеру технічних пристроїв. Такі нескладні в налаштуванні, використанні й управлінні інструменти як електронна пошта, календар, онлайн-документи та інтерактивні додатки, дають змогу користувачам зосередитися на тому, що дійсно важливо для їх взаємодії в інформаційному освітньому просторі [5].

Звертаючись до послуг мережі Інтернет з метою вербальної комунікації, педагоги обмінюються з учнями навчальними матеріалами, а з колегами – професійним досвідом. Ураховуючи, що з хмарними сервісами можна працювати не лише через комп'ютер, а й через гаджети (планшети, смартфони), підвищується ступінь мобільності користувачів послугами інформаційного освітнього простору, адже для хмарних сервісів не важливо, яка операційна система встановлена на гаджеті, тому що сервіси знаходяться на віддаленому сервері та не потребують додаткового встановлення на пристрій учня або вчителя.

Основні переваги, які можуть дати хмарні технології, очевидні: заощадження коштів на придбанні програмного забезпечення; мобільність; виконання багатьох видів навчальної роботи онлайн; економія дискового простору; безпека використання та збереження інформації. Окрім того, хмарні сервіси здатні полегшити документообіг у навчальному закладі.

Перспективою використання хмарних технологій є те, що вони сприяють утворенню віртуальних навчальних структур, здатних не лише забезпечувати необмежений доступ до електронних освітніх ресурсів, а й слугувати відкритим навчальним середовищем як для дітей, так і дорослих [6].

Прикладами використання хмарних технологій у навчальному процесі є: використання Office 365 або Google Docs; електронні журнали і щоденники; онлайн-сервіси для навчального процесу, спілкування, тестування; системи дистанційного навчання, бібліотека, медіатека; сховища файлів, спільний доступ (Google Drive, One Drive); спільна робота, відеоконференції; електронна пошта з доменом навчального закладу.

Хмарні сервіси є динамічно масштабованим способом доступу до зовнішніх ресурсів для обчислення у вигляді сервісу, що надається за допомогою Інтернету, при цьому користувачеві не потрібні особливі знання про інфраструктуру «хмари» або навички щодо управління цією «хмарною технологією». В своїй роботі активно використовують різноманітні хмарні сервіси:

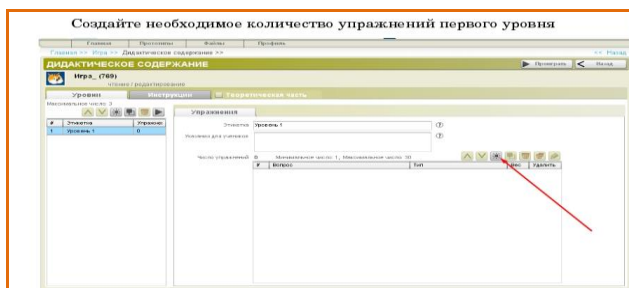
1. Використання сервісів Thinglink та Learning Apps.org.

Для узагальнення та систематизації знань учнів на уроці використовуємо інтерактивні завдання, які створені за допомогою таких сервісів як Thinglink, Learning Apps.org.

2. Сервіс Umaigra дозволяє створювати дидактичні онлайн-ігри з різних навчальних предметів. UI може бути легко інтегрований в основний навчальний процес в якості додаткового навчального інструменту – ігрового і в той же час ефективного.

Сервіс Umaigra пропонує широкі можливості в створенні і використанні ігор на різних мовах, в різних предметних областях, для різних вікових категорій. Він має простий і інтуїтивно зрозумілий інтерфейс. Дозволяє публікацію і вільний обмін іграми між викладачами та учнями.

3. Завдання у вигляді інтерактивних малюнків створюються за допомогою сервісу Thinglink. Малюнок містить теги, натиснувши на які, учень отримує певну інформацію може переглянути відео фрагмент або посилання на веб-ресурс. Малюнок можна використовувати для вивчення нового матеріалу, узагальнення та систематизації знань учнів.

4. Для створення різноманітних дидактичних матеріалів для учнів використовуємо також мережеві сервіси такі як: документи Google, його таблиці, презентації та малюнки. Дидактичні матеріали створені за допомогою сервісу Google Docs, використовуємо як для різноманітних дистанційних заходів (олімпіад, проектів, веб-квестів, конкурсів), так і під час уроків як короткостроковий чи довгостроковий проект (заповнення спільної Google презентації), форма контролю(заповнення Google таблиці, Google форми), в залежності від завдання та мети навчання.

5. Для організації освітнього процесу використовуємо сервіси Google для створення блогів, за допомогою яких відбувається підтримка взаємозв'язку з учнями. Адже учні по-різному сприймають новий матеріал. Одному потрібно більше часу, іншому – менше. Матеріал, який міститься на блозі, учні можуть переглядати в зручний для них час та стільки разів, скільки їм потрібно. На блозі є можливість розмістити інформацію в будь-якій формі: презентації, відеофрагменту, відеоуроку, посилання на ресурс і тощо. Кожен учень опрацює інформацію в зручній для нього формі.

6. Використання артскрайбінгу, за допомогою якого можна просто й доступно розповісти про складне, цікаво пояснити певний матеріал. Даний метод отримав назву скрайбінг – процес

візуалізації складного змісту просто й доступно, під час якого замальовка образів відбувається прямо під час передачі інформації. Особливість скрайбінгу полягає в тому, що одночасно залучаються різні органи чуттів: слух та зір, а також уява людини, що сприяє кращому розумінню та запам'ятовуванню.

Отже, хмарні сервіси надають широкі можливості для створення різних навчальних ситуацій в яких учні можуть освоювати і відпрацьовувати навички, що необхідні сьогодні:

- інформаційна грамотність, тобто вміння шукати інформацію, порівнювати її з різних джерел, розпізнавати та вибирати найнеобхідніше;

- мультимедійна грамотність – здатність розпізнавати і використовувати різні типи медіаресурсів як у роботі, так і в навчанні;

- організаційна грамотність – здатність планувати свій час так, щоб встигнути, все що заплановано;

- розуміння взаємозв'язків, які існують між різними людьми, групами та організаціями;

- комунікативна грамотність – це навички ефективного спілкування та співробітництва;

- продуктивна грамотність – здатність до створення якісних продуктів, можливість використання засобів планування.

Одним із важливих чинників вдосконалення системи підготовки професійних кадрів у навчальному закладі є активне використання в освітньому процесі сучасних інформаційних технологій.

Потенційні можливості підвищення ефективності навчального процесу, які закладені в застосуванні інформаційних технологій використовуються у педагогічній практиці далеко не повністю. Підвищити продуктивність застосування інформаційних технологій можна за рахунок більш повного використання досягнень сучасної педагогічної науки, оптимізації навчального процесу, активізації пізнавальної діяльності слухачів.

Впровадження хмарних технологій є неодмінною умовою створення педагогічних систем якісно нового рівня, що мають свої цілі, теоретичну базу, методику організації, функціонування та

оцінки, здатних забезпечити сучасні вимоги соціального замовлення на підготовку сучасних професіоналів.

Спрямування діяльності педагога до віртуалізації, використання хмарних сервісів та створення умов для формування мобільного учня дає підстави стверджувати, що учасники освітнього процесу отримують вільний доступ до різноманітних даних незалежно від матеріального становища, національності, місця проживання і стану здоров'я.

Список використаних джерел та літератури:

1. Акуленко, К. Ю. Методика впровадження організаційно-педагогічних умов формування готовності майбутніх економістів до професійної діяльності / Акуленко Катерина Юріївна // Науковий вісник Ужгородського нац. ун-ту. Серія : Педагогіка. Соціальна робота / голов. редактор Козубовська І. В. – Ужгород, 2013. – № 26. – С. 11-15.

2. Биков В. Ю. Хмарні технології, ІКТ-аутсорсинг і нові функції ІКТ підрозділів освітніх і наукових установ / В. Ю. Биков // Інформаційні технології в освіті. – 2011. – № 10. – С. 8-23.

3. Закон «Про освіту». Закон України від 05.09. 2017 р. № 2145-VIII, із змінами : станом на 19.01.2019 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.

4. Закон «Про національну програму інформатизації». Закон України від 04.02.1998 р. №74/98-ВР, із змінами : станом на 01.08.2016 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/74/98-%D0%B2%D1%80>.

5. Michael Miller. Cloud Computing: Web-Based Applications That Change the Way You Workand Collaborate Online / Miller Michael. – Que Publishing, 2008. – 312 p.

6. William Y. Chang, HosameAbu-Amara, Jessica Sanford. Transforming Enterprise Cloud Services / Y. William. – Springer, 2010. – 428 p.

Л. В. Потапкіна,
кандидат педагогічних наук, доцент
(м. Хмельницький)

ФУНКЦІЇ ДЛЯ РОБОТИ З МАСИВАМИ ТА БАЗАМИ ДАНИХ В ПРОГРАМІ MICROSOFT EXCEL

Метою даної статті є практичне представлення виконання дій з великими наборами даних, показати роботу з функціями обробки масивів та засобів для обробки табличних баз даних у програмі Microsoft Excel та здобути навички їх застосування.

Сучасний економіст у своїй практичній діяльності працює з великими масивами даних, що передбачає знаходження статистичних величин та виконання складних обрахунків із масивами (наборами) даних (множення, додавання, перестановки чисел та ін.).

В сучасному освітньому просторі, під час вивчення різноманітних дисциплін, втрачається зв'язок із реальіями практичної фахової підготовки спеціаліста, до його реальної професійної діяльності. Надзвичайно важливо розуміти викладачам-теоретикам, що настав такий час, коли усі завдання і приклади повинні бути пов'язані з реальними практичними задачами, такими, які виникатимуть перед молодим фахівцем в обраній ним сфері діяльності.

Сьогодні ми постали перед проблемою глобального використання інформаційно-комп'ютерних засобів, яким ми приділяємо більшу частину свого життя, і при цьому дуже низьку здатність розуміння і практичного використання прикладного програмного забезпечення.

В силу своєї діяльності та в процесі спілкування з колегами-практиками, які займають високі посади на підприємствах, фінансово-кредитних установах, страхових та інших організаціях, і аналізу їх спостережень, хотілося б зауважити, що на ринку праці затребувані економісти-спеціалісти із глибокими знаннями прикладного програмного забезпечення, знанням офісних програм, а саме вправне володіння можливостями електронних таблиць та баз даних. Тобто, мало

того, що спеціаліст має володіти глибокими знаннями економіки й аналізу економічних процесів, він повинен уміти грамотно обробляти, формувати, організовувати та представляти наявну інформацію за допомогою програмного забезпечення.

Завдань, функцій, пакетів, засобів в арсеналі програмного забезпечення – безліч. Дана стаття розкриває лиш частинку тих практичних функцій, які беззаперечно повинен уміти виконувати сучасний фахівець-практик економічної сфери, який щодня обробляє масу інформації, працює з величезними наборами даних, і табличних в тому числі.

Отримана інформація буде корисною і для викладачів математики.

Існує багато прикладів програмного забезпечення для роботи із таблицями (табличними даними), але наш приклад привчений програмі Microsoft Excel пакету програм Microsoft Office.

Отже, програма Microsoft Excel пропонує наприклад такі найбільш необхідні в професійній діяльності статистичні функції:

- «СРЗНАЧ» (обрахунок середнього значення),
- «МЕДІАНА» (отримання медіани ряду),
- «МОДА» (отримання моди),
- «СТАНДОТКЛОН» (стандартного відхилення),
- «ДИСПР» (розрахунок дисперсії) та ін.,

Робота з матрицями (масивами, великими наборами даних), якими переповнені задачі економіки:

- «МУМНОЖ» – множення матриць,
- «МОБР» – обернена матриця,
- «ТРАНСП» – транспонування матриці,
- «МОПРЕД» – отримання визначника матриці.

Хочемо представити алгоритм дій з масивами, тобто перелік правил, яких необхідно дотримуватись при роботі із великими наборами даних:

1. Визначити і виділити потрібну кількість комірок для розміщення вихідного результату. Наприклад, якщо масив має розмірність 4x4 і виконується множення його на число, то в результаті отримаємо масив розмірністю 4x4, відповідно це означає, що на початку роботи з такою дією необхідно виділити 16

комірок (розмірністю 4x4), в обраному місці виділяємо потрібні пусті комірки;

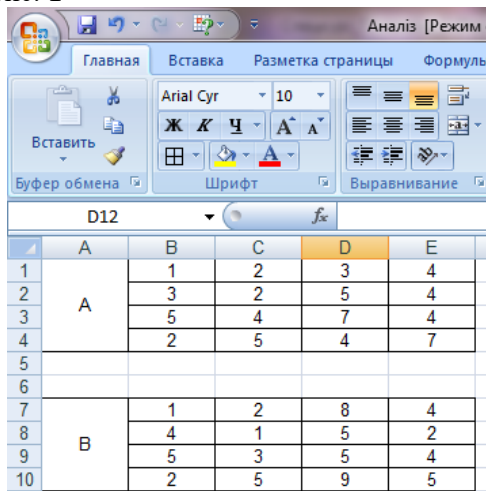
2. Ставимо «=»;

3. Вводимо потрібну функцію, вносимо необхідні аргументи функції;

4. Для розподілення отриманих значень по виділених комірках натискаємо комбінацію клавіш Ctrl+Shift+Enter.

Приведемо приклади для застосування функцій для роботи з масивами.

1. Дано дві матриці розмірності 4x4 А і В. Результат представлено на рис. 1

The screenshot shows the Microsoft Excel interface with the 'Formulas' ribbon active. The worksheet contains two matrices, A and B, and their element-wise multiplication result in column D. Matrix A is in the range A1:D4, and Matrix B is in the range E1:H4. The result in column D is calculated using the formula =A1*B1 in cell D1, which is then copied down to D4. The formula bar shows the formula =A1*B1.

	A	B	C	D	E
1		1	2	3	4
2		3	2	5	4
3		5	4	7	4
4		2	5	4	7
5					
6					
7		1	2	8	4
8		4	1	5	2
9		5	3	5	4
10		2	5	9	5

Рис. 1. Представлення вихідних даних

2. Знайдемо визначники матриць А і В (використаємо функцію МОПРЕД (матриця). Результат представлено на рис. 2

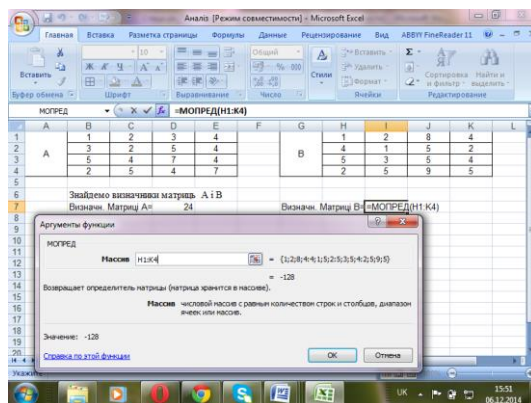

Рис. 2. Результат обрахунку визначника

3. Обрахунок транспонованої матриці A і B (використаємо функцію ТРАНСП (матриця). Результат представлено на рис. 3.

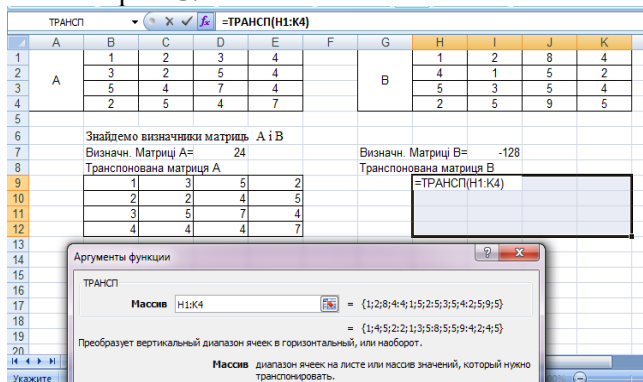

Рис. 3. Процедура розрахунку транспонування матриці

4. Обрахунок оберненої матриці A і B (використаємо функцію МОБР (матриця). Результат представлено на рис. 4.

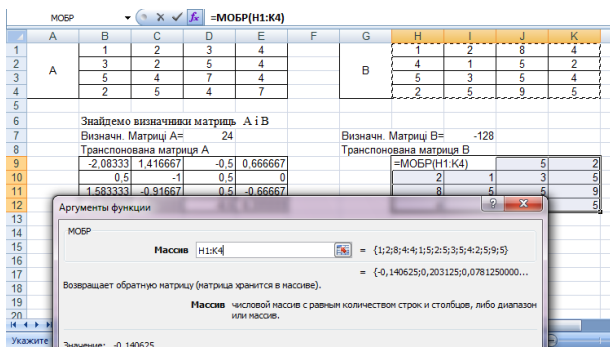

Рис. 4. Процедура розрахунку оберненої матриці

5. Множення матриць А і В (використаємо функцію МУМНОЖ (матриця; матриця). Результат представлено на рис. 5.

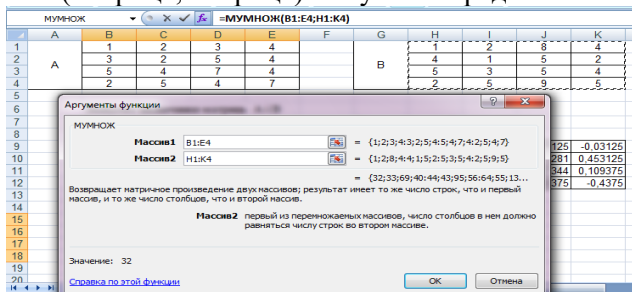

Рис. 5. Процедура розрахунку множення матриць

Якщо виконати усі ці приклади в зошиті, використовуючи відомі математичні прийоми, то звісно ви витратите часу на 80% більше ніж ви виконаєте цю роботу в програмі Microsoft Excel. Крім того виконання даних розрахунків здійснено на прикладі простих масивів, розмірність яких складає 4x4. Але після спроби виконати усі ці дії із простим масивом Вам не складе труднощів зробити аналогічні операції з масивами будь якої розмірності, і до того ж за лічені хвилини.

Наприклад, дано прізвища і заробітну плату 200 працівників і дані ці розташовані по горизонталі: перша стрічка прізвища, друга, під прізвищами – заробітна плата. Необхідно виконати дію розташування цих даних по вертикалі, тобто дані

мають бути в стовпчику. Уявіть собі скільки часу ви витратите, якщо будете використовувати загальновідомі способи перерозташування цих даних. А застосувавши функцію ТРАНСП (обрати діапазон), ви виконаєте дану операцію лічені секунди.

Але використання функцій для роботи з масивами при обробці великих обсягів даних це не єдине, що є в арсеналі програми Microsoft Excel. Функції роботи з масивами логічно перетворюються в виконання операцій з базами даних.

База даних (БД) – це сукупність структурованих даних, що відносяться до певної предметної області. Фактично БД – це програмна система зберігання та обробки двовимірних таблиць, в яких стовпці називаються полями, а рядки – записами. Запис представляє сукупність логічно пов'язаних різнотипних полів, а поле – елементарна одиниця структури БД. Параметрами поля є ім'я, тип та формат. Excel має можливість створювати лише прості БД, які складаються з однієї таблиці. Їх називають *списками*.

У подальшому будемо розглядати роботу із БД на прикладі списку «Виробнича програма підприємства», який містить ряд різнотипних полів із групами зі значеннями, що повторюються (рис. 6).

	A	B	C	D	E	F
1	Виробнича програма підприємства					
2	Виробник продукції	Продукція	Деталі	Потреба в деталях, шт.	Ціна деталей, грн.	Вартість деталей, грн.
3	Цех 4	15B110	20D310	110	210,00	23100,00
4	Цех 5	15B170	20D305	75	123,50	9262,50
5	Цех 3	15B090	20D310	100	210,00	21000,00
6	Цех 4	15B160	20D315	40	156,50	6260,00
7	Цех 5	15B170	20D310	80	210,00	16800,00
8	Цех 3	15B090	20D305	80	123,50	9880,00
9	Цех 5	15B170	20D300	100	185,75	18575,00
10	Цех 3	15B130	20D300	95	185,75	17646,25
11	Цех 5	15B140	20D320	75	105,35	7901,25
12	Цех 4	15B110	20D305	110	123,50	13585,00
13	Цех 4	15B110	20D300	80	185,75	14860,00
14	Цех 3	15B130	20D320	115	105,35	12115,25

Рис. 6. База даних «Виробнича програма підприємства»

Розглянемо технологію виконання типових операцій у БД.

Сортування табличних даних. Сортування табличних даних виконується з метою приведення їх у певний порядок для

перегляду й аналізу. При цьому числові дані розміщуються за зростанням та спаданням, а символічні – за абеткою чи в зворотному порядку.

У Excel можуть сортуватися як записи таблиць, так і значення їхніх окремих полів. В якості ключів сортування використовуються одне, два чи три обраних поля. Ключі ідентифікуються як стовпці робочого листа або як поля (стовпці) списку (бази даних), наприклад: «Виробник продукції», «Деталі», (А, В, ..., Z і т.д.) і т. п.

Необхідність упорядкування записів таблиці по двох ключах виникає, коли в першому ключовому полі міститься кілька однакових значень і, отже, результат сортування виявляється неоднозначним. При наявності ряду однакових значень і в другому ключовому полі, вводиться третій ключ. Усі ключі сортування діють незалежно один від одного. Перший ключ може, наприклад, розміщати дані за зростанням, а другий - за спаданням чи навпаки і т. д.

Попередження. Помилки, допущені користувачем при організації сортування, часто призводять до незворотних змін структури таблиць і фактично до втрати інформації. Щоб уникнути цього, перед сортуванням треба створювати копії таблиць-документів і працювати з ними.

Сортування записів БД виконується за командою **Дані – Сортування**, що активізує вікно діалогу (рис. 7).

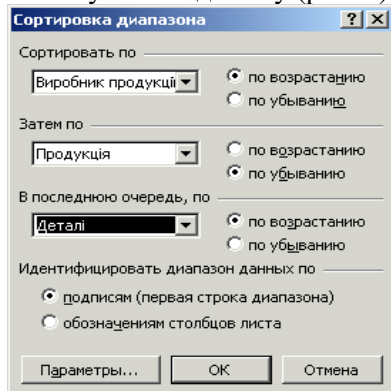

Рис. 7. Вікно «Сортування діапазону»

Використовуючи елементи управління цього вікна, можна:

- ідентифікувати обрані ключові поля за «підписами» чи «визначенням стовпців аркуша»;
- вибрати зі списків вікна один, два або три поля ключа;
- задати тип упорядкування значень обраних ключів («по зростанню» або «по спаданню») і виконати сортування (ОК).

Перед сортуванням варто створити копію БД і виділити діапазон комірок, де розміщені її записи (A2:F14).

Результат сортування записів за зростанням по полю «Виробник продукції», спаданням по полю «Продукція» і зростанням по полю «Деталі» представлено на рис. 8.

	A	B	C	D	E	F
1	Виробнича програма підприємства					
2	Виробник продукції	Продукція	Деталі	Потреба в деталях, шт.	Ціна деталі, грн.	Вартість деталей, грн.
3	Цех 3	15В130	20Д300	95	185,75	17646,25
4	Цех 3	15В130	20Д320	115	105,35	12115,25
5	Цех 3	15В090	20Д305	80	123,50	9880,00
6	Цех 3	15В090	20Д310	100	210,00	21000,00
7	Цех 4	15В160	20Д315	40	156,50	6260,00
8	Цех 4	15В110	20Д300	80	185,75	14860,00
9	Цех 4	15В110	20Д305	110	123,50	13585,00
10	Цех 4	15В110	20Д310	110	210,00	23100,00
11	Цех 5	15В170	20Д300	100	185,75	18575,00
12	Цех 5	15В170	20Д305	75	123,50	9262,50
13	Цех 5	15В170	20Д310	80	210,00	16800,00
14	Цех 5	15В140	20Д320	75	105,35	7901,25

Рис. 8. Результат сортування записів БД

Розрахунок проміжних підсумків. Проміжні підсумки розраховуються для полів, які мають значення, що повторюються. Такими підсумками можуть бути *сума, кількість, максимальне значення, середнє значення* тощо. Перед виконанням цієї операції БД має бути відсортована за значеннями поля, які повторюються. В результаті записи з однаковими значеннями вибраного поля будуть згруповані в блоки. Так, для формування проміжних підсумків по кожному цеху, дані початкової таблиці потрібно відсортувати за значеннями поля «Виробник продукції»; для отримання підсумків за кожним типом деталей – за полем «Деталі» тощо.

Визначивши підсумкове поле, необхідно далі встановити поля БД, де доцільно обчислити проміжні підсумки, а також характер самих обчислень. Стосовно підсумкового поля «Виробник продукції», приклади можливих проміжних підсумків за кожним виробником продукції наведені у таблиці 1.

Таблиця 1. Приклади проміжних підсумків

Характер обчислень	Поле, де підбивається підсумок	Операція
Загальна вартість деталей	Вартість деталей	Сума
Загальна потреба в деталях	Потреба в деталях	Сума
Максимальна ціна деталі	Ціна деталі	Максимум
Мінімальна ціна деталі		Мінімум
Середня ціна деталі		Середнє
Кількість різних типів продукції	Продукція	Кількість
Кількість різних типів деталей	Деталі	Кількість

Наприклад, нехай треба знайти, скільки різних типів деталей треба кожному цеху для виконання виробничої програми. З цією метою спочатку слід упорядкувати таблицю по полю «Виробник продукції». Далі, ввівши курсор у базу даних, подати команду **Дані – Висновки**. На екрані з’являється вікно «Проміжні висновки» (рис. 9).

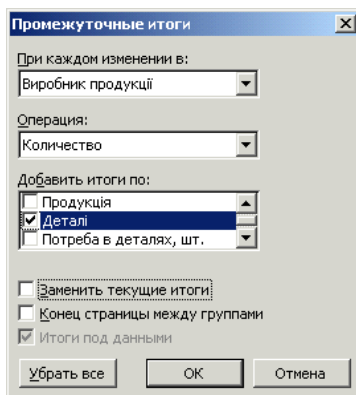

Рис. 9. Вікно проміжних підсумків

У цьому вікні зазначають такі параметри:

- у полі **При кожній зміні в:** у списку вибирають поле, що

має дані, які повторюються і які були заздалегідь відсортовані. У наведеному прикладі це поле «Виробник продукції»;

- у полі **Операція** у списку вибирають відповідну функцію для розрахунку. У прикладі це функція Кількість;
- у полі **Добавити висновки** що активізують перемикачі ліворуч від тих полів, значення яких необхідно розрахувати. У прикладі це поле «Деталі».

При розрахунку двох і більше операцій (поле **Операція**) знову активізують команд **Дані – Висновки**. В екранному вікні (рис. 8) зазначають відповідні параметри, при цьому перемикач **Замінити висновки** має бути неактивним. Наприклад, якщо треба додатково розрахувати для кожного цеху загальну вартість деталей, то у полі **Операція** слід вибрати функцію Сума, а у полі **Добавити висновки** по активізувати перемикач ліворуч від поля «Вартість деталей».

Після активізації кнопки <ОК> база даних матиме вигляд, показаний на рис. 9.

На цьому рисунку ліворуч міститься структура вкладеності рівнів даних. За допомогою кнопок з номерами 1, 2 і 3 на екрані відображаються: тільки загальний підсумок, будь-які підсумки та вся таблиця з підсумками. Маніпулюючи кнопками зі знаками «+» і «-», можна виключати (включати) ті або інші групи записів і здобувати нові підсумкові результати.

1	2	3	4	A	B	C	D	E	F
	1			Виробнича програма підприємства					
	2			Виробник продукції	Продукція	Деталі	Потреба в деталях, шт.	Ціна деталі, грн.	Вартість деталі, грн.
	3	Цех 3	15B090	20D305		80	123,50	9880,00	
	4	Цех 3	15B090	20D310		100	210,00	21000,00	
	5	Цех 3	15B130	20D300		95	185,75	17646,25	
	6	Цех 3	15B130	20D320		115	105,35	12115,25	
	7	Цех 3 Кількість	4						
	8	Цех 3 Итог						60641,50	
	9	Цех 4	15B110	20D300		80	185,75	14860,00	
	10	Цех 4	15B110	20D305		110	123,50	13585,00	
	11	Цех 4	15B110	20D310		110	210,00	23100,00	
	12	Цех 4	15B160	20D315		40	156,50	6260,00	
	13	Цех 4 Кількість	4						
	14	Цех 4 Итог						57805,00	
	15	Цех 5	15B140	20D320		75	105,35	7901,25	
	16	Цех 5	15B170	20D300		100	185,75	18575,00	
	17	Цех 5	15B170	20D305		75	123,50	9262,50	
	18	Цех 5	15B170	20D310		80	210,00	16800,00	
	19	Цех 5 Кількість	4						
	20	Цех 5 Итог						52538,75	
	21	Общее количество	12						
	22	Общий итог						170985,25	

Рис. 9. БД із проміжними підсумками

Для вилучення розрахованих проміжних підсумків слід установити курсор в БД й активізувати команду **Дані – Висновки** та кнопку <Прибрати все>.

Пошук та вибірка записів В Excel процедура пошуку та селекції записів бази організується за принципом збігу чи селективним способом.

Принцип збігу передбачає повну ідентичність критерію із значенням поля, що аналізується під час пошуку, аж до розмірів літер і кількості пропусків. Критерії при цьому подаються у вигляді текстової константи, дати або чисел, наприклад:

Цех 4; 20Д315; 27.02.06; 156,50 і т.д.

Селективний засіб пошуку реалізується за допомогою таких критеріїв, як відношення, логічні функції та шаблони. Наприклад:

15В*; Цех ?;

И(Ціна деталі, грн>=30; Ціна деталі, грн<=100);

ИЛИ(Вартість деталей, грн <=10000; Вартість деталей, грн>=20000),

де * – ознака будь-якої групи символів; ? - ознака того, що в цій позиції може міститися будь-який один символ;

критерій 15В* ідентифікує всі записи бази, які відносяться до всіх типів продукції;

критерій Цех ? ідентифікує всі записи з шифрами цехів від Цех 0 до Цех 9;

критерій И(Ціна деталі, грн>120; Ціна деталі, грн.<200) ідентифікує всі записи з цінами деталей від 120 до 200 грн;

критерій ИЛИ(Вартість деталей, грн <=10000; Вартість деталей, грн.>=20000) ідентифікує всі записи з вартістю деталей не більшою 10000 грн або не меншою 20000 грн..

Формування та введення критеріїв виконується за допомогою спеціальних функцій автофільтра чи розширеного фільтра. Результатом їх використання є списки вибраних записів БД.

Фільтрування даних за допомогою команди Автофільтр. За допомогою цієї команди здійснюється пошук та виведення на екран тільки тих даних, які задовольняють поставленій умові. Для цього курсор вводять у базу даних та

активізують команду **Дані – Фільтр – Автофільтр**. У верхній частині кожного стовпця БД з’являються кнопки розкриття списку (рис. 10).

Натисненням на цю кнопку обраного поля відкривається меню, яке містить всі можливі критерії цього поля і три опції «Все», «Перші 10...» та «Умова».

Фільтрування записів БД за критеріями списків полів. Виконується найбільш просто: зі списка-поля вибирається один з критеріїв і натискається кнопка <Enter>. Результат використання критерія Цех 4 по полю «Виробник продукції» наведено на рис. 11.

	A	B	C	D	E	F
1	Виробнича програма підприємства					
2	Виробник продукції	Продукція	Деталі	Потреба в деталях, шт.	Ціна деталей, грн.	Вартість деталей, грн.
3	Цех 4	15B110	20D310	110	210,00	23100,00
4	Цех 5	15B170	20D305	75	123,50	9262,50
5	Цех 3	15B090	20D310	100	210,00	21000,00
6	Цех 4	15B160	20D315	40	156,50	6260,00
7	Цех 5	15B170	20D310	80	210,00	16800,00
8	Цех 3	15B090	20D305	80	123,50	9880,00
9	Цех 5	15B170	20D300	100	185,75	18575,00
10	Цех 3	15B130	20D300	95	185,75	17646,25
11	Цех 5	15B140	20D320	75	105,35	7901,25
12	Цех 4	15B110	20D305	110	123,50	13585,00
13	Цех 4	15B110	20D300	80	185,75	14860,00
14	Цех 3	15B130	20D320	115	105,35	12115,25

Рис. 10. БД в режимі автофільтру

	A	B	C	D	E	F
1	Виробнича програма підприємства					
2	Виробник продукції	Продукція	Деталі	Потреба в деталях, шт.	Ціна деталей, грн.	Вартість деталей, грн.
3	Цех 4	15B110	20D310	110	210,00	23100,00
6	Цех 4	15B160	20D315	40	156,50	6260,00
12	Цех 4	15B110	20D305	110	123,50	13585,00
13	Цех 4	15B110	20D300	80	185,75	14860,00

Рис. 11. Результат фільтрування записів БД за критерієм «Цех 4»

Процес фільтрування може продовжуватися, якщо задати критерії і з інших полів-списків, наприклад, з поля «Продукція», далі з поля «Деталі» і т. д. Таким чином, фільтрування записів БД за критеріями зі списків полів може носити багатоступеневий

характер. При цьому критерії зв'язуються між собою логічною функцією «И».

Фільтрування записів БД за критерієм користувача. Функція автофільтра дозволяє створювати особисті критерії за допомогою опції «Перші 10...» та «Умова», які відповідно відкривають діалогові вікна «Накладення умов за списком» (рис. 12) та «Користувацький автофільтр» (рис. 13).

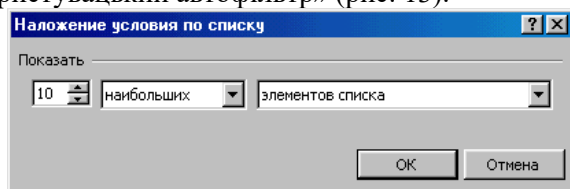

Рис. 12. Вікно «Накладення умов за списком»

Критерії першого вікна представляються кількістю найбільших (найменших) значень вибраного поля, а також числовим та відсотковим (%) обмеженнями на число виведених на екран значень (записів). Вважається, що записи БД заздалегідь відсортовані в порядку зростання значень вибраного поля, наприклад, поля «Ціна деталі, грн.». Сортування виконується за командою **Дані – Сортування**.

Критерії другого вікна за сутністю являються логічними функціями «И» та «ИЛИ».

На рис. 14 показано введення по полю «Ціна деталі, грн.» умови И(Ціна деталі, грн. «більше» 120; Ціна деталі, грн. «менше» 200).

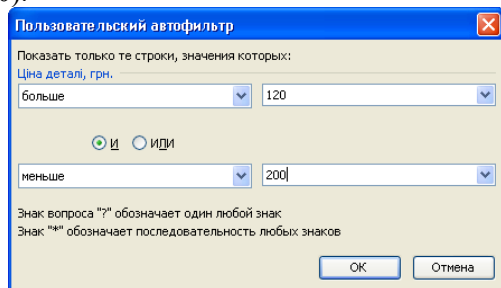

Рис. 14. Вікно «Користувацький автофільтр»

Результат фільтрування БД за таким критерієм зображено на рис. 15.

	A	B	C	D	E	F
1	Виробнича програма підприємства					
	Виробник продукції	Продукція	Деталі	Потреба в деталях, шт.	Ціна деталі, грн.	Вартість деталей, грн.
2						
4	Цех 5	15B170	20D305	75	123,50	9262,50
6	Цех 4	15B160	20D315	40	156,50	6260,00
8	Цех 3	15B090	20D305	80	123,50	9880,00
9	Цех 5	15B170	20D300	100	185,75	18575,00
10	Цех 3	15B130	20D300	95	185,75	17646,25
12	Цех 4	15B110	20D305	110	123,50	13585,00
13	Цех 4	15B110	20D300	80	185,75	14860,00

**Рис. 15. Результат фільтрування записів БД за критерієм
«Користувацький автофільтр»**

Для скасування команди **Автофільтр** треба подати знову команду **Дані – Фільтр – Автофільтр**. У результаті в БД з'являться всі значення, які були приховані після фільтрування даних.

Фільтрування даних за допомогою команди Розширений фільтр. Ця операція дає змогу, користуючись значеннями існуючої БД, створювати іншу базу, значення якої задовольняють поставленій умові.

Наприклад, нехай треба створити БД із записами, в яких потреба в деталях більше 90. Початкова БД зображена на рис. 6.

Для цього спочатку створюють критерій пошуку даних, який розміщується поза значеннями БД. Він складається із назв полів та умови, записаної під відповідною назвою поля. Копіюють назви полів у вільний рядок (наприклад, 16), під назвою «Потреба в деталях» створюють умову >90.

Далі вводять курсор у БД й подають команду **Дані – Фільтр – Розширений фільтр**. Відкривається діалогове вікно «Розширений фільтр» (рис. 16).

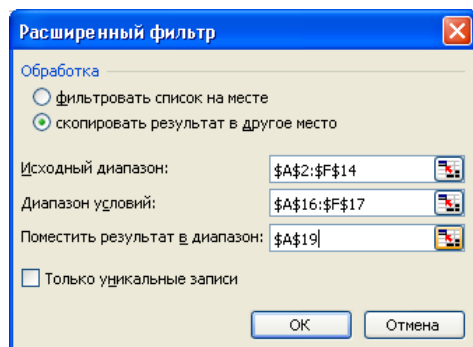

Рис. 16. Команда Розширений фільтр

В екранному вікні (рис.16) зазначають такі параметри:

- активізують параметр – **Зберегти результат в інше місце**;

- у полі **Вихідний діапазон** зазначають діапазон значень всієї БД, включаючи назви полів (A2:F14);

- у полі **Діапазон умов** зазначають діапазон комірок, в яких створено критерій (A16:F17);

- у полі **Розмістити результат в діапазон** зазначають адресу вільної комірки (A19).

Після цього активізують кнопку <OK>.

Починаючи із зазначеної комірки (в наведеному прикладі – A19), з'являється нова БД (рис. 17), значення якої відповідають поставленій умові (потреба в деталях більше 90).

15	Критерій пошуку					
	Виробни к продукції	Продукція	Деталі	Потреба в деталях, шт.	Ціна деталі, грн.	Вартість деталей, грн.
16						
17				>90		
18	Нова БД					
	Виробни к продукції	Продукція	Деталі	Потреба в деталях, шт.	Ціна деталі, грн.	Вартість деталей, грн.
19						
20	Цех 4	15В110	20Д310	110	210,00	23100,00
21	Цех 3	15В090	20Д310	100	210,00	21000,00
22	Цех 5	15В170	20Д300	100	185,75	18575,00
23	Цех 3	15В130	20Д300	95	185,75	17646,25
24	Цех 4	15В110	20Д305	110	123,50	13585,00
25	Цех 3	15В130	20Д320	115	105,35	12115,25

Рис. 17. БД, створена за допомогою команди Розширений фільтр

У режимі **Розширений фільтр** можна конструювати складні умови пошуку. Якщо у блоці критеріїв умови для окремих полів записані в один рядок, то ці умови зв'язуються логічною операцією «И», а якщо ці умови записані в різних рядках, то вони зв'язуються логічною операцією «ИЛИ». Для прикладу на рис 18 показана БД, яка створена із БД «Виробнича програма підприємства» (рис. 6) за умови пошуку

И(Виробник продукції=Цех 4; Ціна деталі, грн<170),

а на рис 19 – за умови пошуку

ИЛИ(Виробник продукції=Цех 3; Виробник продукції=Цех

5).

	A	B	C	D	E	F
15	Критерій пошуку					
	Виробник продукції	Продукція	Деталі	Потреба в деталях, шт.	Ціна деталі, грн.	Вартість деталей, грн.
16	Цех 4				<170	
17	Нова БД					
18	Виробник продукції	Продукція	Деталі	Потреба в деталях, шт.	Ціна деталі, грн.	Вартість деталей, грн.
19	Цех 4	15В160	20Д315	40	156,50	6260,00
20	Цех 4	15В110	20Д305	110	123,50	13585,00

Рис. 18. Умови пошуку зв'язані логічною операцією «И»

	A	B	C	D	E	F
15	Критерій пошуку					
	Виробник продукції	Продукція	Деталі	Потреба в деталях, шт.	Ціна деталі, грн.	Вартість деталей, грн.
16	Цех 3					
17	Цех 5					
18	Нова БД					
19	Виробник продукції	Продукція	Деталі	Потреба в деталях, шт.	Ціна деталі, грн.	Вартість деталей, грн.
20	Цех 5	15В170	20Д305	75	123,50	9262,50
21	Цех 3	15В090	20Д310	100	210,00	21000,00
22	Цех 5	15В170	20Д310	80	210,00	16800,00
23	Цех 3	15В090	20Д305	80	123,50	9880,00
24	Цех 5	15В170	20Д300	100	185,75	18575,00
25	Цех 3	15В130	20Д300	95	185,75	17646,25
26	Цех 5	15В140	20Д320	75	105,35	7901,25
27	Цех 3	15В130	20Д320	115	105,35	12115,25

Рис. 19. Умови пошуку зв'язані логічною операцією «ИЛИ»

Таким чином, ми розглянули приклади використання функцій роботи з масивами та роботу з базами даних в програмі Microsoft Excel.

Ці практичні рекомендації стануть у нагоді для викладачів різних спеціальних дисциплін та викладачів математики і інформатики при підготовці фахівців економічного напрямку. Адже наше завдання не лише спрямовувати студентів на вивчення новітніх інформаційно-комунікаційних засобів, а забезпечити вдаль їх освоєння і можливість практичного застосування у своїй професійній діяльності.

В. В. Рекіта,

студентка

Науковий керівник: С. І. Никитюк,

викладач англійської мови

(м. Кам'янець-Подільський)

ІДІОМИ В ТЕКСТАХ АНГЛІЙСЬКИХ ПІСЕНЬ

Безліч музичних творів, що складаються з інструментальної та текстуальної частин, можна розглядати не тільки з позиції музикознавства, але й як об'єкт мовознавчого аналізу.

Мета тез – дослідити і вивчити ідіоми в текстах англійських пісень Адель та Пола Маккартні; прослідкувати закономірності вживання ідіом у різних музичних поколіннях.

Тексти пісень відносяться до лірики і характеризуються яскраво вираженим суб'єктивним ставленням до почуттів та емоцій співачки. Це ліричний монолог автора, в якому міститься виклик тузі, болю та розпачу. Композиції дуже динамічні і емоційні.

Нами було проаналізовано тексти шести пісень з різних альбомів співачки Адель: «Right as rain», «Someone like you», «Sweetest devotion», «Rolling in the deep», «Love in the dark» та «Set fire to the rain». Ми проаналізували тексти пісень в цих альбомах, і

зосередили свою увагу на найпопулярніших ідіомах, які можна вживати і в повсякденному спілкуванні.

У пісні «Right as rain» [1] є однойменна ідіома *right as rain*, що означає «повністю правильно, цілком справедливо, ідеально». Рядки «Cause who wants to be right as rain, it's better when something is wrong» можна перекласти «Хто хоче, щоб у нього все було ідеально? Краще, коли щось не так». Ідіома відноситься до групи ідіом з природним походження та до семантичної групи «радість, задоволення, успіх».

Популярною в піснях є фраза *go ahead (and do something)* має переклад «продовжувати, робити що-небудь». У творчості виконавиці цей вираз зустрічається 5 разів. Тобто рядок «Go ahead and steal my heart» має переклад «Давай продовжуй та вкради моє серце». Семантична група даного виразу – «намір».

У пісні «Someone like you» [1] зустрічається ідіома *out of the blue*, яка має значення «несподівано, без попередження, як сніг на голову». Рядок «I hate to turn up out of the blue uninvited» перекладається як «Я ненавиджу з'являтися, як грім серед ясного неба». Семантичне значення «намір», а етимологічно – пов'язана «з кольоровим компонентом».

Вираз *to have the time of one's life* означає: «відмінно проводити час».

«Only yesterday was the time of our lives» має переклад «Тільки вчора були найщасливіші моменти нашого життя». Семантична група «радість, задоволення, успіх».

Пісня «Sweetest devotion» [1] також багата на ідіоми, серед яких найпопулярнішими є *tear down (something)*, що має переклад «руйнувати що-небудь, зносити», та вираз «That tears down my walls» – «Це руйнує мої стіни». Семантична група «волевиявлення».

Ідіома *go under* позначає «зазнати невдачі, провалитися, банкрутувати». У рядку пісні «I'll go under and all over for your clarity» означає «Я зазнаю невдачу, заради твоєї чистоти». Семантична група «гнів, роздратування, помста».

У тексті пісні «Rolling in the deep» ідіома *fever pitch* у Dictionary of Idioms [3] пояснюється таким чином: «If you say that a feeling or a situation has reached fever pitch, you mean that people's

emotions have become so strong that they can only just control themselves», що перекладається:

«Якщо ви говорите, що це почуття або ситуація досягла апогею, ви маєте на увазі, що емоції людей стали настільки сильними, що вони можуть тільки контролювати себе».

«Reaching a fever pitch» поетично перекладається «той, хто досягає лихоманки». Семантична група «почуття». У пісні зустрічається така фраза: «Finally, I can see you crystal clear», що перекладається як «Нарешті я бачу тебе кристально чітко». Clear as crystal означає «прозорий, зрозумілий».

У рядку пісні «Love in the dark» [1] «Don't try to change my mind», ідіома change one's mind перекладається як «поміняти, змінити рішення, передумати». «Не намагайся змінити мою думку» відноситься до семантичної групи «намір».

Вираз «I'm being cruel to be kind» – «Я стаю жорстокою в ім'я добра» походить від ідіоматичного виразу you have to be cruel to be kind. Семантична група «намір».

Співачка відома своїми власними доробками відомих ідіом, наприклад, у пісні «Right as rain» [1] no room in my bed, переклад якої, «немає місця у моєму ліжку».

Адель послалася на відому ідіому «no room to swing a cat», яка має подібний переклад. Ідіома побутова, семантична група «недружелюбність, ворожість, жорстоке ставлення». Тому переклад фрази «I'm tired there ain't no room in my bed», буде означати «Я втомилася і немає місця в моєму ліжку». Виконавиця, використовуючи метафору, порівнює своє життя з ліжком і наголошує, що «в її житті для нього немає жодного місця».

Ще однією ідіомою, яка має неоднозначний характер, є «Set fire to the rain» [1]. Фраза «But I set fire to the rain» перекладається як «Але я підпалила потоки дощу».

Paul McCartney використовує дуже глибоку метафору, щоб описати, як закінчилися її відносини з коханою людиною. Метафора, очевидно, відкрита для багатьох інтерпретацій, але я думаю, що є деякі основні речі, які вона намагається сказати. Під таким виразом, як «підпалила дощ», Paul McCartney має на увазі те, що вона має сміливість протистояти ситуації, яка спустошила її. вона продовжує говорити, що біль залишився в її душі і вона

глибоко зворушена ситуацією, тому що все, що мало для неї значення було сконцентровано в її партнері. Вираз відноситься до семантичної групи «гнів, роздратування, помста» [2].

Таким чином, у ході нашого дослідження було виявлено 12 ідіом з такими семантичними групами: намір;радість, задоволення, успіх;гнів, роздратування, помста; почуття;недружелюбність, ворожість, жорстоке ставлення.

Вміле використання фразеологічних одиниць в текстах сучасної англійської періодики робить мову більш яскравою, виразною, емоційно забарвленою і викликає у читача певні асоціації.

Список використаних джерел та літератури:

1. Terry O'brien «Little Red Book of Idioms and Phrases Rupa Publications Private Limited, 1 Mar. 2011.
2. Michael McCarthy «English Idioms in Use Intermediate Book with Answers: Vocabulary Reference and Practice» Cambridge University Press; 2 edition, August 4, 2017.
3. Christine Ammer «The American Heritage Dictionary of Idioms Houghton Mifflin Harcourt», 1 edition, April 1, 1997.

Л. О. Савчук,

*кандидат педагогічних наук, доцент
(м. Хмельницький)*

ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ СПЕЦІАЛІСТІВ У СУЧАСНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ

В сучасних умовах інформатизації українського суспільства і розвитку інтернет-технологій затребуваною проблемою стала проблема інформаційної культури. Інформаційна культура характеризує рівень організації інформаційних процесів, ступінь задоволення потреб студентів в інформаційному спілкуванні. Рівень інформаційної культури визначається засвоєними знаннями та набутими вміннями в галузі

інформаційних процесів і комп'ютерних дисциплін, а також здатністю комфортно існувати в сучасному інформаційному суспільстві.

Формування інформаційної культури є важливим аспектом підготовки сучасного фахівця. Він включає соціальний, педагогічний, психологічний, організаційний, технічний та виховний компоненти. Інформаційну культуру особистості досліджували Є. В. Данильчук, О. Б. Зайцева, Н. А. Тепла, А. В. Шаблова та інші науковці, і всі вони зазначали, що інформаційна культура є невід'ємною частиною загальної культури людини.

Наявність інформаційної культури передбачає також володіння знаннями, необхідними для професійної діяльності з використанням технічних засобів, програмного забезпечення та сучасних сервісів і додатків. Орієнтація у світі інформаційних технологій, гнучкість та адаптивність мислення, знання та розуміння ролі інформації в історії людства, знання правового забезпечення інформаційної діяльності – це ті напрямки, які формують нову, інформаційно культурну особистість. Важливість знання для формування якостей особистості підкреслив німецький учений Г. Йонас, який вважає, що «знання... необхідне моральній волі, аби гарантувати моральність поведінки» [1, с. 18].

Термін «інформаційна культура» включає оптимальні способи поводження з будь-якою інформацією та її представлення у вигляді, зручному для подальшого використання для вирішення теоретичних і практичних задач; технології виробництва, збереження, аналізу, пошуку та передачі інформації; розвиток системи освіти і підготовки людини до ефективного використання інформаційних засобів та інформації у професійній діяльності та побуті [3, 4].

Наведемо типологію програмних засобів навчання, яку ми використовуємо у рамках формування інформаційної культури фахової підготовки майбутніх спеціалістів.

Отже, до програмних засобів належать: навчальні програмні засоби; інформаційно-пошукові та інформаційно-довідкові програмні засоби; системи мультимедіа та гіпермедіа; програмні засоби-тренажери; імітаційні та моделюючі програмні

засоби; системи штучного інтелекту; програмні засоби міжкомп'ютерного зв'язку, сервісні програмні засоби; CASE – засоби.

Навчальні програмні засоби, забезпечують інформування суми знань, формування умінь та навичок навчальної та практичної діяльності. Вони сприяють засвоєнню необхідного рівня знань завдяки зворотному зв'язку, реалізованому засобами програм. Прикладом можуть бути такі програмні засоби як електронний підручник. Аналізувати, представляти, використовувати необхідну інформацію з електронних джерел, систематизувати та робити висновки – цінний результат інформаційної культури.

Інформаційно-пошукові та інформаційно-довідкові програмні засоби дають можливість пошуку, вибору та виводу необхідної користувачеві інформації. Їхнє методичне призначення полягає у формуванні умінь і навичок по систематизації інформації. Заслужовують на увагу такі пошукові комплекси, як Інтернет-пошукові системи (Rambler, UAPortal, Google, Meta), довідкові системи операційних систем (Linux, Microsoft Windows), офісних пакетів (Open Office.org, Microsoft Office), інструментальних систем (мови програмування C++, Delphi).

Системи мультимедіа та гіпермедіа. Реалізація мультимедійних технологій у комп'ютерних системах відкриває якісно новий рівень обробки інформації, що безперечно є важливим при формуванні інформаційної культури, інформаційного етикету студента. Можливість працювати із різними видами інформації розкриває класичне поняття «мультимедійність». Це означає, що звук, відеофрагменти, комп'ютерна графіка та анімація можуть бути скомпоновані та відображені у естетичній та зручній для сприйняття формі. Мультимедійну технологію подання інформації використовують сучасні навчальні системи, ігрові та навчально-ігрові комплекси, що здійснюють реальний вплив на формування світогляду студентів. Гіпермедіа технології надають можливість для роботи з текстами: аналізувати тексти великого обсягу, виділяти у них ключові об'єкти, організовувати перехресні посилання між ними.

Програмні засоби-тренажери, призначені для

відпрацювання умінь та навичок навчально-пізнавальної діяльності, здійснення самостійної роботи студентів при закріпленні раніше вивченого матеріалу. Але варто не втрачати почуття міри і часу на запальне відпрацювання навичок, адже збереження здоров'я при роботі з комп'ютерним обладнанням – теж компонент інформаційної культури.

Імітаційні програмні засоби представляють певний аспект реальності для вивчення його основних структурних, або функціональних характеристик за допомогою деякого обмеженого числа параметрів.

Моделюючі програмні засоби надають у розпорядження майбутнього фахівця основні елементи й типи функцій для моделювання певної реальності. Вони призначені для створення моделі об'єкта, явища, процесу або ситуації, як реальних, так і віртуальних, з метою їхнього вивчення та дослідження. В результаті своєї творчої практичної діяльності студенти створюють кінцевий продукт у вигляді моделі. Нові знання та уміння забезпечують розвиток комунікативних навичок, інформаційної культури загалом.

Системи штучного інтелекту. Експертні системи. Зазначимо, що основними напрямками проведення досліджень в області штучного інтелекту є моделювання окремих функцій творчих процесів, розробка комплексного інтелектуального інтерфейсу для персональних комп'ютерів, внутрішня інтелектуалізація комп'ютерів, робототехніка тощо. Одним із найбільш вагомих досягнень штучного інтелекту є експертні системи. Експертна система – це обчислювальна система, яка використовує спеціалізовані бази знань для розв'язування задач, важких для експерта-людини, та одержує результати і здатна приймати рішення на рівні експерта-професіонала. Областями застосування інформаційної культури є діагностика, моніторинг, прогнозування подій майбутнього на основі моделей минулого, планування, проектування, управління.

Тенденції розвитку штучного інтелекту дозволяють стверджувати, що одним із основних напрямів у цій галузі є експертні системи реального часу. Експертні системи поєднують в собі як універсальні технології побудови сучасних інформаційних

систем так і спеціалізовані методи інформаційної культури засновані на правилах міркування, активної об'єктної графіки, структурованої природної мови для представлення бази знань, а також інтегрує технології систем, заснованих на знаннях, з технологією традиційного програмування.

Програмні засоби міжкомп'ютерного зв'язку, сервісні програмні засоби. При фізичному з'єднанні двох, або більше комп'ютерів утворюється комп'ютерна мережа. Мережеві програмні засоби призначені для телекомунікаційного спілкування студентів між собою, а також з бібліотеками, лабораторіями, установами освіти з дотриманням правил інформаційного етикету. Комп'ютерна етика пов'язана з розглядом технічних, моральних, юридичних, соціальних, політичних і філософських питань.

Сучасне інформаційне суспільство – це суспільство знань і високих технологій. Інформація у такому суспільстві стає першочерговою потребою, продуктом людської діяльності, джерелом знань, основою планування, прогнозування і моделювання, одним з чинників прийняття рішень і управління процесами у суспільстві.

Інформативне суспільство потребує творчих особистостей, що вміють вчитися, адаптуватися до постійно змінних життєвих ситуацій, здатних шукати шляхи нестандартного вирішення ситуацій. Важлива умова формування інформаційної культури особистості – це наявність загальної культури мислення. Завдання педагога направлене на розвиток інтелектуальних умінь: здатність аналізувати, синтезувати, знаходити причинно-наслідкові зв'язки, узагальнювати, робити висновки, класифікувати, порівнювати. Сформована особистість буде здатна сприймати ринкові нововведення, вільно оперувати основними інформаційними поняттями, адаптуватися до життєвих змін та бути затребуваною на новому ринку праці.

Список використаних джерел та літератури:

1. Йонас Г. Принцип відповідальності. У пошуках етики для технологічної цивілізації. пер. з нім./ Г. Йонас. – Київ : Лібра, 2001. – 400 с.

2. Закон України «Про інноваційну діяльність» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/40-15>. – Назва з титул. екрану.

3. Кравец В. А., Кухаренко В. Н. Вопросы формирования информационной культуры [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.e-joe.ru/sod/00/4_00/ku.html.

4. Нурмеева Н. Р. Формирование информационной культуры как отражение современных трендов информационного общества [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ifets.ieee.org/russian/depositary/v11_i4/html/11.htm EducationalTechnology&Society 11(4), 2008.

М. А. Сомик,
студентка

Науковий керівник: С. І. Никитюк,
викладач англійської мови
(м. Кам'янець-Подільський)

WORLD PROBLEMS OF CYBERBULLYING

Cyberbullying includes sending, posting, or sharing negative, harmful, false, or mean content about someone else. It can include sharing personal or private information about someone else causing embarrassment or humiliation. Some cyberbullying crosses the line into unlawful or criminal behavior. This phenomenon is widespread throughout the world and in each country its percentage of cyberbullying.

One of the main countries where distributed cyberspace is the United States. The greatest number of cases of online violence is defined there. Almost every fourth teenager suffers from bullying from their peers. It is given one example of some case and consequences after that. The 16-year-old Jed Prest was compelled to become a hostage in his own house, provoking a suicidal attempt as a result of a cyber-bullying that began because of his disagreement with a group of boys at school. Multiforms of bullying included: night-time jokes, chat rumors, offensive text messages, silent terror (boycott) in school [5].

In Ireland are not the same situation. 66% of the students said that they had never been bullied. 14% had been victims of traditional forms of bullying. 10% had been victims of cyberbullying, and the remaining 10% had been victims of both traditional forms of bullying and cyberbullying. Although online bullying in Ireland stands at 4% according to Arrow DIT, this lower than the European average which stands at 6%, and half that of the UK where 8% reported being cyberbullied. Traditional forms of bullying in Ireland occur more often than in Europe [3].

In mainland China, cyberbullying has yet to receive adequate scholarly attention. A study investigating the risk factors of cyberbullying sampled 1438 high school students from central China. Data showed that 34.84% had participated in bullying and 56.88% had been bullied online.

A study on cyberbullying in Hong Kong chose 48 out of 7654 students from elementary school to high school who were classified as potential aggressors related to cyberbullying. 31 out of 48 students declared they barely participated in cyber-attacks. It is common among high school students (28 out of 36 students) to participate in social media platforms. 58% admitted to changing a nickname for others, 56.3% to humiliation, 54.2% to making fun of someone, and 54.2% to spreading rumors. The Hong Kong Federation of Youth Groups interviewed 1820 teenagers, 17.5% of whom indicated having experienced cyberbullying. This included insults, abuse, and the publishing of personal private pictures on social media without permission [3].

According to recent research, in Japan, 17 percent (compared with a 25-country average of 37 percent) of youth between the ages of 8 and 17 have been victims of online bullying. The number shows that online bullying is a serious concern in Japan. Teenagers who spend more than 10 hours a week on the Internet are more likely to become the targets of online bullying. Only 28 percent of the survey participants understood what cyberbullying is. However, they do know the severity of the issue.

In Ukraine, according to various data, about 67% of children encountered bullying in peer circles. About 40% of those children who encountered bullying cases never tell their parents. At the same time,

44% of those who observed being bullied over their peers did not respond to such facts because of fear of being subjected to similar bullying. Most often, the reasons for persecution by peers are appearance, persuasion and potentially victimal behavior (the most vulnerable to the bullying are shy, with exemplary behavior children, as well as children who, due to different life circumstances, are «closed in themselves», are closed for communication) [4].

According to the opinion of many residents of different countries, even those who do not have a widespread cyberbullying, they believe that harassment of children should be punishable, both for parents and for school administration, since cyberbullying is a major danger because of which children sometimes become too depressed, husbands, mentally unstable and commit suicide. The phenomenon of cyberbullying is an act of social Internet violence. After all of the foregoing, one can conclude that cyberbullying is most widespread in the United States and sometimes in Ukraine and Russia, but without such lethal consequences. Concluding the article, it should be emphasized that in order to ensure the safety of adolescents, it is necessary that no cases of harassment be left out of attention.

References:

1. Кібернасильство (кібербулінг) серед учнів загальноосвітніх навчальних закладів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.jurnaluljuridic.in.ua/archive/2016/3/38>. – Назва з титул. екрану.
2. Покарання за знущання. *Експрес*. № 8. 2019. 21-28 січ. С. 9.
3. Cyberbullying [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://en.wikipedia.org/wiki/Cyberbullying>. – Назва з титул. екрану.
4. Регулювання проблеми булінгу на законодавчому рівні: перші кроки України та світовий досвід [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuviap.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=4110:regulyuvannya-problemi-bulingu-na-zakonodavchomu-rivni-pershi-kroki-ukrajini-ta-svitovij-dosvid&catid=8&Itemid=350. – Назва з титул. екрану.

5. Кібербулінг або агресія в інтернеті [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://surowatka.tk/kiber-buling-abo-agresiya-v-interneti>. – Назва з титул. екрану.

К. О. Стратейчук,
студентка

Науковий керівник: С. І. Никитюк,
викладач англійської мови
(м. Кам'янець-Подільський)

PHENOMENON OF THE BRITISH PAPER «THE BBC»

Nowadays, we can find necessary information in different way, for example in Wikipedia or some other internet resource, but at all ages, newspapers were the most popular and powerful weapon.

Both now and always, people trusted more newspapers, because as a rule, there are only established facts and always «spot news». If in the town or city was a dreadful accident or someone died a painful or even famous person was caught on affair in the evening or at night, so then in the morning this news was on the first page.

The aim of the research is to find out the development and changes of «The BBC» under the world's progress. Some researchers such as Mitchell Stephens and Matthias A. Shaaber investigated the history and development of newspaper and highlight these problems.

The first newspaper were published in 1609 in German, but unfortunately, we do not know where it was because on that papers were not any information about town where it was written. Some scholars guess that it was connected with government prosecution. Soon after that such publication shared on the other European country and of course England is not an exception. «An English official at the time complained that his country was being quot; reproved in foreign parts quot; because it lacked a publication to report quot; the occurrences every week» [4].

One scientific sources tell us that the first English publication was on September 24, 1621. Its headline was «Corante, or weekly newes from Italy, Germany, Hungary, Poland, Bohemia, France and the

Low Countreys». Under the initials, N.B. In that period were known only two active writers in London with such initials – Nathaniel Butter and Nicholas Bourne.

But one of the most important newspapers was an Oxford Gazette (today it calls «London Gazette». This newspaper has very interesting history of creation.

In 1655 autumn was very dangerous. England suffered from noisome pestilence and King Karl II crossed over to the Oxford for escaping his family and himself.

The king wanted to know what was going on in London, but he was afraid even to touch any things from London and the newspaper was not an exception. On his order, the first issue of the Oxford Gazette was published in November 7, 1665. At the request of the king, it was published two times a week. Journalist Henry

Maddien published the first issue. Oxford Gazette impressed the king so much and when he returned to London in January, the newspaper continued to develop there [6].

Nowadays newspapers are still actually. Most people, especially in Great Britain, prefer newspaper more than internet resources. About 30,000,000 newspapers are sold every day in Great Britain and North Ireland. Generally, British and American press divided into quality press, yellow press and general press. Quality press includes magazines and newspapers, where is impartial and balanced submission of information. General press involves political materials. What about yellow press, so this one includes bad quality and “cheep” information for making agiotage [5].

How we can see that newspapers and magazines belong to quality press where most of all truthful and verified information. There are a lot of popular newspapers and magazines and which people trust most of all: «The Sun», «The Metro», «The Daily Mail» and «The BBC».

But in this article wider sphere of broadcasting – The BBC was investigated. The BBC is not only a newspaper or radio, or television program. Originally it was called “The British Broadcasting Company” and was created on 18 October 1922 by Marconi (an Italian inventor and electrical engineer) and group of leading wireless manufacturers. Modern logo «BBC» used since 4 October 1997.

Daily broadcasting began in Marconi's London studio, 2LO, in the Strand, on November 14, 1922 [3]. At the end of 1922 General Manager of the BBC was John Reith, a 33-year-old Scottish engineer. On 14 December 1922 John Charles Walsham Reith become a General Manager of the BBC. He was not guided any standards, established aim or even rules, he just began experimenting and innovating. This led to the expansion of the service. Also he was the first editor of the «The Radio Times». The Radio Times was a daily magazine of BBC, which was published on Tuesdays, includes a program guide for the next Saturday to Friday, and was produced from 1923 to 2011. Now it is attached to publishing house of the Immediate Media Company [2].

In February 1924 the Astronomer Royal Sir Frank Watson Dyson and John Reith the Director General of the BBC invented a Greenwich Time Signal (GTS) which also called the «pips». These six «pips» were created to mark the start of every hour on BBC radio. Today we can hear the GTS on BBC Radio 4, and other BBC networks. This principle exists in other countries as well [3].

In January 1927 Royal Charter established the BBC as the British Broadcasting Corporation. The first Director-General was Sir John Reith. The Charter determined the aims and obligations of the BBC. The Director-General and senior staff were blame for detailed implementation of that policy.

In November 1929 John Logie Baird first tested television. Mechanical means pictures were black and white. They were flickered, consisting of just 30 lines definition.

Analyzing the BBC's statistic we can highlight that their followers prefer articles about famous people, include royal family (50%), less per cent have articles about disaster (16%) and about politics, weather and sport only 12,5% [1].

Today The BBC is considered as one of the oldest national broadcasting organization. This is the largest broadcaster in the world by number of employees. The headquarters located in Westminster, London. Since 1 April 2014, it has also spread broadcasts in 28 languages around the world and provides comprehensive TV, radio, and online services in Arabic and Persian.

References:

1. The BBC [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.bbc.com/news/uk-46566544>. – Назва з титул. екрану.
2. The BBC Story – History of the Radio Times [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://web.archive.org/web/20130303123102/http://www.bbc.co.uk/historyofthebbc/resources/in-depth/radio_times.shtml. – Назва з титул. екрану.
3. History of the BBC – 1920 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.bbc.com/timelines/zxqc4wx>. – Назва з титул. екрану.
4. Mitchell Stephens. History of Newspapers. For Colliers Encyclopedia [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.nyu.edu/classes/stephens/Collier%27s%20page.htm>. – Назва з титул. екрану.
5. Matthias A. Shaaber. The History of the First English Newspaper. Journal article. Vol. 29, No. 4 (Oct., 1932), pp. 551-5876.
6. The Gazette. Official Public Record [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.thegazette.co.uk/all-notice/content/14>. – Назва з титул. екрану.

Л. І. Успенська,
практичний психолог
(м. Хмельницький)

ІННОВАЦІЇ В ОСВІТНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ: ПОЗИТИВНІ ТА НЕГАТИВНІ АСПЕКТИ

Перехід України в режим інноваційного розвитку суттєво прискорив процеси реформування освіти. В центрі уваги провідних освітянських законів, концепцій, доктрин виступає компетентна, духовна, конкурентоздатна особистість. Інноваційні процеси стають основою нової філософії освіти, що відповідає таким вимогам: урахування особливостей сучасного навчального процесу, його змісту й структури, циклів життєдіяльності учнів, їх здібностей, інтересів і нахилів; спрямування на моделювання

освітньо-виховного середовища, його організаційних, методичних змістових компонентів, зважаючи на типові та індивідуальні відмінності між учнями, форми їх прояву у сфері комунікативних відносин і в пізнавальній діяльності, досвід взаємодії школярів із навколишнім світом; варіативність та особистісно орієнтована спрямованість навчально-виховного процесу, унаслідок чого знання, уміння й навички школярів перетворюються на засіб розвитку їх пізнавальних і особистісних якостей, забезпечують їх здатність бути суб'єктом власного розвитку; забезпечення цілісного психолого-дидактичного проектування навчального процесу в умовах рівневої та профільної диференціації навчання [2, с. 56].

Однак на шляху реалізації інновацій в освітньому процесі трапляється чимало перешкод. Прагнення педагогів-новаторів щось змінити нерідко «розбиваються» об сутність самої системи: в її основі психологічні процеси, які покликані формувати людину із заданими властивостями. Чого очікує учень від школи? Задоволення пізнавальних інтересів, можливості самоствердження, самореалізації. На що зорієнтований учитель? На обов'язкове виконання навчальної програми, яка визначає не тільки однакові мету, зміст, обсяг, а й навіть темп засвоєння інформації та способи її обробки. У масовій школі вчитель вимушений «гнатися» за програмою, не зважаючи на те, засвоїли учні навчальний матеріал з даної теми, чи ні. До того ж не враховується і те, що використання тієї чи іншої педагогічної технології на уроці (наприклад, проблемне, інтерактивне навчання, технології формування критичного мислення) вимагає, як правило, більшої затрати часу (як визначили американські дослідники – це приблизно на 20% більше). Через брак часу вчитель вимушений реалізувати репродуктивну, а не партнерську освіту. А вона сьогодні не є конкурентноспроможною на ринку праці. Таким чином, маємо невідповідність психологічних установок, що неминуче породжують конфлікт, який вже набув ознак системності та замкнутого кола.

Як психологу, мені не байдуже те, до яких наслідків призводить та чи інша діяльність людини. «Насолоджуючись» спостереженням за щорічними реформами освіти, щоразу думаю: а

що за цим стоїть, до чого призведуть ці зміни, знову черговий експеримент..., тому маю деякі висновки з власних спостережень.

Спочатку мене зацікавило саме поняття «інновація». Інновації – об'єкти впровадження чи процес, що веде до появи чогось нового – новації. До наукового лексикону цей термін вперше ввів Й. Шумпетер, що в буквальному перекладі означає «втілення наукового відкриття, технічного винаходу в новій технології або новому виді виробу». Крім того, інновація розглядалася Й. Шумпетером як нова функція виробництва, її нова комбінація:

- Нововведення, упровадження нових ідей, технологій, видів продукції тощо в організацію продукції, виробництво, управління підприємством та галуззю.

- Щось, що сприймається як нове, як нововведення.

- Форма керованого розвитку вже наявних систем.

- Процес, в ході якого винахід або відкриття доводиться до стадії практичного застосування і починає давати економічний ефект.

- Нове прикладання науково-технічних знань, що забезпечує ринковий успіх.

- Термін «інновація» набув розповсюдження в американському менеджменті, але сьогодні активно використовується і в Україні [4].

Безліч джерел говорять про те, що мета інноваційного процесу – якісні і кількісні зміни.

Нещодавно у соціальній Інтернет мережі «Фейсбук» побачила цікаве повідомлення про те, що у Великобританії в результаті багаторічного вивчення і дослідження радянської системи освіти дійшли до висновку, що їхнім школам необхідна саме вона. Можна припуститись думки, що консервативна Англія воліє дотримуватись всього надійного, перевіреного часом чи ба навіть того усталеного, що є на всі 100% досконалим. Що ж приваблює Британську систему освіти в нашій колишній? На думку автора повідомлення, радянські підручники Розенталя, Ландау, Колмогорова виявилися найкращими у світі. Все ж таки в нас непогано колись викладали математику, фізику, філологію.

А чи можемо ми сьогодні похизуватися міцними знаннями з математики чи мови? У нас є безліч інноваційних інструментів! Чого ж все таки нам не вистачає? Можливо, відповідь криється у найпростішому...

Так, у радянській системі освіти не було особистості учня, був колектив, і якщо ти не такий як усі – мусив «вирівнятися» або допоможуть вирівнятися. Методи педагогіки були досить жорсткі. Постать вчителя була бездоганною у свідомості учнів радянської школи. Але ж методики викладання предмету були такі, що давали «на виході» результат. Багато було тих, кому за просто було вступити до ВУЗу на технічний факультет, і без репетиторів!

Так, на підтримку власного міркування, хочу навести приклад думки педагога-вченого А. Адамського. Він не розглядав інновацію, як «панацею від усіх освітніх проблем». Він указував на те, що тільки наївна людина може стверджувати, що інноваційна педагогіка зможе стати універсальною заміною традиційної та розв'язати всі проблеми [1]. Наголошував, що ефективність традиційної системи перевірена віками. Однак учений не заперечував і той факт, що сучасні умови вимагають нових підходів до освіти. Звідси й висновок, що інноваційні процеси мають базуватися на традиційних, бути в постійному взаємозв'язку, доповнювати один одного. Тільки в такий спосіб можна подолати назрілу кризу в освіті. Таким чином, прагнення оптимізувати освітній процес школи зумовило вдосконалення уже існуючих і появу у вітчизняній освіті нових педагогічних технологій. За своїм змістом, формами й методами освіта є змінним феноменом, оскільки гостро реагує на нові цивілізаційні виклики, суспільні реалії, враховує тенденції, перспективи розвитку людства, національного буття народу. Потреба в людях, готових до життя у динамічному соціумі, налаштованих і здатних творити нове у своїй діяльності, покликала до життя й стимулювала інноваційні освітні процеси, які забезпечують стабільність і розвиток соціуму, здатні прискорити процеси оновлення системи освіти в цілому, поєднуючи створення, освоєння та застосування педагогічних нововведень.

Отже, світова цивілізація, переступивши поріг третього тисячоліття, ставить перед освітніми закладами особливо

відповідальні завдання: сформувати молоду людину, спроможну не просто пристосовуватись до складних умов буття, але й творчо, діяльнісно впливати на навколишній світ, розкривати свої потенційні можливості, вільно спілкуватись та самовдосконалюватись.

Виконання цих завдань вимагає розробки й упровадження інноваційних педагогічних технологій у навчальний процес.

А тоді постає питання: де в цьому процесі вчитель, чи потрібен він при повній комп'ютеризації освіти. Майже кожен предмет потребує мультимедійного супроводу. То може просто всю освіту помістити в цифрові ресурси і вирішити проблему таким чином?

Тут я переконалась, що досвід знань машина передати не в змозі, і на питання, яке може виникнути в ході вивчення предмету штучний інтелект не дасть вичерпної відповіді.

Для того, щоб системно впроваджувати інноваційні технології в освітній процес школи педагог повинен бути креативною, гнучкою, готовою до динамічних змін у суспільстві особистістю, бути спроможним застосовувати засвоєні знання й набуті уміння в нестандартних ситуаціях, здатним до саморозвитку. Технологічна грамотність педагога дає йому змогу глибше усвідомити своє істинне покликання, реальніше оцінити потенційні можливості, глянути на педагогічний процес із позицій його кінцевого результату. Як указував американський професор О. Тоффлер: «Технології завтрашнього дня потребують не мільйонів людей, готових працювати в унісон на нескінченно монотонних роботах, не людей, котрі виконують накази, незморгнувши оком... а людей, котрі можуть приймати критичні рішення, котрі можуть знаходити свій шлях у новому оточенні, котрі достатньо швидко встановлюють нові стосунки в реальності, що швидко змінюється» [2].

Зрозуміло, що шлях інноваційного професійного розвитку педагога – це поступове, складне й далеко не завжди лінійне сходження від вчителя-дилетанта, самоучки, до справжнього митця, суб'єкта професійної діяльності. Високий рівень розвитку інноваційної культури необхідний педагогу для реалізації глобальних цілей освітнього процесу: навчання, виховання. Вона є

важливою характеристикою педагогічної культури вчителя, є одним з невід’ємних показників його професіоналізму. Тільки постійна, цілеспрямована робота з підвищення рівня компетенції вчителів – важлива умова інтелектуального життя учнів, необхідна передумова високого наукового рівня викладання.

Інноваційні освітні технології вже прийшли в наш світ. Тому говорити сьогодні потрібно не про те, треба нам це чи ні, а про те, як краще і якісніше пристосуватися до того, що вже стало досягненням нашої освіти.

Перед кожним із нас є два шляхи: жити минулими здобутками, не звертаючи уваги на кардинальні зміни у світі, прирікаючи своїх учнів (і власних дітей) на життєвий неуспіх, або пробувати щось змінити у своєму ставленні до новітніх освітніх технологій. У контексті нашої теми доречно згадати слова відомого науковця І. Підласого: «Можна бездумно тужити завтраченими ідеалами, скаржитись на падіння духовності та вихованості, втрату людяності й моральності, загалом на життя і зовсім незвичну школу, але хід подій вже не повернути. Погрожувати поїздові, що стрімко віддаляється від перону, дозволено лише дітям» [3].

Список використаних джерел та літератури:

1. Адамский А. И. Становление образовательной деятельности / А. И. Адамский // Доклад на VIII Всеукр. конф. «Педагогика развития» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.school.edu.ru>; <http://www.cjc.ru>. – Назва з титул. екрану.
2. Даниленко Л. І. Менеджмент інновацій в освіті / Л. І. Даниленко. – Київ : Шкільний світ, 2007. – 120 с.
3. Підласий Г. П. Учитель і комп’ютер / Г. П. Підласий. – Київ : Т-во «Знання», 1988. – 48 с.
4. Інновація [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org>. – Назва з титул. екрану.

І. М. Ясиновська,
студентка

Науковий керівник: С. І. Никитюк,
викладач англійської мови
(м. Кам'янець-Подільський)

ADVERTISING PHENOMENON INTRADEMARKS

Market economy, as shown by the experience of developed countries cannot function without advertisement. Informational material attracting the attention of consumers to a particular trademark is intended to form interest in this trademark and the attitude as to the subject of purchase. The trademark, which is highly advertised, allows to distinguish and convey to the target audience prestige, unique to the consumer the property of the product.

The aspect of the trademark as an element of successful enterprise activity was seen by large number of scientists, namely F. Kotler, K. L. Keller, V. Rudelius, N. O. Babenko, L. A. Moroz.

Research questions of advertising are engaged by such scientists: V. O. Zharov, G. O. Androshchuk, F. G. Vashchuk.

The purpose of the article is to identify the importance of advertisement in promoting the trademark on the market and its influence on the behaviour of customers.

Trademarks are intended to perform «investment function», and in particular serve as a tool for gaining reputation, through which the purchasing appeal of goods increases [1].

For today almost 30% of purchases are carried out on the recommendation of friends or acquaintances, so the positive experience of contact with the mark of one buyer leads to several positive decisions about its acquisition.

The trademark is the main element of marketing that guarantees the quality and safety of the product. Today, advertisement has become an inalienable attribute not only of economic but also social life of the population. In the condition of the information economy, advertising has become the dominant source of information, a means of communication between commodity producer and consumer, the factor of enterprise success and means of increasing competitiveness.

Highlighting the goods of the manufacturer in a huge mass of other similar products, the trademark is an integral part of any advertising material. It is placed in printed advertisements, brochures, catalogues, booklets, on outdoor advertising, and advertising TV shows are made so that trademarks can be seen on the goods. With the help of wide advertising companies, trademarks are introduced into consumers' consciousness and subconsciousness, and then they begin to play an independent advertising role when choosing a product [2].

Foreign manufacturers, actively using advertisements, create new brands, thus creating sustainable competitive advantages of their trademarks in the minds of consumers (Google, Apple, IBM, Microsoft, McDonald's, Coca-Cola, SAP, Facebook, etc.). In fact, in today's market there is a struggle between the signs of individualization and their advertising images for the place in the minds of buyers.

The most important task for any company is to stand out among a huge number of competitors in the market, attract customers and make them their regular customers. Consumers perceive a trademark as part of the product itself. They create an addition value of the goods, which makes it possible to increase the price of the product and allows to allocate the organization among competitors.

Trademarks are able to influence the behavior of consumers, intellectual property objects that can be bought and sold, and which guarantee future earnings to their owners [3].

An important technique used in advertising trademarks for a highly engaging audience is the emotional transfer of motivation to buy. Advertising should be oriented to consumer groups with the same lifestyle. Under conditions where emotional reliability plays the first role, the emotional effects of a trademark's buying are the main reasons for the re-purchase of such a product. The reflection of the lifestyle determines the display of a certain type of person who is experiencing positive emotions from the use of the trademark.

The process of selecting a trademark begins with the fact that it is necessary to convert an unknown image of a product or service to a known target audience. The display of people who use the trademark (user-as-hero of an advertisement) is the most successful reception in advertising, since these users play the role of leads or an information source of advertising that effectively affects such an audience.

An important point of trademark advertising is the reflection of a lifestyle of a certain type of people who feel positive emotions using the mark. People have to identify themselves with the user of advertising trademark, while advertising itself should also appeal to potential consumers. That is, at the stage of perception of advertising, in the process of processing advertising information to the target consumer should have the feeling that this trademark is for him.

The next admission is a statement of profits to support the trademark. it is necessary to inform the consumer about the benefits in case of purchasing a trademark of the manufacturer in order to reduce the risk that the consumer may have in contemplating the future purchase.

One of the examples of successful trademark advertising strategy is the trademark Coca-Cola (according to Interbrand, Coca-Cola ranked first in the global brand ranking for 2008).

The high qualifications of Coca Cola managers have allowed them to choose a more successful strategy in dealing with buyers. The Coca-Cola advantage is associated with the holiday, its New Year trees and bright fireworks, magic trains - all these are signs of a charming country, with rest, that is, with family values that will never be in the past. This marketing strategy gives such a great popularity to the trademark and also to influence the consciousness and behavior of consumers.

Consequently, today advertising is the main driving force behind product promotion. It has become the dominant source of information, a means of communication between commodity producers and consumers, a factor in the success of the enterprise and a means of improving competitiveness. Advertising can generate a sense of the target audience that will associate with it use it. A successful selection of promotional background, various technical (artistic, musical) methods for the implementation of advertising appeals helps to create a clear image of the goods that remains in the memory of the buyer.

According to the indicated material in the article we can conclude that without advertising the promotion of the trademark on the market is almost impossible. Effective advertisement has a significant impact on the buyer, attracts and keeps his attention, leaving a lasting positive impression.

References:

1. Вовк О. Б. Аналіз об'єктів, що можуть бути торговими марками: види, класи, захист [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.lj.kherson.ua/2014/pravo02/part_4/46.pdf. – Назва з титул. екрану.
 2. Песоцкий Е. Современная реклама: теория и практика. – М., 2006. – С. 82.
- Котлер Ф. Маркетинговый менеджмент / Ф. Котлер, К. Л. Келлер, А. Ф. Павленко та ін. – Київ: «Хімджест», 2008. – С. 258-260.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

Білий Леонід Григорович – кандидат педагогічних наук, доцент, директор Хмельницького інституту Міжрегіональної Академії управління персоналом (м. Хмельницький).

Барановська В. М. – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри природничо-математичних дисциплін Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії (м. Хмельницький).

Буряк Віктор Григорович – кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри теорії та методики природничо-математичних дисциплін і технологій Хмельницького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти (м. Хмельницький).

Боднар ТетянаСергіївна – студентка 3 курсу, факультет іноземної філології Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (м. Кам'янець-Подільський).

Варфоломєєва Юлія Олександрівна – студентка 3 курсу, факультет іноземної філології Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (м. Кам'янець-Подільський).

Герасимчук Ірина Вікторівна – кандидат педагогічних наук, доцент (м. Хмельницький).

Гжехулка Олена Василівна – викладач кафедри теорії і практики туризму Хмельницького інституту Міжрегіональної Академії управління персоналом (м. Хмельницький).

Горбань Олена Віталіївна – заступник директора з навчально-виховної роботи Хмельницького приватного ліцею «Мої обрії», вчитель біології (м. Хмельницький).

Григор'єва Алла Анатоліївна – викладач кафедри образотворчого, декоративно-прикладного мистецтва та трудового навчання Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії (м. Хмельницький).

Джуравець Надія Іванівна – студентка групи Мпвш-71 Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії (м. Хмельницький).

Драпак Лариса Семенівна – кандидат фізико-математичних наук, доцент, доцент кафедри теорії та методик природничо-математичних дисциплін і технологій Хмельницького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти (м. Хмельницький).

Зварич Вікторія Василівна – студентка 3 курсу, факультет іноземної філології Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (м. Кам'янець-Подільський).

Костенко Дмитро Вікторович – асистент кафедри іноземних мов інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка (м. Київ).

Лісова Владислава Вікторівна – студентка 3 курсу, факультет іноземної філології Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (м. Кам'янець-Подільський).

Мартинюк Анастасія Тарасівна – студентка 3 курсу, факультет іноземної філології Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (м. Кам'янець-Подільський).

Михайлюк Ольга Ігорівна – студентка 3 курсу, факультет іноземної філології Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (м. Кам'янець-Подільський).

Никитюк Світлана Іванівна – викладач кафедри англійської мови, факультет іноземної філології Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (м. Кам'янець-Подільський).

Олійник Валентина Василівна – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри психології Хмельницького інституту Міжрегіональної Академії управління персоналом (м. Хмельницький).

Петришин Дмитро Олексійович – викладач професійно-теоретичної підготовки ПТНЗ ВПУ № 25 (м. Хмельницький).

Потапкіна Леся Володимирівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри вищої математики та інформатики Приватного вищого навчального закладу «Університет економіки і підприємництва».

Рекіта Віталія Василівна – студентка 3 курсу, факультет іноземної філології Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (м. Кам'янець-Подільський).

Савчук Людмила Олександрівна – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри фундаментальної підготовки Хмельницького інституту Міжрегіональної Академії управління персоналом (м. Хмельницький).

Сомик Марина Анатоліївна – студентка 3 курсу, факультет іноземної філології Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (м. Кам'янець-Подільський).

Стратейчук Каріна Олегівна – студентка 3 курсу, факультет іноземної філології Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (м. Кам'янець-Подільський).

Успенська Людмила Іванівна – практичний психолог Хмельницького приватного ліцею «Мої обрії» (м. Хмельницький).

Ясиновська Ірина Михайлівна – студентка 3 курсу, факультет іноземної філології Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (м. Кам'янець-Подільський).

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ХХІ СТОЛІТТЯ

Збірник наукових праць Випуск 4

З 41 Інноваційні технології ХХІ століття: зб. наук. пр. / гол. ред.
Л. Г. Білий. – Хмельницький : Вид-во Хмельниц. ін-ту МАУП, 2019. –
Вип. 4. – 148 с.

*За достовірність фактів, назв, посилань на літературні джерела
відповідальність несуть автори. Редколегія не завжди поділяє їхні
погляди.*

Фото на обкладинці з мережі Internet

Приватне акціонерне товариство «Вищий навчальний заклад
«Міжрегіональна Академія управління персоналом»
Свідомство про внесення до Державного реєстру суб'єктів
видавничої справи ДК №3262 від 26.08.2008 р.

**Хмельницький інститут
імені Блаженнішого Володимира, Митрополита Київського і всієї України**

29015, м. Хмельницький, проспект Миру 101А

Тел.: +380382- 63-03-05, 78-94-36

Ел. адреса: himaup@ukr.net, www.maup.km.ua

**Здано в набір 18 травня 2019 р. Підписано до друку 27 травня 2019 р.
Формат 60х84 1/16. Гарн. Times. Ум. друк. арк. 2,4.
Друк офсетний. Папір офсетний. Тираж 200 прим.**

Хмельницький інститут
Міжрегіональної Академії управління персоналом
e-mail: himaup@ukr.net, офіційний сайт: www.maup.km.ua